

MİMAR SİNAN

4. Müsavat Muhterem Locasında
Seno-I Devriye, Bir Hatıra Ziya UMUR
11. İngiltere Büyük Locası Arşivlerinde
Türkiye ile İlgili Dokümanlar Celli LAYIKTEZ
19. Macaristan'da Masonluk Tarihi Yusuf YOAF
25. Gene «Acıalım mı» Üzerine Ahmet AKKAN
30. Adam Olma Ziya FİCİCİOĞLU
39. Eski Mısır'da Tanrılar,
Semboller, Ritüeller Orhan TANRIKULU
44. Mabel Semî GÜR'ÜN
53. Bir Filozofun Düşündükleri ve
Masonluğun Tanımlanması
Arasındaki Uyum Semî GÜR'ÜN
59. Masonik Eğitim ve Öğretim Raşid TEMEL
62. Disiplin + Hoşgörü = Kurvet + Güzellik ... Nali GÜRELİ
69. Antik Çağ Bilgileri ve Masonluk Mesut TÜNCEL
72. XXI.inci Asrın Girdabında Masonluk Sinan GÜRMENT
79. Dileklerin İçinden Şahir ERMAN
81. Localardan Haberler Mimar SİNAN
83. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şânı Yüce Kur'an, S. III. 139

YENİLİK BASIMEVİ — TIPO — OFSET
Kapak Kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
Tel. : 143 55 72 ☆ İSTANBUL — 1989

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan

araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı işlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR, PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 71

Nuruziya Sokağı 25, Beyoğlu, Tel. : 149 24 51

MART 1989

4. Müsavat Muhterem Locasında
Sene-i Devriye, Bir Hatıra Ziya UMUR
11. İngiltere Büyük Locası Arşivlerinde
Türkiye ile ilgili Dokümanlar Celil LAYIKTEZ
19. Macaristan'da Masonluk Tarihi Yasef YOAF
25. Gene «Açılalım mı» Üzerine Ahmet AKKAN
30. Adam Olma Ziya FİCİCİOĞLU
39. Eski Mısır'da Tanrılar,
Semboller, Ritüeller Orhan TANRIKULU
44. Mabet Sami GÜR'ÜN
53. Bir Filozofun Düşündükleri ve
Masonluğun Tanımlanması
Arasındaki Uyum Sami GÜR'ÜN
59. Masonik Eğitim ve Öğretim Raşid TEMEL
62. Disiplin + Hoşgörü = Kuvvet + Güzellik ... Nail GÜRELİ
69. Antik Çağ Bilgileri ve Masonluk Mesut TUNCEL
72. XXI.'nci Asrın Girdabında Masonluk Sinaç GÜRMENT
79. Olayların İçinden Şahir ERMAN
81. Localardan Haberler Mimar SİNAN
88. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

Müsavet Muhterem Locasında

Sene-i Devriye

Bir Hatıra

Ziya UMUR

Üyesi olmakla iftihar ettiğimiz MÜSAVAT Muhterem Locası, 6 Ocak 1950 günü kurulmuş, 26 Mart 1950 günü ilk resmî celsesini aktetmişti. Mart ayı, kuruluşumuzu kutladığımız ve aramızdan ayrılanları andığımız aydır.

Kurucularımız harf sırasına göre şunlardır :

Nesim ADATO, Savcı ARDAVAZT, Faruk ARAM, Hasan Saadi BİR-KÖK, Nazmi DUHABİ; Osman Şevki FİGEN, Selâhattin GÜVENDİ-REN, Naim HAKER, Kemalettin Salih İRAN, Saadettin OZİL, Ferit Ramiz ÖKER, Ahmet Ali ÖZEKEN, Nacil SELTİK, Niko TAKOPULOS, Galip Hamdi TEKYELİ, Sunullah Hamdi TEKYELİ, Nusret Hamdi TEKYELİ, Şükrü Hazım TİNER, Abdülhalim Faik YÜCE, Tarık ZİYAL.

Bu yirmi kardeşimizden dördü sağdır.

Aramızdan ilk ayrılan Faruk ATAM olmuştur: 17.6.1951.

En son kaybettiğimiz Tarık ZİYAL: 17.2.1982.

Ben, Müsavat Muhterem Locasının tarihçesini söylemek niyetinde değilim. Artık eskimiş,- belki de benden başka kimsenin hatırlamadığı şeylerden bir ikisini anlatmağa çalışacağım.

Bu hatıraları aklımda tazelemeğe başladığım zaman gördüm ki, Müsavat Locasının ilk on veya onbeş senesi, hep, Galip Hamdi TEKYELİ ile doludur. Bu konuşmam onun şahsı ve şahsiyeti etrafında dönecek; bunda bir mahzur görmüyorum.

Biz Aylâ apartimanında, 1948 senesinden itibaren, çalışmalarımıza başladık.

O uzak 1948 senesinde Localar uyanmağa başladığı vakit, kendimize ait lokalimiz yoktu. Sıraselviler caddesinde, galiba o zaman 66 numarada Safiye Aylâ hanıma ait bir apartimanın üçüncü katı, bizim yerimizdi. L şeklinde denilen, öndeki üç büyücek oda birleştirilmiş, Mabet yapılmıştı. Bu salon dörtken olmadığından bazı yerlerden, ancak başımızı uzatmak suretiyle Üstadı Muhteremin kürsüsünü görmemiz mümkün olurdu. Toplantılar kalabalık olur, her birader her locaya devam ederdi.

Ben Hürriyet Locasında idim. İstanbul'da 8 inci Loca olarak, eski ÖZKARDEŞ üyeleri Müsavat Locasını kurmuşlardı. Şimdiki gibi, yine onbeş günde bir çalıştığımız için bir tek Mabet hepimize kifayet ediyordu.

Az sonra, Tepebaşı'ndaki, 111 numaralı bina satın alındı: Bazı kardeşler peşinen, topluca bir para vermişlerdi. Adam başına 200'er lira kesildi ve biz bunu, ayda yirmi lira taksitle, bin bir güçlkle ödedik.

İlk seçim ve ev toplantıları.

1950 senesinin Mart ayında yapılan ilk seçim toplantısında, o zamanın usullerine göre, evvela müptedi derecesinde, üç üstat birader aday gösterildi ve sonra, üstat celsesinde şu adaylar arasında seçim yapıldı. Oylamaya 17 kişi katılmıştı.

Pusulalar sayıldı: 9 kişi Şükrü Hazım Tiner; 8 kişi Galip Hamdi Tekyeli.

Bu, son derecede normal bir netice idi. Toplantıya girmeden önce kimse ile konuşmamış, hiç kimse ağzını açıp bir tek söz söylememişti ve Locada Üstadı Muhterem olabilecek, veya o sırada olması gerekli iki kişi vardı: Birisi, Şükrü Hazım Tiner; çok eski, çok saygı gören, bir kaç ay öncesine kadar Hürriyet Muhterem Locası Üstadı

Muhteremliğini yapan bir doktor kardeşimizdi. (Vefatı: 26/XII/1963) Diğeri ise, yeni Locanın kurulmasında birinci derecede faal olmuş, 1935'te Localar kapanırken Özkardeş Locasının Üstadı Muhteremi, Locanın biraderleri ile her an temas halinde, Locanın bütün işlerini gören ve gördüren Galip Hamdi Tekyeli biraderdi (Vefatı: 15/6.1971). Seçim arzettiği dış görünüşe göre, loca, sanki ikiye bölünmüş, yarısı onu, yarısı bunu tutmuştu. İşin aslı öyle değildi tabii: Herkes, o iki üstat arasından, ilk aklına hangisi gelmişse, onun ismini pusulaya yazıvermiş ve bu netice çıkmıştı. Aksinin olması (yani 9 rey Tekyeli'ye, 8 rey Tiner çıkması) aynı nisbette normaldi.

Bu hadise, Galip Hamdi Tekyeli üstadımızı hesapsız derecede üzdü. Üzüntüsünün sebebi, tabii, Üstadı Muhterem seçilmemiş olmak değildi. Fakat o, Locayı kurmak gayreti içinde neler düşünmüştü?

Bu bir «seçkinler» Locası olacaktı. Burada, kavga, münakaşa, hele, ihtiras ve bölünme gibi şeyler düşünülmemeli idi. Olmamalı değil, sanki olmuş gibi görünüşü bile ne kadar büyük bir ayıptı!

Bunun üzerine, seçimlerden önce bir «ev toplantısı» usulü ihdas etmek istedi.

Evvelâ buna, bilhassa Locamız dışından itiraz edenler çok oldu. «Seçimlerin demokratik yoldan yapılması lâzımdır.» dendi. «Kardeşler arasında, her hangi bir mesele gibi, adaylar ve adaylık meselesi de müzakere edilebilmeli idi. İsteyen adaylığını koyar veya koydururdu. Seçilmeyen bir biraderin gücenmesi icab etmezdi.

Fakat Galip Hamdi Tekyeli birader, kendisinin seçilmemiş olmasından iğbirar duyabileceğine ihtimal verecek bir tek fert bulunamayacağına yüzde yüz emindi. Onun için ısrar etmekten çekinmedi: Seçim münakaşalarının yapılmasına hiç bir engel yoktu; her şey söylenebilirdi ve söylenmeli idi; fakat bu her şeyi, masonik kıyafetler altında, Locada söylemeğe ne lüzum vardı? Hususî bir toplantıda konuşulur, herkes içini döker, neticelere varılır ve resmî celsede, bir şeref borcu gibi, bu neticelere uyularak hareket edilirdi. Ev toplantılarında yapılan müzakereler ve oylamalar, tıpkı Locadaki gibi, bütün usûl ve formalite'lere uygun şekilde yapılacaktı.

Ev toplantıları usulü, o günden beri, Müsavat Locasının büyük bir geleneği gibi devam etti. Kararlar, Locada imiş gibi ciddiyetle alındı. Bir tek defa dahi, resmî celsede, orada alınan kararların dışına çıkılmadı.

Galip Hamdi Tekyeli biraderin sağlığı boyunca, yani 1971 senesine kadar, yirmi defa, onun evinde toplandık.

Bu toplantılarda Üstadı Muhterem olmağı istememek, moda gibi bir şey olmuştı. Üstadı Muhteremliği reddedenleri ikna etmek konusunda Şükri Hazım Tiner'in hususî bir kabiliyeti vardı. Gayet tatlı, yumuşak bir sesle söyler, ama söylediklerine itiraz etmek imkânsız olurdu. Tarık Ziyal ve, Kemâl Salih Sel'ide, Üstadı Muhteremliği kabule, o, ikna etmişti.

*
**

Galip Hamdi Tekyeli'den bahsederken, meşhur «Köfteci Dükkânı»'nı unutmak olmaz.

Hamdibey Pasajı'nda işgal ettiği iki odalı büyük yazıhane, Müsavat kardeşlerinin buluşma yeriydi. Kendisi daima orada bulunur, her on beş günde bir, pazartesi öğle üzeri, Envar toplantısı adı altında, orada resmen toplanılır, Loca işleri konuşulurdu.

Toplantı herkese açıktı, fakat, derecesine göre, görüşülecek meselelerin hepsinde hazır bulunulmaz, hususî meselelerde, Envar'dan olmayanlar, yandaki odada otururlardı. Umumî meselelerde ise, çıraklar hariç, herkesin fikri alınır, fakat oylamağa yalnız Envar katılırdı (O zamanki usule göre Envar, 10 kişi idi).

Müzakereler sırasında yemek yenirdi. Toplantılara, Turgut Bayar kardeşimizin bulduğu «Köfteci dükkânı Toplantıları» isminin verilmesi bundandı. Galip Hamdi Üstadımız, evinde, açısına hazırlattığı yemeği ortaya getirtir ve biz, birbirine birleştirilmiş küçük masalardan kurulu sofranın etrafında, kebablı pilâv veya ekseriyetle, kuru köfte ile pilâv yerdik. Yemeğin tatlısı hemen daima tahin helvası idi ve tabii sudan başka bir şey içilmezdi.

Tekyeli biraderin hayatı boyunca devam eden bu usul sonradan kalktı. Çünkü aynı tarzda bir lokal, hele hele aynı havayı bir daha bulmak mümkün değildi.

*
**

Galip Tekyeli biraderin Masonluğa nasıl bağlı, ve bu bağlılığın nasıl en ince noktalarına kadar usulperest olduğunu gösteren iki hadiseyi nakledeceğim.

Birisi, oğlunun tekrisinde gösterdiği, bir çoklarına garip gelebilecek bir titizliktir.

Müeyyet Tekyeli, Müsavat locasına tekris edilen ilk birader olmuştur. Tabii babasının, amcasının, benim ve daha pek çoklarının mason olduklarını biliyordu. Bazı şeyler duymamış olamazdı. Fakat kendisine, Masonluğun usulleri, ritüelleri, merasimleri, sembolleri hakkında hiç bir şey anlatılmamıştı. Masonluğa kabul merasimi hakkında hiç bir bilgisi olmadıktan başka, babasının orada hazır buluncağını da bilmiyordu. Halbuki babası o sene Müsavat Locasının Üstadı Muhterem idi.

Ve Tekyeli kardeşimiz, tekris sırasında, gözü kapalı gelen bir haricinin, babasının sesini tanımasını uygun bulmadı. Büyük Locanın ilk Büyük Üstadı, Mustafa Hakkı Nalçacı'dan rica etti ve celseyi ona idare ettirdi. Biz hakiki hayretler içinde gördük ki, Müeyyed'in, Masonluğa kabul merasiminin şekli hakkında, sokaktaki bir adam kadar da bilgisi yoktur.

Zannediyorum ki, tekris merasiminin verdiği saf heyecanı, Müeyyed kardeşimiz kadar derinden hisseden kimse olmamıştır.

Diğer hadise, eşlerimizle yaptığımız bir toplantıda gösterdiği cidden aşırı, nerede ise yobazlığa yakın bir titizliktir.

1964 senesinde idi. O zamanlar biz, Loca lokalinde hemşirelerle toplanmağı pek düşünmezdik. Her Üstadı Muhterem, senede bir defa, hemşireli toplantı yapmağa özen gösterirdi ama, bir kere bu toplantı dışarda bir yerde yapılırdı. İkincisi, toplantıyı hemşireler organize ederlerdi. Üstadı Muhterem, hemşireler arasında bir komite tertip eder, kendilerine vazife verir, imkânları bildirir, artık başka bir şeyle meşgul olmaz, bu mesele biraderler arasında müzakere edilmezdi. Locada Envarda, her hangi bir resmî yerde bu işlerden konuşmak ayıp sayılırdı.

Biz de beş hemşireyi görevlendirdik. Rumeli Hisarı'nda, o zaman yeni açılmış balkonlu teraslı bir yer vardı. Orayı münasip görmüşler; bir akşam yemeği oraya gittik. Eğlendik; yedik, konuştuk bir ara «susu» dendi. Bir zurna sesi duyduk. Arkasından, piste üç tane çingene kızı çıktı. İki üç dakika süren bir göbek dansı yaptılar ve kayboldular.

Bu bize hemşirelerin bir şakası, bir sürprizi imiş. Hepimiz gülüştük. Fakat bir birader, heyecanla yanıma geldi, Galip Üstat gidiyor, dedi. Hayır ola? Nedir. Ne olmuş? Yanına gittik ki, Galip Hamdi üstadımızın yüzü kireç gibi, elleri titriyor, hırsından ne söylediği anlaşılı-

yor. Galip üstadı tanımayanlar, nezaketin, kendine hâkim olmanın, efendiliğin ne olduğunu pek bilmezler. Halbuki, işte o Galip üstat, yine nazik ama, çileden çıkmış; Bu nasıl bir kepezelikdir? Bu ne demektir? Bunu bize kim yakıştırdı? Bizim Müsavat'ımızın toplantısında böyle bir şey kimin aklına geldi?

Anlatmağa çalıştık ki bu bir şakadır; hepsi hepsi üç dakikalık bir iş. Maksat, kadın oynatmak veya seyretmek değildir.

Fakat o, etrafını görmüyor, söz dinlemiyor: «Duyulacak, ve denecek ki, Müsavat Locası kardeşleri bir yere gitmişler, çingene oynatmışlar, göbek attırmışlar... Bu bize yakışır mı? Bizim kim olduğumuzu nasıl unutursunuz?»

Biz o gün Galib Hamdi'yi teskin edemedik. Adetâ cebir kullanarak yapabildiğimiz tek şey, bizi bırakıp gitmesine mani olmak oldu.

Ben Masonluğun, işte bu'suna hayranım.

Masonluk haysiyetini hangi seviyelerde tutmak lâzım geldiğini bu gibi hadiseler bize öğretti.

**

Hemşirelerle toplantı işi son zamanlarda, on onbeş sene evvel çıktı ve aşırı bir şekilde yayıldı. Bununla, sanki, «devam» sağlanmak isteniyormuş gibi davranıldı.

Biz, Masonluğun bir «erkekler cemiyeti» olduğunu henüz unutmadığımız zamanlarda, kendi aramızda toplanmağı düşünürdük.

Uzunca bir zaman, yeni seçilen her Üstadı Muhterem, senede bir defa olmak üzere, kendi evinde, yalnız biraderlere mahsus, bir toplantı tertib etti. Evi müsait olmadığı takdirde, locanın bir biraderi bu işi üstüne aldı. Hatırladığım toplantılar: Galip Hamdi Tekyeli (tabii), Târik Ziyal, Ferit Ramiz Öker, Nazmi Duhanî, Niko Takopulos, Faik Yüce (hem de Yakacık'ta), Ziya Umur, Müeyyet Tekyeli.

Bu toplantıların ufak tefek mahzurları yok değildi: İsmi söylemeyeceğim çok devamlı kardeşlerimizden bir tanesinin, bu çeşit toplantılara gelmediği dikkatimizi çekti. Gizli gizli tahkik ettirdik; karısı, kendi aramızda yaptığımız bu toplantılardan hoşlanmıyormuş. Bunun üzerine bir prensip kararı aldık: Haricilerin tahkikatı sırasında, eşlerinlerin kocaları karşısındaki tutumunu sormuşturmağa, hattâ kocasının Mason olması hakkında ne düşündüğü gibi şeyler sormağa

karar verdik. Çünkü bir adamın karısı, kocasının mason olmasını istemiyorsa, onun için hayat bir zor olurdu!

Fakat, Masonluk bir erkekler cemiyetidir. Eşlerimize verdiğimiz eldivenin manası da budur: Biz kendi kendimize toplanacağız; bunu hoş görünüz; mânen aramızdasınız.

**

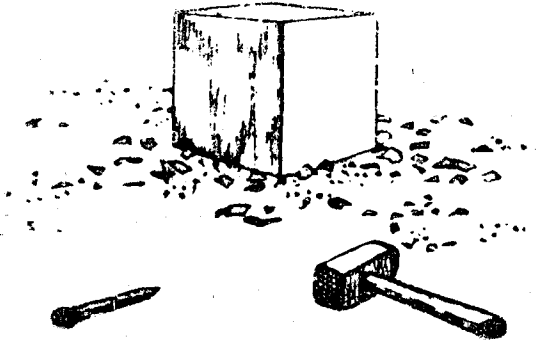
Locamızın gelenekleri devam ediyor. Biraderler gelip geçiyor fakat locamız aynı şey. Localardaki insanlar ölmez.

Dahilî Muhafız deyince aklımıza Osman Şevki Figen gelir.

Locanın Sekreteri Saadetin Ozil'dir.

Hasenâî Emîni deyince Memduh Parker'i düşünürüz.

Aradan yirmi sene, otuz sene daha geçecek. O zaman konuşan bir kardeş, bu Locanın Muhakkiki Altan Olcaytu'dur v.s. diyecek.

İngiltere Büyük Locası Arşivlerinde Türkiye İle İlgili Dokümanlar

(1880 - 1930) (2. Kısım)

Celil LAYIKTEZ

Dok. No. 24 Tarih: 24 Mayıs 1880 — Sirküler mektup (matbu) — (tam metin)

Anadolu'da Açlıkla Mücadele Komitesi

Peh Muh. beyefendi ve Kardeş, Son harbin üzücü sonucu olarak korkunç bir açlık Anadolu halkını (Asya Türkiyesi — Ermenistan) süratle kırmaktadır. Bu bahtsız Hristiyan ve Müslüman halkın acınılacak ızdırabı İstanbul'daki muhtelif Mason Localarını bir yardım komitesini kurmaya sevk etmiştir. Amaç, Avrupa ve Amerika'daki tüm Maserik teşekküllere yardım çağrısında bulunmaktır.

Cemiyetimizin ana ilkesi olan insanlığın uluslararası kardeşlik ilkesi hiçbir zaman daha a-

cil bir şekilde ıspatlanma zorunluğunda bırakılmamıştır. Böylece, ırk ve inanç farklılıklarıyla fazlaca bölünmüş doğu dünyasına Franmasonluğun sınırı tanımayarak, nerede olurlarsa olsunlar acı çeken insanları kardeş kabul ettiğini ve her an onlara yardıma koşmaya hazır olduğunu gösterelim.

İşte, bu duygularla, ANADOLU'DA AÇLIKLA MÜCADELE KOMİTESİ adı ile kurulan komite sizlere seslenerek İngiltere Franmasonlarının imkânlarının el verdiği en yüksek oranda, bu akıl almaz acıyı dindirmek üzere yardımlarını esirgememelerini rica ediyoruz.

Bu çağrıya cevap verecek tüm Locaların komiteye olabilecek yardımlarını Osmanlı Bankası (Imperial Ottoman Bank) ve Crédit Lyonnais Bankası vasıtasıyla havale etmelerini ve aşağıda ismi yazılı komite başkanını haberdar etmelerini rica ederiz.

Kardeş sevgi ve selâmlarımızla,

A. NORADOUNGHIAN
(Başkan)

As Başkanlar :

A. GERACI
A. SCOULOU
G. LE CHEVALIER
E. W. SMYTHE

Not : İstanbul'da, Masonların bireysel katkıları dışında, Locaların her biri 50 liralık yardımda bulunmuştur. En küçük meblağ bile şükranla kabul edilecektir (*).

Dok. No. 25 Tarih : 15 Ocak 1886.

Bü. Sek. Clarke K.'e Brooke imzalı mektup. Konu Avusturya'da hüküm süren istibdad rejimi ve Masonluktur. Özetle, Avusturya'da Masonlukla ilgili gizli polis kararnameleleri yürürlükte-

(*) Evrağın 2ci sayfasında başkan, as başkanlar ve diğer komite üyelerinin locaları ve dereceleri liste olarak verilmektedir. (LC)

dir ve bu nedenle, imza sahibi, Viyana'da Masonluk yararına yapmış olduğu çalışmalarda başarılı olamamıştır. Ancak, Bü. Üs. Galya Prensi Viyana ziyareti esnasında Brooke K.'in dükkânına nezaket ziyaretinde bulunduğundan beri şansı açılmış ve işleri iyi gidiyormuş, Avusturya İmparatorluk ailesi ve aristokratlar ondan alış veriş yapmaya başlamışlar.

Dok. No. 26 Tarih : 5 Şubat 1886
Brooke K. tekrar Clarke Üs.'a yazarak bir önceki mektubunu teyid eder ve mektubun içeriği ile ekinde göndermiş olduğu Masonlukla ilgili Avusturya ceza hukuğu kanun maddesi dolayısıyla sansüre takılmış olabileceğine dair endişesini ifade eder. Aslında, her iki mektup yerine varmıştır, yalnız Masonlukla ilgili kanun maddesi Bü L. arşivinden gelen evrağın içinden çıkmamıştır.

Dok. No. 27 (a) 26 Ağustos 1930 tarihli mektup.

26 Ocak 1888'de İstanbul'da vuku bulan Masonik Balo organizasyonu ile ilgili 31 Aralık 1887 tarihli matbu sirküler mektup arşivde saklanmak üzere, işbu mektubun iliştiğinde Bü. Sek.'e yollanmıştır. Mektubun yazıldığı 1930 yılında 85 yaşında olup da hâlâ İstanbul'da yaşayan, söz

konusu balo komitesi başkanı J. U. Streater K. tarafından imza sahibine, tarihi kıymeti büyük evrak olarak verilmiş.

No. 27

31 Aralık 1887 tarihli sirküler aslında bir iş bölümü ve tarifi talimatnamesidir. Sirkülerden bazı ilginç maddeler :

Organize edenler: Oriental ve Bulwer Locaları, Başkanlığa İngiltere Genel Konsolosu Sir Henry Fawcett davet edilecek.

Lokal : Teutonia'nın büyük holü geçmiş yılın aynı şartlarıyla kiralanacak. Balo tarihi: 26 Ocak 1888.

Giriş ücreti : Hanımlar dahil olmak üzere 1 Türk Lirası.

İngiltere Büyük Elçisine 2, İtalia Risorta Locası Üs. Muh.'ine 5 bilet yollanacak.

Stamboul ve Levant Herald gazetelerine, gazete başına 30 s (?)'i geçmemek üzere birer ilan verilecek.

Aşağıda isimleri yazılı komiteler kurulacak: Dekorasyon, Işıklan-dırma ve Salon; Çiçek dekorasyon-u; Yemek ve içkiler; Kadın Tuvaletleri (Ladies' Rooms) ve Yaka süsleri (Rosettes).

Dok. No. 28 Tarih : 23 Şubat 1889, imza sahibi Aznavour K.

Aznavour'un Üs. Muh. olduğu

anlaşıyor. Locasını daha iyi idare edebilmesi için aşağıda özeti verilen konuların cevaplandırılmasını Bü. Sek. Gray Clarke'dan rica ediyor.

1. Mark Mason, Rose - Croix, Templier Şövalyeleri gibi Masonik derecelere sahip K.'ler kendi üst derecelerinin alametlerini taşıyarak mavi Localara girebilirler mi?

2. Kozmopolit İstanbul'da dünyanın her yanından gelebilen ziyaretçi K.'lerin bağlı olduklarını iddia ettikleri Bü. L.'lerin muntazam olup olmadıkları nasıl tesbit edilebilir? İngiltere Bü. L.'sinin tanıdığı muntazam Bü. L.'lerin listesi çıkarılabilir mi?

3. Rose - Croix, V.s. eşarpları ile ziyaretlerine gelen Grand Orient'dan beratlı l'Etoile du Bosphore L.'sı K.'lerini Locaya kabul edebilirler mi?

4. Anayasa kitabının sayfa 2 Bent 6 sında «Üs. Muh. L. da bulunmadığı zamanlar 1 ci Na., onun da yokluğunda 2 ci Na. L.yi idare eder» denir. Acaba, hiç Üs. Muh.lik yapmamış bir 2 ci Na. yükseltme merasimlerini yönetebilir mi?

5. Anayasa kitabının S. 59, B. 9'unda «Acil durumlarda bir «Emergency» L.sı kurularak adaylar tekris edilebilir... ancak, davetiyeler 7 gün öncesinden yol-

lanmalıdır...» denir. Tekris dışındaki işler için «Emergency» L.sı toplanabilir mi?

6. Aynı Bü. L.ya bağlı 3 L. birleşerek bir Şapitr Kurabilirler. Değişik 3 Bü L. ya bağlı 3 L. aynı muameleyi gerçekleştirebilir mi? Örneğin, İngiltere Bü. L. sı, Prusya ya da Berlin Bü. L. sı ve Fransa Grand Orient'ına bağlı birer Loca bağlı oldukları Bü. L. ların muhaberatını temin ederek bir Royal Arch Şapitri için berat temin edebilirler mi? Bü. L. yerine Bölge Bü. L. sı da olabilir mi?

7. İmza sahibi Müslüman Türklerin kurduğu bir Locanın mühür baskısını ilişkide sunduğunu, bu Locaya davet edildiğini ve bu Locadan bir K.i kendi L. larında **yeniden tekris** edeceklerini bildiriyor.

Aznavour imzadan önce kendini şu cümleyle tanıtıyor: «Ben İstanbul'da doğmuş bir Ermeniyim, 237 No.'lu Jordan L. sında tekris ile Jerusalem Şapitri'nde ivkaf edildim».

Dok. No. 29 İtalia Risorta Locasının 15 Ocak 1892 tarihli matbu sireküler mektubu.

Özet: Birçok K. imiz L. çalışmalarının yalnızca tekris, teklif, skrüten, dul kesesi ve ritüelin uygulanmasına dayalı olduğunu iddia ederler. Oysa, sembolik

dilimiz ulu bir eğitim aracıdır, görevimiz insanlık binası için kaliteli taşları ortaya çıkarmak, harici dünyada da masonik prensiplerin uygulanmalarını sağlamaktır.

Dok. No. 30 Courrier de la Campagne — Journal de Reims, 3 Kasım 1912, pazar günü nüshası. Bu gazetenin «Clerical» (kilise taraftarı, anti masonik) olduğu, başlığının yanına el yazısı ile işlenmiştir. Balkan Harbinin neredeyse tümüyle meşgul ettiği birinci sayfadan birkaç başlık ve haber özeti :

«Edirne Muharasası — Edirne haftaya düşer — Savaş Selaniğe dayandı Scutari ve Taraboş bombardıman edildi, halk panik içinde katedrale sığındı. — Yunan bahriyesinin başarısı (gece Selânik limanına girebilen 12 No.'lu Yunan torpido gemisi 2700 tonluk Feth-i Bülent harp gemisini batırmış). — Manastır'da Arnavut — Türk çatışması — Satrovrayada 5ci Yunan tümenine saldıran Türkler 1200 kayıp vererek geri püskürtülmüş, topları Yunanlıların eline geçmiş — İstanbul'dan gelen bir telgraf ise aksini iddia ediyor. — Türkler, Lüle Burgaz hatını takviye etmek üzere, Kırk Kiliseden 30000 adet askerlerini geri çekince Bulgarların üstündeki baskı kalkmıştır. — Şevket Tur-

gut Paşa kumandasında 20000 asker Midia'ya çıkartma yaparak Viza üzerine ilerlemişler, ancak General Kutimçef kumandasında Bulgar ordusu Türk çıkartma birliğini imha etmiştir. — Trakya'da Nazım Paşa kumandasındaki Türk ordusunun durumu ümitsiz. — Bulgarlar Çorlu, Istranca ve Rodosto'yu ele geçirdiler — Lüleburgaz — Viza hatı üzerinde çarpışmalar her iki ordunun aşırı yorgun düşmesinden kesildi. — Bir İngiliz kruvazörü Çanakkale Boğazı'nın girişine demir atarak İngiliz Büyük Elçiliği ile radyo teması kurdu. — Barham, Weymouth ve Medea kruvazörleri Malta'dan doğuya doğru hareket ettiler. 3 Fransız kruvazörünün de Selânik'le İstanbul'a (Boğaza) gidecekleri tahmin edilmektedir. Genderlan Kruvazörü İzmir'e doğru yol alıyor. — Montenegro'da, Kuzey Ordusuna bağlı Vassoievic Birliği Türklerle çarpıştı, Türklerin kayıpları: 60 ölü, 80 yaralı. — Son Dakika: Bulgarlar Trakya'da ilerliyor.

Claude Helley imzalı yorumda ise, aşağıdaki anti masonik satırı okuyoruz :

«Türkiye'nin bu duruma düşmesinin nedeni İttihad ve Terakki Cemiyeti yoluyla Franmasonluğu iktidara getirmiş olmasıdır..»
Yazar, Masonlara karşı olan nefretinin nedenini Türkiye ör-

neğini vererek izah eder, ve Fransa'yı ziyaret eden Türk heyetiyle ilgili olarak şöyle devam eder: «Fransa'ya gelen ve en az 15 Mason ihtiva eden Türk heyeti aslında Grand Orient'in misafiriydiler. «La Sincérité de Reims» L.sı delegesi Lenoir K. Osmanlıları ülkelerinde cumhuriyeti kurmaya teşvik ederek peşinden sulhçu bir orduya sahip Avrupa Birleşik Devletlerinin kurulmasını önermişti. Paris'te ataşe militer olan Fethi Bey bu öneriyi hemen kabul ederek «Voltaire» Locasında «Türkiye'de Franmasonluk Fransa'da oynamış olduğu rolü tekrarlıyacaktır» demiştir. Aslında Lenoir K.'in saçmalıkları «Asker olmayan bir orduyu... Dünya Cumhuriyetini... Avrupa Birleşik Devletlerini... istiyoruz» diyen Jules Ferry, Jules Simon, Jules Favre gibi diğer silahsızlanma müdafilerinin söylediklerini eşekçe tekrarlayan Thomas K.'in söylediklerine benzemektedir. İki yıl sonra Fransa'da cumhuriyet kurulmuştur, ancak Almanya bu arada İmparatorluk mertebesine yükselmiş ve en zengin bölgelerimizi zapt etmiştir. Türkiye'de Jön Türklerin yarattığı anarşik ortam yüzünden, Doğuda Yunan İmparatorluğunun tekrar tesis edilmesinin kaçınılmaz olduğu görülmektedir, ancak bu da Fransa'nın ticaretine önemli bir darbe indirecektir. Ayrıca

Doğudaki felaketler bize ders olacaktır ve herhangi bir Paris Locası'nda Fethi Bey'inize rastlarsanız, Lüleburgaz savaş meydanındaki Franmasonluğun başarısını Fransa'da tekrarlatmıyacağımızı kendisine bildirin. Fransa'da üçgenin egemenliği Hristiyan Balkan ülkelerinde Hilalin egemenliği kadar aşağılayıcı ve ağır olduğundan, Tanrının yardımıyla, ülkemizi «Gizli Cemiyetler Rejimi»nin istibdadından kurtaracağız.

Dok. No. 31 18ci (Rose - Croix) Derecesinin ritüeli, Murkides K. tarafından Lüleli Hendek 125, Galata, İstanbul'da Hicri 1340 tarihinde basılmıştır. Tercümeden J. A. Grant 180'dir. El yazısıyla not: H. 1340 = 1 Eylül 1921 — 23 Mayıs 1922.

El yazısıyla not: H. 1340 = 1 Eylül 1921 — 23 Mayıs 1922.

Dok. No. 32 Tarih : 7 Nisan 1930 5127 No.lu Tuscan L.sı Sekreteri Bü. Sek.e yolladığı mektubun

ekinde kısa ömürlü Türkiye Bölge Bü. L.sının 1870 tarihli iç tüzüğünü ekte yolladığını ifade etmektedir.

— İngiltere Bü. L.sı arşivlerinde toplanmış Türkiye ile ilgili evrak, aslında 1910 öncesi ve 1950 sonrası olarak ikiye ayrılabilir. 1910 öncesinde İngiltere Bü. L. sından aldıkları beratlarla çalışan Locaların yazışmalarını, 1950'den sonra ise Türkiye Bü. L.sının Londra tarafından tanınma amacı ile sürdürdüğü yazışmaları görmekteyiz. Bu arada, 1910 - 1950 arasında münferit birkaç mektup görülmektedir. Derlememin bu kısmı 1910'larda bitmeliydi. Ancak 1950 sonrasında tanınma çabası içinde intizam araştırması 1910 öncesi Localarının akibeti hakkında ışık tutmaktadır. Bu nedenle 45 ve 51 No. dokümanları bu çalışmaya dahil etmeyi uygun buldum.

Dok. No. 45 Tarih : 2 Temmuz 1964. (Tam metin)

TÜRKİYE'DE İNGİLİZ LOCALARI

Constantinople	(İstanbul)	Kuruluş	Kayıttan düşme
988/687	Oriental	1856	1949
1121/819	Deutscher Bund	1860	1884
1193/891	Bulwer	1861	1895
1041	Virtue (Arete)	1864	1890

Smyrna (İzmir)

1108/806	Homer (Berat 1884'de teyid edildi)	1860	1908
1198/896	La Victoire (Son yazışma 1880 — Berat iade edildi)	1861	1894
1254/952	St. John's 1864'den itibaren çalışmamıştır.	1863	1894
1014	Dekran (Son yazışma: 1876, Berat iade edildi)	1864	1894
1015	St. Georges (Son yazışma: 1867)	1864	1894
1340	Sion (Son yazışma: 1876 - Berat iade edildi)	1870	1894

Ephesus

978	Eleusinian (Yıllarca çalışmamıştır)	1863	1894
-----	--	------	------

Bölge Bü. L.ları kayıt defterinde Türkiye için ilk tayin edilen Bö. Bü. Üs.nın tayin tarihi 1861'dir, sonuncusu ise 1873'de gözük-mektedir.

Kapanışlardan hiçbiri bir Bü. L. kurmak maksadıyla olmamış-tır.

Bü. L. zabıtlarına göre Bulwer L.sı 1894'de çalışmalarına devam edemediğinden kapanmış ve Beratını iade etmiştir.

Haziran 1894'de (sayfa 410) İzmir'in 6 Locasından 5'i yıllarca yazışmada bulunmadıklarından (aidat ödemediklerinden ? - C. L.) kayıtlardan silinmişlerdir. 1 No.lu Homer ise bir K.in kişisel gayreti ile bir süre daha açık

kalabilmiş, bu arada bu K.imiz diğer L.ların bazılarının beratla-rını da geri alabilmiştir. Homer L.sı 1908'de kayıtlardan silin-miştir.

Birçok yıldır çalışmadığı için Eleusinian 1894'de silinmiş.

1884'de kapanan Deutscher Bund ile 1890'da kaydı silinen Arete L.larına zabıtlarımızda de-ğinilmemiştir.

1909'da yalnızca 687 No.lu Ori-ental L.sı faal kalmıştı. Bu L.nın da kaydı, artık toplanamadığın-dan, 1949'da silinmiştir.

Türkiye davasına yardımcı ola-bilecek hiçbir husus eski Bö. Bü. L.sı zabıtlarında buluna-mamıştır, ve 1909'da kurulan

Türkiye Grand Orient'li ile Localarımızın hiçbirinin ilişkisinin mümkün olmadığı açıktır.

Dok. No. 51 Tarih: 9 Nisan 1968
H. Carr K.'e yazılan Türkiye ile ilgili bu dokümanda Türkiye'de kurulan Bö. Bü. L.larının Bü. Üs. larının tayin tarihleri ile isimleri verilmektedir.

1764 Dr. Dionysius Menasse,
Ön. Bü. Üs., Armenia.

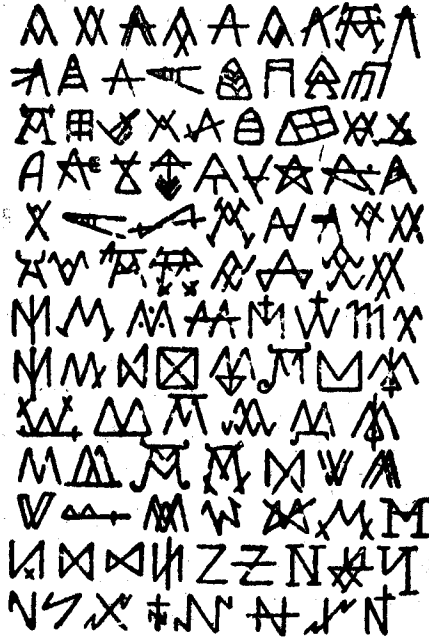
1861 Sir (William) Henry Lytton
Earle Bulwer, Bö. Bü. Üs.

1869 J.P. Brown, Bö. Bü. Üs.

1873 Stephen Scouloudi, Bö.
BÜ. Üs. İstifa tarihi: 1884.

Scouloudi'nin istifasından bu yana yeni tayin yapılmamıştır.

Türkiyede Masonlukla ilgili bir dosya Bü. L. kütüphanesinde mevcuttur.

Macaristanda Masonluk Tarihi

Yasef YOAF

Macaristan'ın son iki asır boyunca geçirdiği karışık siyasi yaşamı Masonluğun tesisine tesir etmiş ve istikrarlı bir gelişmeye imkân tanımamıştır.

Macaristan'dan bahsedildiğinde yalnız bugünkü sınırları nazari itibare almak yalnis olur. Macaristan, bugünkü topraklardan başka transilvanyayı, Çekoslovakya'nın bir bölümünü ve Yugoslavya'nın şimalini ve kapsıyordu. Bu bölgelerde halen bile Macarlar ekseriyette bulunmakta ve Macarca konuşulmaktadır. Ancak muhtelif harpler sonunda parçalanmış, Osmanlı işgali altında bulunmuş ve sonra Avusturya imparatoruna devredilerek Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar Avusturya - Macaristan imparatorluğu bünyesinde kalmıştır. 1918'deki kısa Cumhuriyet ve akabinde Bela Kun'un solcu rejimi kısa sürer, 1920'de tekrar bir krallık şekline dönüşür (Trianon Muahadesi) ve Kral yerine naib Amiral Horty memleketi idare eder. 2ci Dünya Savaşı'ndan sonra bazı toprakları komşularına dağıtılır ve Rusya'nın kontrolünde bir Halk Cumhuriyeti şeklini alır. Siyasi tarihindeki bu çalkantılar Masonluğa da tesir etmektedir.

Macaristan'da 15'ci asırda operatif Mason Localarının bulunduğu, Kosova'daki (Kasha) Mihaly ve Elisabeth kiliselerinde ve bazı mezar taşları üzerindeki yazı ve sembollerden anlaşılmaktadır. Aynı sembol-

ler Brasov'daki mezar taşlarında da görülmektedir ki her iki Locanın birbirleriyle ilişkili olduğu zannedilmektedir.

İlk Localar Alman ve Polonyalı BB tarafından kurulur. İlk Loca Bratislava'da 1740 senesinde Viyana'daki bir Ana Loca tarafından kurulur. Masonluk bu bölgede gelişmeğe başlar ve tanınmış Macar aristokratları Localara iltihak etmeğe başlar.

1749'da Brasom Senatörü Seuler, Brasov'da «Zu den drei Seulen» (ÜÇ SÜTUNDA) Locasını tesis eder. 1767'de «Sankt Andreas zu der drei Seebättern» (Üç Nilüfer Yaprağında Sent Andre) Locası ve 24 Nisan 1784'te Kont György Banffy tarafından Avusturya B.L.sına bağlı olarak bir Bölge B.L.sı kurulur. Büyük Üstad Kont Farkas Kemeny'dir. 1785'te bu Bölge B.L.sına bağlı 125 Biraderin kayıtlı bulunduğu bilinir. Masonluğun aleyhine olmayan İmparator Joseph II (1780 - 1790) vefatından sonra Leopold II'nin (1790 - 1792) imparatorluğu müddetince Bölge B.L.sı ve Transilvanya'daki bütün Localar uykuya mecbur edilir. 1760 senelerinde Brazovican'da (halen Çekoslovakya) Prusyalılar tarafından esir edilen Hirvat subaylar memleketlerine döndüklerinde «Hadibaratsag» (Harp Arkadaşlığı) Locasını kurarlar.

O sıralarda kurulan üç başka Loca ile 22 Ekim 1775'te bir B.L. kurulur ve B. Üstad Janos Draskovich seçilir. Bölgenin Şimalinde ise Varşova B. Locasına bağlı Localar 1769'da kurulur.

Buda ve Peşte'de ilk Loca muhtemelen 1770'te «Nagyszivusag» (Hayırseverlilik) ismi altında bir askeri Locadır. 1776 - 78 senelerinde B. Üstad Draskovich Peşte'de oturduğunda Buda'da ikinci bir Loca kurulur ve sonra bu iki Loca birleştirilir. Rusya Çarının oğlu İci Pavlov bu Locanın Biraderlerindendir.

1781'de B. Üstad Draskovich Avusturya ve Macar Localarını bir B.L. olarak birleştirir; ancak 1786'ya kadar oniki Loca kurulabilir. Bu arada Macar asıllı Biraderlerin lisan ve kültür bakımından tesirleri hissedilmeğe başlar ve Milli bir Masonluk ile bir Macar kültürü yayılmağa başlar.

İlk Macarca dergiler, Macar İlim Akademisi, Tiyatro ve Mimari eserler Macar Biraderler tarafından gerçekleştirilir.

Bazı Localarda İmparator Franz II'ye tenkitler yapıldığı için evvela çalışmalar kısıtlanır ve 1795'te Localar uykuya yatar. Bu arada Avusturya'ya karşı ayaklanmada bazı Biraderler idam edilir ve Ma-

sonluk tamamiyle yasaklanır. Bu durum yarım asır devam eder. Bu arada Almanya'da bir Macar Locası kurulur: 1845 — «Zur Wahrheit und Freundschaft» (Hakikat ve Kardeşlik). Metternich dönemi de aynen geçer.

26 Mayıs 1848'de İmparatorluğa karşı ihtilal esnasında Pestede «Kossuth Lajos a Disco Feny Haynalhoz» (Kutsal Isık Doğarken Kossuth Layos) Locası kurulur ve böylece ihtilalin kahramanı bir Locaya ismini vermiş olur. Kossuth Lajos bir ara tekris edilmeden Üstünlük vazifesini üstlenir, bu durum kısa sürer, bilahare Locanın isminden Kossuth Lajos ismi çıkarılır. 1849'da Rusların dahi müdahalesi neticesinde Avusturya isyanı bastırır ve B.L. kurma çalışmaları akamete uğrar.

1861 senesinde Macaristan'da kısmi özerklik ve Parlamento kurulmasından sonra 12 Birader «Szent Istvan» Locasını kurar ve bu Locaya yardım toplamak için Lewis Lajos B. Hamburg'a gönderilir. Alman Biraderler evvela intizamı şart koşarlar :

- Hükümetin Loca kuruluşuna izin vermesi,
- Politik ve dini mevzuların görüşülmemesi,
- Locada konuşma dilinin Almanca olması.

Loca Macarca çalışmağa ısrar ettiğinden görüşmeler kesilir. Bu arada İmparator Meclisi fesheder ve Masonluk gene menedilir.

1867'de siyasi hava yumuşar ve Macaristan İmparatorluk bünyesinde iç işlerinde müstakil bir Krâliyet şeklinde kabul edilir. Artık Merkezi Hükümet dışında bir Hükümeti ve Parlamentosu vardır. Mason olan Kont Gyula Andrasz başbakan olur ve Masonluk bu sefer rahatlıkla teşkilatlanmağa başlar. Evvela Masonluğu tanıtmak için Lewis Lajos B. 12 konferans verir ve 1869 Ekiminde Franmasonluğun yönetmenliklerini Hükümette kabul ettirir. «Einigkeit in Vaterland» (Anavatanda Birlik) Locası kurulur. Bu Loca İngiltere B.L.sı tarafından muntazam kabul edilir. Bu Locayı, Temesvar, Sopron, Bratislava, Buda ve Peste'de diğer Localar takip eder. 30 Ocak 1870'te yedi Loca Bavyera B.L.sı patenti ile bir B.L. kurarlar. Derhal Frankfurt B.L.sı ve sırasıyla diğer B.L. lar yeni B.L.yi tanır. Localar çoğalır. Rit mevzuu ortaya atılır. Dış memleketlerde uzun müddet bulunmuş olan Biraderler alıştıkları ritte çalışmağa arzu ederler. Tatbik edilen rit «Saint Jean» riti idi. İskoç ritinde çalışmağa başlayan ve Grand

Orient de France B.L. patentini alan «Matyas Corvin» Locası İskoç ritinde çalışmaya başlayan ilk Loca olur.

Eski kuşak Masonları dışındakiler Masonluğa isteksiz davranmaktadır. Bilhassa dini çevrelerin ve bazı hükümet yetkililerinin karşı çıkması işleri zorlaştırır. Bazı Localar uykuya yatar, seviyesiz kişiler Localara kabul edilir. İki ayrı ritin mevcudiyeti bazı ayrılıklara neden olur. 1871'de aynı B.L. nezdinde iki ritin bulunabileceği kabul edilir; Ancak tam bir birlik teşkili için onbeş senelik bir çalışmaya ihtiyaç olur ve neticede 1886'da Hükümetin izniyle B. Üstad Franz Pulskey başkanlığında bir Macar B.L.sı kurulur. Bu B.L.ya bağlı Saint Jean ritinde 26 ve İskoç ritinde çalışan 13 Loca ve toplam 1831 Bira-der mevcuttur. 1871'den itibaren 67 Loca kurulmuşsa da ancak 39'u yaşamını idame ettirebilmiştir. Bunların meyânında 1871'de kurulan «Galileo» Locası nihai uykuya kadar yaşamını sürdürmüştür.

MACARİSTAN BÜYÜK LOCASI DEVRİ

B.L. kuruluşu ile Macaristan'da Masonluk tam manasiyle gelişmeğe başlar.

Bir Mabet inşa edilir ve 1896'da büyük bir merasimle çalışmalarına açılır. Bu açılışa Portekiz, Mısır, Java, New York, North Carolina, New Hampshire, Belçika B.L.ları ve bazı Kardeş Localar katılır.

Sosyal ve Kültürel faaliyetleri geliştirmek için bazı Localar Hayır Cemiyetleri kurar. Bunlardan «Matyas Corvin» Locası «Halk Eğitimi Birliği Cemiyeti», «Humbolt» Locası «Gençler Kardeşlik Cemiyeti», «Regi Hivek» Locası «Fakirlere Yardım ve bir Öğün Yemek Cemiyeti», «Haladas» Locası «Çocuklar için tatil Cemiyeti» gibi... Bu Cemiyetlerden bazıları halen faaliyetlerine devam etmektedir.

Localar ayrıca 1977'de «Vilag» (Dünya) gibi günlük gazete ve birçok mecmua neşrederler.

1900 senesinde bütün Localara temsil olmak ve üzerinde çalışılacak bir sosyal program için talimat verilir :

- Milli kanunların tatbik şekli,
- Sosyalizm ilkeleri,
- Çalışma kanunu,
- Yüksek Hakim Heyeti reformu,

- Düelloya karşı savaş ve şekli,
- Dini yetkililer için reform,
- Serbest ve kapalı oy kullanımı,
- Her dine sahip kişi için bedelsiz eğitim,
- Kadınlara haklar,
- Tarım reformları.

İlk olarak «Laszlo Kirayly», «Matyas Corvin», «Galileo» ve «Eötvös» Locaları birlikte çalışarak ilkeleri tespit için önyak olurlar. Bunları diğer Localar takip eder. Bu arada Masonluk yayılır ve diğer şehirlerde Localar kurulur.

Birinci Cihan Harbi sonunda Peste'de 30, Buda'da 2 ve diğer şehirlerde 51 Locada toplam 6000 Birader çalışmaktadır. Üç gazete (Kelet - Sark, Deli - Cenup ve Vilag - Dünya) Localar tarafından yayınlanmakta ve hatta Harp sonrası görüşmelerinde uygun koşullar elde etmek için Hükümet B.L.dan devreye girmesini bile istemektedir.

21 Mart 1919 karşı devrimi ve Romen işgali ile Localar men edilir ve 14 Mayıs 1920'de askeriye B.L. binasını basar ve binayı yağma ederler. Arşiv yok olur. Kurtarılabilen evrak ve kitaplar Milli Müzeye kaldırılır. (Bu evrağın çoğu 1945 - 46 senelerinde tekrar B.L.ya iade edilmiştir.)

Masonluk gene yasaklanır ve Masonluğa karşı geniş bir kampanya başlatılır. Bu karara her ne kadar itiraz edilmişse de netice alınamaz; Hatta New York B.L. çabaları bile neticesiz kalır. Bu arada Masonik faaliyet gayri resmi ve gizli olarak devam eder. B. Üstad ve bazı Biraderler dis memleketlere geziler tertip ederek durumu anlatmağa çalışırlar. Birkaç yüz Biraderin aileleri ile birlikte yaptıkları bir geziye tepki büyük olur. Masonlar sindirilir. Macaristan'da Masonluğun uykuya girmesiyle 1920 ila 1938 seneleri boyunca Viyana'da ve Çekoslovakya'da birçok Macar Locası kurulmuş ve oranın mevcut Localarına da Macar Biraderler iltihak ederek çalışmalarına devam etmişlerdir.

Uyku devri İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar devam eder. 1945'te harp bitince Rezso Mezei Birader B.L. binasının geri verilmesini talep eder. 23 Şubat 1945 tarihinde talebi kabul edilir ve o tarihte Hükümeti kurmuş olan Köylü Partisi Masonlukla iyi ilişkiler kuracağını beyan eder.

B.L. uyanır, bina resmen 15 Aralık 1945 tarihinde iade edilir ve tami-

ratı 1947'ye kadar sürer. Eski B. Üstatlar vefat etmiş olduğundan 1946'da yeni seçimler yapılır ve B. Üstatlığa Geza Supka Birader seçilir. Amerika B.L.sı yardıma koşar ve 16 Loca faaliyete geçer. Sol eğilimli ve komünistlerin de tekris edilmeleri ile Localarda politikaya kayma ve solcu ilkelerin kabulü için faaliyet başlar, eski Biraderler bu duruma karşı çıkar ve komünizm ile asiri solculuğun Masonluk bünyesine aykırı olduğunu ilan ederler. Nihayet sosyalist Hükümet Macaristan'daki Masonluğun Batı Masonluğunun aynı ilkelerine uygun çalışmalar yapabileceğini kabul etmez ve 12 Haziran 1950 tarihinde Masonluk yasa dışı ilan edilir. O sırada son B. Üstad Marcel Benedek idi.

Bu tarihten itibaren Macaristan'da Masonluk uykuda olup her türlü Masonik faaliyet yasaktır.

Resmi görüş, sosyalist devrimin, Masonluğun öğretmek istediği ve kendisinin bile gerçekleştiremeyeceğini devamlı olarak ilan ettiği ilkeleri, Eşitlik, Kardeşlik ve Hürriyeti, neticede gerçekleştirdiğini ve sosyalist eğitimi görmüş olan genç neslin artık Masonluk gibi bir Kuruma ihtiyaçları olmadığını.

Halen Macaristan'da Masonluğun varlığı İşçi Hareketleri ve Çalışma İnkilabı Müzesindeki bir vitrine inhisar etmektedir. Bu vitrinde İşçi hakları ve sosyal adalet için savaşmış birkaç Biraderin ismi ve bir önlükle bir iki kordon bulunmaktadır. Tabiiyetiyle genç nesil bu alametlerin neyi ifade ettiğini bilmemekte ve vitrinin önünden geçerken teşhir edilen alametlerin neyi sembolize ettiğini anlamadan yoluna devam etmektedir. B.L. binası ise İç İşleri Bakanlığı tarafından müsadere edilmiş olup halen Yabancılar Şubesi olarak kullanılmaktadır.

İşbu çalışmamı halen hayatta olan «GALILEO» Locası Biraderlerime ithaf ediyorum.

Gene «Açılalım mı» Üzerine

Derleyen: Ahmet AKKAN

Geçenlerde, bir muhterem locada yapılan bir panel nedeniyle - benim bildiğim 20 seneden beri - zaman zaman alevlenen ve günün konusu haline getirilen «açılalım mı?» sorusu, bu kere «açılalım» şeklinde ve yöntemlerinin teklifi «bazı kıvılcıklar yakmak» sloganı altında ortaya çıktı. Hatta «Mimar Sinan mecmuasının içeriğinin biraz daha halka inmesi ve mason camiası dışına çıkarılması, hatta muayyen bir bedelle satılıp, ayrıca maddi menfaat temini» teklifler arasına girince, pek sayın Büyük Üstat Kaymakamı Suha Aksoy kardeşle yapılan bir konuşmadan sonra bu yazıyı yazma zarureti hasıl oldu. Kardeşlerim, eğer bir memleket-

te fikir hürriyetine zincir vuruluyorsa, eğer bir memlekette teokrasi fikri, yavaş yavaş demokrasiyi hakimiyeti altına alıyorsa, eğer iktisadi çöküntü düzelenmez hale geliyorsa, taassup ve cehalet, saf iman ve bilime galebe çalıyorsa, müstebitler, siyasi ve dini emelleri uğruna insanlara işkence yapıyorlarsa, büyük tehlike masonluğun değil insanlığın karşısındadır. Bu arada masonluk ve masonlar itham ediliyorsa, masonluğun ve masonların kendini müdafaa ve tanıtma için aktif bir faaliyete geçmesi, İNSANLIK DÜŞMANINA boy hedefi olmaktan ileri gidemez. Bereket versin Türkiyemiz şimdilik böyle büyük bir tehlike ve tehdit karşısında de-

ğildir. Ancak mevcut dış düşmanlar, masonluğu ve masonları tanımayan veya içeri sızmış tek tük sporadik vakalardır.

Bu yazımda bu güne kadar söylenmiş, yazılmış, fakat muhtelif nedenlerle kardeşlerin ellerine geçmemiş olabileceğini düşündüğüm, birkaç Eski, Temkinli, Tecrübeli üstatlarımın fikirlerini, hiç bir tefsir yapmadan sıralıyacağım... (Magister Dixit: Ustam dedi ki...)

Bü. Üs. Orhan Alsac kardeşin Almanya'dan naklen yaptığı bir istatistiki çalışmada, anket yapılan :

1 — Nüfusun % 85'i hayatlarında yalnız bir defa masonluktan söz edildiğini duymuşlar.

2 — Bu % 85'in. % 37'si masonluğu reddetmektedir.

3 — Masonluk hakkında bir şey biliyor musun? sorusuna, % 77'si cevap vermemiştir.

4 — % 23 Almanya'da masonluğun yasaklanması fikrindedir.

5 — % 6'sı iyi fikir beslemektedir.

6 — % 6'sı sempati ve saygı duyduklarını söylemektedir.

1968 Almanyası'nda durum böyle imiş, acaba 1988 Türkiye-si'nde durum ne olabilir?..

— Cevat Memduh Altar Üs. 1986'da, «eğer mason, masonik hayatı içinde, eğiticilik ve öğreticilik hizmetini gereğince uygulayabilecek bir seviyeye ulaşmamış ise, onun açılarak değil, aksine şu mabetlere kapanarak noksanını gidermesi gerekmez mi?.. gerçek masonluk, tarihsel gelişim içinde, meydanlara dökülmeye hiç bir zaman lüzum görmeden, Anderson yükümlülüklerinin, evrensel olduğu kadar milli de olan içeriğinin bilincine varmış olarak bütün obediyanlara yardımcı olmuştur... Şurası iyice bilinmelidir ki, masonluk dünyanın hemen her yerinde, çoğunlukla sevilmemiş, benimsenmemiş, gizlice izlenerek takip edilmiş, değişik metodlarla yok edilmek istenmiştir. Masonluğu koruyan, çalışmalara ışık tutan ve anayasanın (tüzük) uygulanmasına başlandıktan sonra onu yaşatan ve yaşatacak olan tek güç meydan nutukları, dergi gazete polemikleri değil, ancak ve ancak geleneklerine sınıksız bağlılığıdır.»

— Sahir Erman Üstat, «...masonluğun düşmanları gerçeğin sesine karşı sağırdır. Kıskançlıklar, küçük dedikodular, her yerde skandal aramak hatta icad etmekten duyulan zevkler, siyasi ihtiraslar masonluğu kolay ve tercih edilen bir hedef haline getirmiştir ve her zaman

getirecektir. Masonluğun kuvveti ve aynı zamanda çekiciliği geleneklerine bağlılığından kaynaklanır. Düşmanlarımızla savaşta tutuşmak, onların seviyesine inmeği gerektirir, çünkü silah ve vasıtalar arasında eşitlik yoksa, her savaş önceden kaybedilmeğe mahkûmdur. Halbuki aynı silahları kullanmamıza vakarımız manidir. Bundan başka herhangi bir aleniyeti kabul edecek, haberleşme vasıtalarına başvurmayı kararlaştıracak olursak, bunu tam manasıyla yapmamız gerekir; haricilerin bazı suallerine cevap vermek, fakat toplantılarımıza onları kabul etmemek, onların merasim meraklarını tatmin etmeyecek ve gizlemeğe devam ettiğimiz diğer bazı hususların bulunduğunu iddiada devam edeceklerdir. Fakat tam bir aleniyet ise tam bir sükûttan çok daha zararlı olacaktır... geleneğimiz sırrı korumak ve her nevi aleniyet temayüllerine karşı çıkmaktır... basın konferanslarının, gazetecilerle yapılan röportajların, televizyon kameralarının geleneklerimizde yeri yoktur... kuvvetimiz ve bir manada cazibe kudretimiz sırrımızda, sükûtumuzda, vakarımızdadır.»

— Mehmet Fuad Akev Üstat
«...masonluğun örgüt olarak hiç bir zaman ortaya çıkmadığı malumumuzdur. Fransız ihtilali, A-

merikan Anayasası, İnsan Hakları Bildirisi, İstibdadı karşı Güney Amerika'daki Kurtuluş hareketleri, memleketimizdeki jön Türkler ve İttihadı terakki cemiyetinde her zaman masonlar bulunmaktaydı. Fakat mason teşkilatı, hiçbir zaman bayrak açıp sokağa inmemiştir. Bizim prensibimiz, localardan aldığımız nuru kendi şahsi kuvvetimizle etrafımıza yaymaktır.

Bunda muvaffak olabilmek için de aramıza alacağımız kişilerin, yüksek vasıflı, temiz ahlaklı haricilerin arasından seçmemiz lazımdır. Bize karşı yapılan hücumlara, baskılara ve hatta eziyetlere, şimdiye kadar yaptığımız gibi, ancak, sükût ile mukabele etmeliyiz... ahlakı temiz olmayan, dünya görüşü dar, toleransı mahdut, inancı kıt, kendisini masonluğun yüce gayelerine uyduramayan, ezoterik bilgilere kapalı, merhametsiz, korkak, kimseleri maalesef aramızda görüyoruz. Bunların bazıları, sütunlarımızdan ayrılır, bazıları ise kalır. Ayrılanların bir kısmı, dış âlemde, masonluğa karşı birer tehlike oluşturur.

Sırlarımızı, isimlerimizi açığa vurur, yazılar yazar, kitaplar neşreder hatta antimasonik cemiyetler kurar.

Aramızda kalanlar ise teşkilatımızı içten kemirmeğe devam e-

derler: Devamsızlık tembellikle, yersiz tenkitlerle diğer kardeşlere kötü misal olurlar. İstekleri yerine gelmezse, ayrılıklar yaratır, intizamı tehlikeye sokarlar. Bu iç tehlikelere karşı alacağımız tedbirlerden bazıları şunlardır:

— Aramıza alacağımız haricileri çok sıkı bir elemeden geçirmek.

— Aldıklarımızın eğitimini devamlı olarak ve kusursuz bir şekilde yapmak. Usüllerimiz ve gayelerimizi onlara ciddi bir şekilde anlatmak ve onları dış yaşıntılarında takibetmek.

— Teşkilatımızın büyük ananelerinin bekçisi olmak. Onlardan en ufak bir şekilde ayrılmamak.

— Dünya masonlarını birbirine bağlayan intizamı hiçbir zaman gözden kaçırmamak. Masonluk tarihi bu yüzden meydana gelen ayrılıklarla doludur.»

ve nihayet, Mukbil Gökdoğan Üstat, «...her muntazam kardeşin, obediyanı içinde Yeminine ve Geleneklere sadık kalarak KENDİSİNİ geliştirmeye DEVAMLILIK olarak gayret göstererek YENİLİKLER aramaması, keşifler peşinde koşmaması, asırlar boyunca herşeyin arınmış ve EN İYİ kendini bulma yolunun böylece tesbit edilmiş bulunduğu İNANMASI ve gördüklerini

duyduklarını anlamaya çalışması lazımdır, şarttır.

Yoksa bu kardeşler hem vaktini kaybeder, geri kalır; hem de etrafını rahatsız eder, çalışma ahenliğini bozar... HAKİKATI aramak hürriyeti ancak geleneksel kurallarımıza uymak şartı ile geçerlidir. Aynı yollardan geçerek kendini bulmuş, her türden, binlerce BÜYÜK İNSAN bu GERÇEK'in en sağlam delilidir. Sistemde eksik aranmamalıdır.

201 inci yılını doldurmakta ve hepimizin..., yeminle bağlı bulunduğumuz E. ve KSR Anayasası ile 264 üncü yılına giren muntazam BL'lar anayasasını bütün özellikleri ile Riti daha nice nice 200 yıllar yaşatmasını emanet edeceğimiz, genç kuşaklara iyice öğretmeliyiz ve öğrendiklerine iyice kanaat getirmeliyiz ki, bizim geçirdiğimiz sıkıntılı günler, seneler, onların da başından geçmesin; dolayısı ile, Riti'nin dünyaya ve insanlık'a yaygın çalışmaları aksamasın, duraklamasın, Kardeşlik ve Sevgi zinciri zayıflamasın.

270 ve 201 yıldan beri noktası ile virgülü ile işleyen, hüküm süren Anayasalar, sadık ellerde (NOVATOR)lerden (yenilikçiler) korunarak ve zamanın teknolojisi ne kadar gelişirse gelişsin, ondan hiç etkilenmeyerek Ebe-neyete kadar devam edecektir.

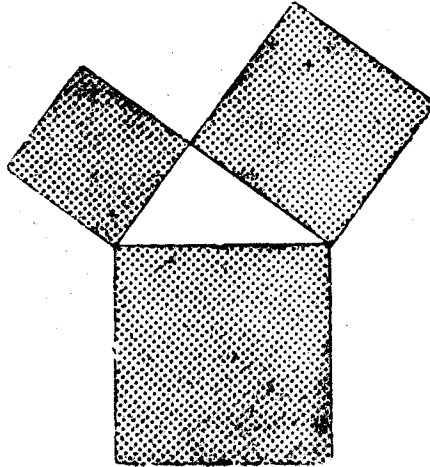
Geçmişten alınacak en önemli DERS bu olmalıdır.

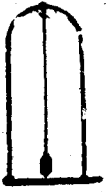
İmanlı, çalışkan, vatansever, mabette / atelyede muhafaza-kâr, hayatta, dış âlemde cesur, müteşebbis, teknolojiye yardımcı, MÜKEMMEL İNSANLAR yetiştirmekte, şimdiye kadar alınan ve günümüzde de tatbik edilecek ve geleceğin hazırlan-

masına yardımcı olacak, diğer bir önemli derstir.

Bu iki anayasa ile, Hürmasonluğun yazılı olan ve olmayan kanun ve nizamları, yüksek tevettür taşıyan kablolar gibidir. Bakacaksın, düşüneceksin ama dokunmayacaksın. Yoksa yok olursun.

E.U.M. hepimizin yardımcısı olsun»

Adam Olma

Ziya FİÇİCİOĞLU

Yazımın konusu «Adam olma» deyimine eş anlamlı olarak «İnsanı kâmil» veya «Efendi adam» deyimlerinin de kullanıldığı duyulmaktadır. Hatta ilkökul kitaplarında bulunan «Adam olma» konusundaki bir hikâyeyi hepimiz okumuşuzdur. İnsanın yaşça büyümesi, iş-güç ve makam-mevki sahibi olması başka, «Adam olması» başka şeydir.

İste Masonluk sisteminin mükemmelliği; esasen gelmiş ve geçmiş bütün «Adam olma» yollarının kurallarını bir araya getirip, işler ve etkin hale sokmuş olmasındandır.

İnsanlar başlangıçta yaşamlarının devamı için gerekli hususları sağlama çabasında bulunurlar. Bunun için tahsil yapar, sanat, meslek, iş-güç ve makam-mevki sahibi olurlar. Bu suretle yaşamlarını güven altına alan ve almakta olanlar da; «Adam olma» yolunun kurallarını öğrenme çabasında bulunurlar. Bunun için; düşünen, akıllı ve hikmet sahibi, iyilik yapan, insanları seven, kusurları bağışlayıcı ve kendi hatalarını itiraftan çekinmeyen, ahlâk, vicdan ve fazilet sahibi insan olma yolunda çalışmaya başlar.

Operatif Masonluk; insanların yaşamlarının devamı için kurulmuş bir

topluluk olduğu halde; Spekûlâtif Masonluk, «Adam olma» yolunda çalışma için kurulmuş bir cemiyettir.

Yazımın birinci bölümünde, insanların yaşamlarını devam ettirme için olan çabalarını; ikinci bölümünde de; insanların «Adam olma» kurallarını öğrenme yolunda çalışmalarını anlatacağım.

I — İnsanların yaşamlarını devam ettirme için olan çabaları;

İnsanlar yaşantılarını kırsal kesimde, köylerde ve şehirlerde olmak suretiyle bir birinden ayrıcalı bir şekilde sürdürmektedirler. Kırsal kesimdekiler; daha ziyade hayvancılıkla meşgul olup, hayvanların mevsimlere göre beslenmesi ve korunması için gezgicidirler. Köylerde oturanlar ise; ekincilik ve ormancılık ile geçimlerini sağlarlar. Ekinler insan emeğinden çok tabiat koşullarına bağlıdır. Mevsimlere, bulutlara, rüzgârlara hükmetmek insan oğlunun elinde değildir. Köylü tarlasını sürüp, tohumunu toprağa attıktan sonra, sabırla hasat mevsimini bekler ve bütün varlığı ile Tanrı'ya dua eder. Anadolu'ya gelen Türklerin büyük bir kısmı verimli toprakları bulunca zamanla toprağa yerleşerek ekinci olmuşlardır.

Şehirli geçimini zanaat, ticaret ve memuriyetle sağlar? Bu işler hayvancılık ve ekinciliğe oranla daha çok insan oğlunun irade, akıl, zekâ, maharet ve sosyal münasebetlerine bağlıdır.

Orta çağda; her esnafın ayrı bir teşkilâta, örf ve merasime uyumlu olduğu biliniyor. Anadolu'daki AHİ teşkilâtı ve Localar bulunduğu gibi, Avrupa'da da taşçı ustalarının kurduğu Masonluk eşkilâtı vardı. İnsanlar bu teşkilât içinde, kendi geçimlerini sağlamak için yaptıkları çalışmaların güvenliğinin korunduğuna inanıyorlardı.

II — İnsanların «Adam olma» yolunun kurallarını öğrenme çabaları; Bu bölümün kurallarının başlıcaları :

- a) Düşünmek,
- b) Akıl ve hikmet sahibi olmak,
- c) İnsanları sevmek,
- d) Kusurları bağışlayıcı olmak,
- e) Kendi hatalarını itiraftan çekinmemek,
- f) Ahlâk, vicdan ve fazilet sahibi olmaktır.

a) Düşünmek,

Maddî ve manevî olaylar arasında bulunan münasebetleri keşfetmek demektir. Buda bizi ilim, felsefe ve dine götürür. Bunların hepsi soyut faaliyetlerdir ve büyük nisbette dil ve semboller sistemine dayanır. Düşünce, tabiata ve eşyaya dayandığı takdirde, kendisine sağlam bir zemin bulabilir. Fakat düşünce, genellikle kendisine daha yakın olan kelimelere dayanır. Felsefede görüldüğü üzere, kelimelere dayanarak da hakikate erişmek mümkündür. Kelimeleri kullanmada bir bilgi, öğrenim, tecrübe ve maharet gereklidir. Aydınlar genellikle kelimelerle düşünen, sosyal münasebet kuran ve tesir eden insanlardır. Kelime, düşünce ve hayallerle oynama; hayvancı, ikinci, tüccar ve zanaat erbabından daha farklı bir hava verir. Kendilerini tabiat, hayat ve maddenin ağırılıklarından kurtulmuş hisseden aydın veya düşünce erbabı, hürriyeti bütün varlığında hisseder. Aydınlar varlığı yukardan seyrederken; maddeye, işe, günlük hayatın zaruretlerine bağlı insanların gördüklerinden daha güzel manzaralar ve güzellikler görürler.

b) Akıl ve hikmet sahibi olmak;

İnsanı diğer bütün yaratıklardan ayırıp üstün ve şerefli yapan en büyük özelliği akıldır. Akıl, gerçeği olduğu gibi kavrama, görüş ve düşünüşte isabettir. Fakat, kültür çalışmaları olmayınca akıl, kör inançlardan kurtulamaz.

Konfüçyüs; insanın üç yoldan akıllandığını söyler :

1 — Düşünmekle, ki bu en değerlisidir.

2 — Taklit etmekle, ki bu en kolayıdır.

3 — Yaşayarak, ki bu da en acısıdır.

Ritüelimizde I. Nazır; «Düşünce söz ve işlerimizi Tanrı'nın en büyük vergisi olan aklın ve edindiğimiz tecrübenin ışığı altında gözden geçiriyoruz. İyiyi, doğruyu ve güzeli aramakla amacımıza ulaşabileceğimize inanıyoruz.» demektedir. İnsanlık tarihini etkisi altında tutan en büyük gelişim; zekânın durmadan olgunlaşması ve her türlü gerçeğe ermek ve kavramak çabası, ilerlemekte olmasıdır.

Sokrat; «Özgürlüğü hikmet sağlar.» diyerek hikmeti bilgi temeline oturtmaktadır. Hikmet; eylemde bilinç olduğu kadar, insanın yaratıcılığıdır. Marifetli oluşu, asıl gerçeği bulması, hayatın güçlüklerine uyabilmesidir. Sokrat'ın sözünü ettiği bilgiden kasıt, özgür düşünce-

dir. Özgür düşünceye düşen ilk iş kendini tanımasıdır. Hayaat kendini bilme sayesinde renk, anlam ve yüce zevk kazanacaktır.

Mevlâna Celâlettini Rûmi; «İnsan konuşan hayvandır derler. Şu halde hayvanlık tarafının gıdası; şehvet verici şeyler, maddî arzuları ve hırslarıdır. Özünün yani insanlık yönünün gıdası ise; aşk, bilgi ve hikmettir.» demiştir.

Hz. Muhammed de; «Bir kimsenin bir kimseye hikmetten üstün armağanı olamaz. Tatlılık ve şefkat, lütûf ve acıma ile Allah korkusu 'hikmetin başıdır.» demiştir.

Ritüelimizde; «Masonlukta ilk ve son adım, kendi kendini daima kontrol etme ve bu sayede doğruyu, iyiye ve güzele yönelmektir. Ancak bu suretle insanlar arasında iş ve el birliği kurulabilir. Böyle bireylerin meydana getirecekleri toplumda; akıl ve hikmetin kurduğu, kuvvetin gerçekleştirdiği ve güzelin süslediği muhteşem bir yapı gibi yükselebilir.» denilmektedir.

c) İnsanları sevmek;

Ritüelimizde; «Her şeyin esası insanları sevmektir. Bu sevgi ve onun belirtisi olan merhamet ve hiç bir karşılık beklemeden yardım, o ülkü Mabdinin taşlarını birleştiren harçtır. Bu sevgiye insanları bir birine çeken kuvvet de diyebiliriz. Bunun tersi olan güçler; kin, peşin yargılar, bencillik ve katı yüreklilik bizi o ülküden uzaklaştırmaya çabalar. Masonların ödevi, bu çözücü güçlere kendini kaptırmamaya çalışmaktır.» denilmektedir. Kesin doğruluk: manevî temizlik, kesin özgüçlük ve insan sevgisidir. Tekris sırasında Üstadımuhterem; «Masonlar birbirlerine kardeş derler, ama kardeş olmayanları; da severler, çünkü aslanan, insanları sevebilmektir. Sevgi ateşinin parladığı yerde kör inançların doğurduğu karanlık ve düşmanlık barınamaz.» denmektedir.

Hz. İsa İncil'de; «Düşmanlarınızı sevin, size eza edenler için dua edin.», «Sadaka verdiğin zaman sol elin sağ elinin ne yaptığını bilmesin demiştir.

Konfüçyüs; «Üstün insan, tarafsızlık ve bencillik nedir bilmeden herkese karşı iyi niyet besleyen adamdır.», «Seçkin kişi iç değerleri ve olgunluğu; bayağı kişi de, dünya değerlerini sever.» demiştir.

d) Kusurları bağışlayıcı olmak;

Manevi süslenmeyi sevenler; kin, hiddet ve öç alma yerine barış

ve hoş görüyü ele almakta ve bu sayede adalet ve barışa ulaşmanın mümkün olduğuna inanmaktadırlar.

Hz. Muhammed; «Seni yoksun edene ver, sana kötülük edeni bağışla, sana gelmeyene git.» demiştir.

Hz. Ali; «Şahsınıza fenalık eden bir düşmanı affediniz, fakat vatani-nize ve milletinize fenalık eden bir kimseyi asla affetmeyiniz.» demiştir.

Hz. İsa; «Kötüye karşı koma, eğer biri seninle mahkemeye gidip senin gömleğini almak isterse, ona abanı da bırak. Senden dileyene ver, senden ödünç isteyenden yüz çevirme.», «İnsanlara suçlarını bağışlarsanız, semavî babanız da size bağışlar.», «İnsanların size her ne yapmalarını istiyorsanız, siz de onlara öyle yapın.» demiştir.

Mevlâna;

«Şefkat ve acımda güneş,
İnsanların kusurlarını görmede gece,
Yardım ve cömertlikte akarsu,
Öfke ve sinirlilikte ölü,
Alçak gönüllülükte toprak gibi ol.
Olduğun gibi görün görüdüğün gibi ol.»

«Alçakların huyu budur; sen ona iyilik edersen o sana kötülük yapar. Hayır sahibi insana iyilik yaptığın zaman senin birine o yedyüz verir.», «Sana yapılanlara karşı deniz gibi ol; denize ne kadar taş atarlarsa dibe çöker. Yıllar nice taşları kum, nice kumları da inci yapar. Öfkesini yenen de hikmet denizinde gerçeklik incisi bulur.» demiştir.

e) Kendi hatalarını itiraftan çekinmemek;

Ritüelimizde; Yanlışlarınızı ve eksiklerinizi bilmeniz yetmez, bunları itiraf etmek cesaretini de göstermeniz lâzımdır.» denmektedir.

Hz. Ali; «Bir hata işlediniz mi onu itiraftan çekinmeyiniz. Eğer böyle yaparsanız, o hatayı görmüş olanların aleyhinizde verecekleri hükümün önüne geçersiniz.» demiştir.

İncil'de de; Kabahatlerini örten muvaffak olamaz, fakat onları itiraf edip bırakan merhamet bulur.» denmektedir.

f) Ahlâk, vicdan ve fazilet sahibi olmak;

Masonluğun esas konusu ahlâka dayanmaktadır. Başlıca özelliği de,

özgür ve iyi ahlâk sahibi olmaktır. Ahlâk; filozoflar tarafından ortaya konmuş bir problem olmayıp, belki insanlığın varoluşuyla birlikte var olagelen ezeli bir problemdir. Bütün toplumlarda iyi ve kötünün ne demek olduğu, iyinin ahlâkî ve kötünün ise gayri ahlâkî olduğu bilinen ve manalandırılan birer kavramdırlar. Bir davranışın ahlâkî ve gayri ahlâkî oluşunun tayininde; insanın iradesine yön veren otoritelerin gerisinde; ister akıllı ilâhî güç (Tanrı), ister toplum bulunsun, hepsinin birleştikleri nokta; insan iradesinin hür olması gerekmektedir. Aksi takdirde iradenin sorumluluğunun bir manası kalmaz.

Halk arasında ahlâk ve ahlâklı olmaktan ayrı olarak bir de «Vicdanlı olmak»tan söz edilir. Vicdan; insan fiil ve hareketlerinin ahlâkî değerini takdir ve tayin etmek kabiliyetidir. Başka bir tarife göre; İnsan düşünür ve muhakeme eder ve sonunda bir karara varır ve hareketini düzenler. Kısacası ahlâkın denetimidir, denilebilir. Yani ahlâkta bir seçme vardır; ancak bu seçme, davranışların ahlâkî olup olmamasını bir tercihtir. Halbuki vicdandaki seçme; ikinci derecede bir seçme yani ahlâkın bir nevi denetimi oluyor. İnsan ancak vicdan sayesinde kendi davranışlarının ahlâkî olup olmadığını kontrol edebilir.

Ritüelimizde; «Bir Mason toplum hayatının her görüntüsünde hak ve gerçek bildiği kanaatinden ayrılmaz; çıkar, varlık ve gösteriş tutkularına dostluk, arkadaşlık etkisine kapılmadan, şan ve şeref peşinde koşmadan amacına ve ülküsüne ulaşmaya çalışır. Masonluğun vicdanımıza yerleştirmek istediği önemli ilkelerden birisi işte budur.» denilmektedir.

Masonlar, vicdan ve bilinci güçlendirip yükselten ve törel fikirleri destekleyen bir nitelik vermeye çalışırlar. İyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan ayıracak olan bilgi «Erdem» yani «Fazilet»tir. Bilginin eseri olan işler, insanda bütün «Haz»ların kaynağı olur ve bilgi insanı mutlu kılar.

Sokrat'a göre; bütün faziletler bilgiye dayanır. Fazilet; insanın kendini bilmesi tanınmasıdır. Bu bilgi; elde edeceğimiz tek bilgidir. Bilgiye kollarını açan insan fazilete doğru ilerler. İlk görev gerçek bilgi edinilmesi, ileriye öteleri görebilmeyi ilke bilme olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü bütün bir hayat, bu gerçek bilgiyi, isabetli ve derin görüş ve sezme, yani hikmet üstüne kurulmaktadır.

Bazı kimseler özel çıkarları araya girince; zulüm, hıyanet, kıskançlık veya korkaklığı benimser. Bazı kimseler de görünüşte gerçeği ve

iyiliği sever görünür fakat günlük işlerinde tamamiyle değişirler. Bunun tek sebebi, özel çıkarlara yenilmek, daha doğrusu kişisel güdüm gücünü kaybetmektir. İnsanı iyiye ve doğruya yönelten iç kuvvet insanın kendi iradesine hakimiyet çabaları ilerledikçe; insan bir taraftan olgunlaşır, bir taraftan da bilgi ve tecrübesi artar, ruhî şuurdan ahlâkî şura geçer.

Ritüelimizde; «Herkes düşünür, duygusuz insan olmaz. Fazilet ve beceriklilik; düşünceyi ve duyguyu, kendini düzeltmeğe, insanlığın iyiliği uğruna harcamaya çalışmak, geçici olmaktan kurtararak bir ilkeye bağlı, yapıcı, bilinçli bir güce dönüştürebilmektir.» denilmektedir.

Hz. Muhammed; «Fazilet ehlinin faziletini ehli bilir. İnsanın sözü, fazilet ve olgunluğunun delili, fikir ve kalbinin tercümanıdır.» ve diğer bir Hadisinde de; «İmanlılar eşittir ve kardeştir, hiç kimsenin kimseye üstünlüğü yoktur. Şeref ve üstünlük ancak faziletli olandadır.» demiştir.

Eflâtun; «Servetler insana fazileti kazandıramazlar, fakat fazilet servetleri kazandırır; çünkü fazilet tüm servetlerin kaynağıdır.» demiştir.

Mevlâna; «Ey insan ruhuna dön ve onun faziletlerini tamamlamaya çalış, çünkü sen vücudunla değil, ruhunla insansın.» demiştir.

Konfüçyüs; «Kim fazilete dayanarak insanları yönetirse, kutup yıldızına benzer. Kendi yerinde durur, tüm yıldızlar onun çevresinde döner.»

Ahmet Mithat efendi: «İnsanın irfan ve faziletinin insanlığa olan hizmet çabasını, insanlığın genel manevi gözü görüp takdir eder.»

Çicero: «Fazilet kötülüğü yapmamak değil, işlenmiş kötülükleri başışlamaktır.

Mütenebbi ise: «İnsanların çoğuna göre iyilik yapmak şöyle dursun kötülüklerden çekinmek bile fazilet sayılır.»

İstiklâl Marşının şairi Mehmet Akif; insanlardaki Allah korkusunun onları fenalıktan çekinmeye ve iyilik etmeye yönelten bir otokontrol olduğunu ve Allah korkusu olmadığı takdirde, bu iyilik duygularının da kaybolacağı inancı ile bir şiirinde şöyle demektedir.

Ne irfandır veren ahlâka yükseklik ne vicdandır,
Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır.
Yüreklerden çekilmiş farzedilsin havfı Yezdanın,

Ne irfanın kalır tesiri kat'iyen ne vicdanın.

Bu şiiri daha iyi anlamak için çağımız konuşma diline çevirelim.

Ahlâka yükseklik veren; ne insanın içindeki iyi ile kötülüğü ayıran duygu, ne de bilgidir.

İnsanlara iyilik etme ve fenalıklardan kaçınma duygusu, insanların Allah korkusundandır.

Yüreklerden Allah korkusunun çekilmiş olduğu farz edilsin,

Ne bilginin ne de insanlara iyilik etme ve fenalıklardan kaçınma duygusunun etkisi katiyen kalmaz demişlerdir.

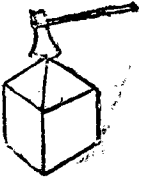
Ritüelimizde Üstadımuhterem: «Olgunlaşabilmek için en başta gelen şey, açık yürekli olmak ve hakikatten kaçınmaktır.» denilmektedir. Fazilete erenlerdir ki, kendi benliklerine olduğu kadar insanlığın mutluluk ve esenliğine yararlı olabilirler. Masonun fazilet ve hikmet sahibi olmasında yeterli olmayıp; bunun olumlu bir çaba ile topluma yararlı olmasını uygulamada da korkusuz olması gerekmektedir.

Buraya kadar anlattıklarımı özetlersek; «Adam olma» özelliği edinebilmek için, insanların yaşamının devamını sağlamak amacıyla yaptıkları iş-güç sahibi olma çabalarına ek olarak, düşünen, akıllı, hikmetli, insanları seven, kusurları bağışlayıcı, kendi hatalarını itiraf-tan çekinmeyen, ahlâklı, vicdanlı ve fazilet sahibi olması ve bütün bu özelliklerini kendi benliklerine olduğu kadar, insanlığın mutluluk ve esenliğine yararlı olabilecek çalışmalarda bulunması halinde, bir «Üstün insan» yani «Adam olma» özelliğini kazanmış olmaktadır.

Mason kardeşlerimin de bu yolda çaba harcadıkları memnuniyetle görülmektedir. Bu ağır konuyu biraz renklendirebilmek için Aşık Vey-sel'in bir şiirini okuyarak yazıma son vereceğim.

Gezerken aklımın evine vardım
Akıl gitmiş fikir evde yoğ idi
Üslubum takındım usulca sordum
Akılın evinde hırt his çöğ idi
Baktım ki gayrete durmaz çalışır
Tamah onu görür güler yılışır
Kanaatla tamah durmaz sürtüşür
Tamah bilmem kimden almış öğüdü
Baktım ki yalan geldi dikildi
Gerçek geldi, yalan kaçtı sıkıldı

Ararken gerçekte yalanı buldu
Hele görsen orda seyir çoğ idi
Fikir geldi düzenledi o şarı
Döğе döğе barıştırdı onları
Kahretti yalanı kovdu dışarı
Pişmemişti yalan daha çiğ idi
Akıl bezirgandır gezer getirir
Muvazene onu tartar oturur
Zihin çeker ambarına götürür
Fikir orda hükmü yürür bey idi
Sahavet tamaha vurunca yıktı
Hırs meydana bir velvele bıraktı
Sabır hırsın duluşuna bir çaktı
Kin ve kibir ele aldı ağıdı
Yalanı görünce bereket kaçtı
Vicdanla yalan bir kavraştı
Vicdan yalanları çiğnedi geçti
Her ana doğurmaz böyle yiğidi
Bunların hepsi mevcut Veysel'de
Yoktur diyeceğim emmare elde
Çamurum karışmıştır temelde
Sabur bunun hepsine bağ idi.

Eski Mısır'da Tanrılar, Semboller, Ritüeller

Orhan TANRIKULU

Bugün, Mısır'daki piramitlerin, insan zekâsının, gücünün, matematik ve mimari bilgisinin dev anıtları olarak yükseldiğini söyleyebiliriz. Bu Anıt - Mezar'lar, Mısır öğretilerine göre ölümden sonra da yaşamın devam ettiği inancıyla 'en iyi ev kendi evimdir' felsefesi doğrultusunda ölünün hayattayken sevdiği her türlü araç, gereç, giyecek, yiyecek ve benzeri malzemeyle donatılmıştır. Bu mezarlardan birinde bulunan bir bileziğin üzerindeki süsler ilgi çekicidir: **Tanrı Horus'un** herşeyi aydınlatan gözü...

Bugün, sanat, din, mimari yanından pozitif bilimlerde ulaştıkları

nokta astronomi, matematik, geometri ve fizik konularındaki bilgilerin çoğunun yok olmasına rağmen elde olanlarla bile tüyler ürpertici bir ileri uygarlık gerçeğini ortaya koymaktadır.

Tanrı Sembolleri :

Temu, yaşayan ilk İnsan Tanrısı'dır. Hanedanlık öncesi öğretilerine göre Temu'nun fiziksel bedeni ile tanrısallaşan ilk insan olduğuna inanılır. Onların bu gücü edinmeleri Tanrı'nın oğlu olma gücünü verir. Temu etrafı kırmızı çelenkle çevrili beyaz bir taç taşır. Bu, yalnız onun ruhsal gereksinmelerini karşılamak için fiziksel vücudun (dış görü-

nüşün) ruhsal tabiate (iç görü-
nüşe) dönüştüğünü gösterir.
Temu ve **Osiris** insan başlı tan-
rılar olarak gösterilir.

Osiris, 'ilk ölü insan Tanrı' ola-
rak anılır. Çünkü fiziksel yapı,
vücudun insanın gerçek benliği-
nin geçip gitmesiyle oluşan de-
ğişimden sonra ölüm denilen
değişime uğrar. **Osiris** de **Temu**
gibi insan başlı figür ile göste-
rilir, beyaz taç taşır ama onun
kırmızı çelengi yoktur.

Amen ya da **Amon**, Tek Tanrı'-
nın simgesidir. Öteki tanrılar o-
nun görüntüsüdür. Evrensel zekâ-
yı simgeler. Gizli ama, hare-
ketleri ve yaptıklarıyla belirgin-
leşen bir kavramdır bu. **Benlik**,
ruh, **birtanelik**, bu Tek Tanrı'nın
nitelikleridir.

Ra, Evrensel Bilim'in simge-
sidir. İnsanda kişisel bilinci sem-
bolize eder. Bilinç, Ruh ya da
Kişisel Zekâ'nın algılama kapa-
sitesidir.

İsis, hareket etkeninin, iş'in, fi-
il'in göstergesi olduğunun sim-
gesidir. Mısır Tanrıçalarının en
büyüğüdür. En yüksek konum-
dadır. Çünkü **ideal**, **vefa**, **bağlılık**,
sevgi gibi en yüksek duygulara
sahiptir. Cennetin Kraliçesidir.
Sothis yıldızı da **İsis**'in sembo-
lüdür, yeni yılda ortaya çıkarak
Nil'in taşkınlarını haber verir.

Maat, gerçek ve adalet'in tanrı-

çasıdır. Sembolü iki tüydür.
'Doğru olduğuna inandığın bir-
şey eğer günah değilse mutlak
tüyden daha hafiftir! Bu da gö-
rev ve yetkinin günahıdır' felse-
fesini sembolize eder.

Tefnut, Aslan başlı Tanrıça o-
larak cesaretin sembolüdür. Bi-
linçli bir inançtan gelen bilgi
anlamında 'doğru'nun karşılığı
olarak kullanılır. Eğer bir Tan-
rı kendisini iki Tanrı olarak gös-
terirse zihinsel işin görüntüsü-
nü belirtir. **Tefnut**, dişi ya da
kolay algılayan aklın simgesidir.
Ptah, hayatı verendir. Kendin-
den doğmuştur. Gelişmiş, yük-
sek bir tabiatın sembolüdür.
Yolları açar. Bu da gerçeği bil-
mek ile sonuçlanır.

Khepera, 'olmak' anlamına ge-
ler. Yaratıcı olarak **Ra** ile aynı
güçtedir. Sembolik olarak Tan-
rısal Tasarım olarak bilinir. İn-
sanın **hayal**, **tasarım**, **yaratıcı**
gücü gibi etkenlerinin sembolü-
dür. Önceleri 'yeniden doğan
Tanrı' diye adlandırılırdı, sonra-
ları 'yeniden varolan Tanrı' den-
di.

Sati, güneş dünyayı aydınlattı-
ğında o da insan zekâsını do-
ğanın tinsel gücüyle aydınlatır..
Tanrıça Mut, Sevginin evrensel-
liğinin bağlayıcı gücü'nün sem-
bolüdür. Bundan ötürü Cennetin
hanımefendisi olarak tanınır.
Akbaba, **Tanrıça Mut**'un sem-
bolüdür. Mezar resimlerinde

Kraliçe Nefertiti'nin başındaki bu sembol, **Aida** operasında **Amneris**'in başı olarak kullanılmıştır.

Öteki Semboller ve Düşünceler :

Defne, bütün klâsik öğretilerdeki gibi onur, ün, şan ve şeref simgesidir.

Nilüfer, su içinde yetişen bir çiçek olarak su sembolizmasını taşır. Su, yaşam ekmeğinin yaratıcısı ve öncüsüdür. Bütün Mitolojilerin oluşmasındaki ilk ögedir, ilk şekillenmedir. Var oluşun, öz'ün anasıdır.

Nilüfer de onun hayat verdiği kendi bağrında yaşayan üründür.

Göz'ün sembolizması :

Samuel Birch'in 1887 yılında Londra'da basılan 'Ölümler Kitabının Cenaze Ritüeli' adlı eserinin 17. bölümünde hiyerogliflere dayanarak söylediğine göre: Eski Suriyeliler dediğimiz **Aramik** toplumu ve Yahudilerde de kullanılan **Patar** kelimesinin **açıklamak, yorumlamak** anlamında 'açılmış, etrafını görebilen göz' olarak açıklandığını görüyoruz. Bir başka kaynakta 'Gerçek yorumun artık kalmadığını ya da halka açıklanmadığını söyleyerek şu uyarıda bulunuyor: Mısır öğretilerine göre 'Gerçeği bilmek gerçeğin kendisidir...'

Bu açıklama bizi bir konuya yönlendiriyor: **Aklın Gözü** ya da **Horus'un Gözü**.

Akıl ve Adalet Tanrıçası **Maat**'in kanunlarını korumak ve yürütmeyi kendisine görev edinen Tanrıça **İsis**'in oğlu **Tanrı Horus** der ki: 'Yaşamınıza amacınız doğrultusunda devam edin, varoluşunuzun iradesi doğrultusunda yürüyün'... Mısır öğretisine göre bu insanoğlunun düşüşü olmadığını gösterir. **Horus** 'bütün gören gözleri' savunur.

Mısır'da cıraklığın son aşaması aydınlanmadır. Bu 'ışığa kavuşma'dır... Mısır dini 'Aydınlanma Dini' olarak tanımlanır.

Tekris töreni sembolizması :

Ölümler Kitabı'na göre Tekris, yani Kabul Töreni 'Yaşam'ın yararıdır. Rahiplerin uyguladıkları gibi 'Ölüm'ün yararına değil. Bu tören bütün olanaklar ortaya koyulduktan sonra varılan Tekris'in bitişi kapısıdır. Mısır'ın geleneksel **esoterik**, yani Gizli Akıl felsefesinin öğretisi ve metodları büyük önem taşır.

Mısır'da Tekris Töreni Ritüeli başlıbaşına bir çalışma konusudur. Oysa burada kısaltarak sunacağımız giriş bölümü çok şeyler öğretmektedir: Tekris vücuttan çıkmamış olan Ruhun, İki Gerçeğin (Yaşam ve Ölüm) sütlü salonunun dış kapısına u-

laşmasını temsil eder. Bu törenin metni rahiplerçe yasaklandığı için dolaylı olarak anlatıldığı üzere Tekris'i yapılan **Anubis**'in sembollerini taşır, çünkü bu semboller o'nun oraya-geliş nedenlerini gösterir.

Bu açıklamaların yer aldığı **Anu Yazmaları**'na göre Tekris öncesi **Sınanma**, Kabul Töreni'nin en önemli evresidir. Çakal Başlı Tanrı olarak tanımlanan **Anubis**, cennet ile cehennem arasında habercidir. **Ruh'un gerçeğe, kişisel sorumluluğa ulaşma, doğruyu bulma, yanlışını anlama yolunda uyarıcıdır.**

'Karanlık yolda, Tanrı'nın verdiği ışıkla değişime uğramak; Horus'un Gözüne sahib olmak; Ölümlülere hayat ve ışık, ışığın zekâ ve yaratısını vermek' Tekris Töreni'nin temel düşüncesini oluşturur.

«Işığın zekâ ve yaratısını alan ölümlüler bizim sorularımıza nasıl cevap verirler?...»...

1. derece, Ölümlüler : Doktrinlerle eğitildiler ama iç görüntüyü kavrayamadılar, çünkü onlar dünya ile ilgili yaşadılar. Onlar için **Işık Saçan Göz Küresi** halâ karanlıktadır.

2. derece, Zekâ, akı sahibi olanlar : İç görüntüyü kavrayabilirler ve insan olma niteliğine erişmişlerdir, ama kendi düşün-

ce evresinde yaşarlar. Bunlar için **Göz Küresi** aydınlığa yönelmiştir.

3. derece, Işığın Yaratıcıları : Tinsel iç dünyanın ışığına kavuşanlardır. Bunlar ışık ve aklın oğullarıdır. Kişiliklerine, fiziksel vücudun bağımsızlığına kendi çabalarıyla kavuşmuşlardır. Onlar **Horus'un Gözü**'nü açmış, ışık karanlığın içinden parlamıştır. İç tabiat aydınlatılmıştır. Bunlar yalnız şunu söylerler: Ey zafer, mezar nerede?, Ey ölüm, ıstırap nerede?..

Piramitler, Sfenkler ve Dikili Taşlar :

Piramit, anıtlar anıtı olarak kabul edilir. **Sfenks** kadar üzerinde tartışılan bir yapıdır. Astronomi ile ilgilidir. Oysa içindeki, aşağıya doğru inen yolunun doğrultusu Kuzey Yıldızını, buna ek olarak yükselen geçit yolunun inişi de **Pleiad** gurubundaki **Alcyone**'u gösterir.

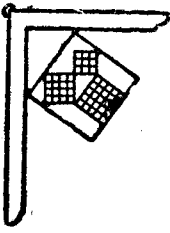
Sfenks'ler bugün bile sırlarını koruyan anıtlardır. Bazılarına göre, Piramitler gibi bunlar da Anıt - Mezar'dır. Son dönemde bunun yanlış olduğu, sadece Firavun portresi olarak düşünüldüğü tezi güç kazanmıştır. **Obeleks**, yani **Dikili Taş**'lar bütünüyle Masonik semboldürler. Mısır Hidivi'nin A.B.D.ne armağan ettiği ve bugün New York'ta

Central Park'da bulunan Dikili Taş'ın kadesinin üzerinde bir mala ile şakûl bulunmaktadır. Lekesiz beyaz taştan dik-dörtgen şeklinde yontulmuştur. Üst ve alt yüzeyleri düzgün değildir. Bu taşın boyu eninden fazla bir dörtgen görüntüsündedir. Bunun gibi İ.Ö. 22'de İskenderiye-

de dikilen taş ile gene İ.Ö. 1600'de Heliopolis'te dikilen taşlar da Masonik mesajlar verirler.

Dikili taşların en önemli niteliklerinden biri de yapıldıkları çağın önemli tarihi ve toplumsal olaylarını anlatan birer Yazıt-dikit olmalarıdır.

Mabet

(Genel ve özel nitelikleri ile)

Sami GÜR'ÜN

Başlangıç tarihi kesinlikle bilinmeyen ve bu nedenle insanlık tarihi kadar çok eski çağlarda başlamış bulunan din ve inanılan tanrıya karşı ibadet etme ya da tapınma ihtiyacını karşılamak amacı ile (Mabed) yani ibadet etme yerinin lüzumu ortaya çıkmıştır. Bu durum büyük bir olasılıkla, putperestlik (Fetişizm) evresinde başlamış olabilir

Şu kısa açıklamaya göre (mabed) yani tapınma yerine ihtiyaç tarihin derinliklerine kadar uzandığı anlaşılır. Ayrıca (mabed) ve benzeri sözcüklerde geniş, değişik ve zengin anlamlar taşır. Biz bunlardan yalnız konumuz ile ilgili olanlara değineceğiz.

Genel anlamı ile mabet :

Bu çok geniş gurubun içerisinde bulunan kavramlardan daha çok konuşma dilimizde sıklıkla kullanılanlarına değineceğiz.

Mabet : Mabet sözcüğü Arapçadır ve Türkçemizde de çok kullanılır. Dilimizde bundan başka, tapınak, Loca, Atelye, Mahfil, Lokal, Sema ya da semahane, Meydan, Tekye, Zaviye, Dergah ve asitane vb.ları gibi sözcüklerde vardır. Mabedin, Fransızca ve İngilizcesi temple ya da templatedir.

Mabet, bir dine bağlı olanların belirli zamanlarda, tek başlarına ya da toplu olarak ibadet etmeleri için özel olarak yapılmış bina, yer ya da mahaldir. Başlıca mabetler arasında, ateşe tapılan yere (ateşhane) denir. Bu durum Musevilikte (havra), Hıristiyanlıkta (kilise) ve Müslümanlıkta (Mescit - Cami)'dir. İlerde mabet sözcüğünün Masonluk-taki anlamına da değinilecektir.

Tapınak : Tapınmak sözcüğü Türkçedir. Tapınma yeri demektir. Genel anlam taşır ve özel anlamı yoktur.

Loca : Türkçemizde orta çoklukta kullanılır. Dilimize Fransızca 'Loge' sözcüğünden girmiştir. Yer, Mahal, Mekan demektir. Bazı derneklerin ikametgâhları ve masonların toplantı yerini anlatmada kullanılır.

Atelye : Atelye Fransızca (atelier) sözcüğünden dilimize girmiştir. Zeneat sahiplerinin, sanatkârların çalıştıkları ya da işçilerin uğraştıkları mahaldir. Bu sözcük daha çok Felsefi dereceleri, üst dereceler veya kırmızı locaların çalıştıkları yer için kullanılır.

Mahfil : Mahfil Arapçadır. Fransızcası, bien de reunion yani toplantı yeri demektir. Bu sözcükte Masonlukta loca sözcüğü ile eş anlamda ve çok kullanılır.

Müslümanlıkta mabet ya da bu sözcük anlamına yakın olan bir kaç sözcük daha vardır. Pervişler tekye, Zaviye, dergah ve asitanelerinde dini ayin yaparlar. Mevleviler, sema dedikleri salonde zikrederler. Sema Mevlevilikte dünyada ayin yapmayı anlatır. Bu durum Masonluk-taki (dünya mabedi) kavramını anımsatır. Bektaşilerin kimi kez de mevlevilerin ayin yaptıkları yere evren anlamına gelen Meydan denir. Meydanı ekber ise yer yüzü yani dünyadır.

Tasavvufta mabet : Tasavvufta mabet sözcüğü, (insan hali) ya da (insan gönlü) anlamına gelir. Gönül tanrının görüldüğü yani tecelli ettiği (Allahın eşyada manevi anlamda görünme kudreti) ve bu nedenle kutsal sayıldığı için (tanrının evi) Beytullahtır. Bu yüzden, mabetlerin en yücesi (insan gönlü)'dür. Bu anlayışa göre (bir gönül yapmak) Hac ziyaretinden ve (bir gönüle girmek) her hangi bir ibadethanede din gereklerini yerine getirmekten daha hayırlıdır. İşte bu nedenle (Kabegahı kibriyadır yıkma kalbin kimsenin) denmesi insan gönlünü) mabetlerin en kutsalı ve (tanrı kiblesi) olarak benim-sendiği için, söylenmiştir.

Rahmetli Naki Cevat Akkerman hocanın yazdığı (Mabette dua) adlı

ölümsüz şiirini yine merhum Mithat Fenmen kardeşimiz besteliyerek onu masonluğumuza daha doğrusu insanlığa armağan etmiştir.

Çünkü bu şiir, edebi, felsefi anlam taşıdığı gibi kendisinin de tariya bağlılığını dile getirmiş, insanlar arasında gerekli olan Kemal, vrensel kardeşlik ve barış gibi hümanist bağlara değinerek onu tam bir (masonik öğütler yapıtı) hüviyetine büründürmüştür.

Tarihe mal olmuş başlıca mabedler :

Bunların sayıları pek çoktur. Bunlardan adeta sembolik olarak ve tarihe mal olmuş başlıca bir kaçına değineceğiz.

Eski Mısır'da mabed : Eski Mısırlıların yaptıkları ve kalıntıları günümüze kadar kalmış olan Luksor ve Karnak büyük mabedlerinden başka, dev mezarlarda bulunan iki anayoldan birincisi mumyalanmış Firevunların cesetleri konmuş (lahit oda)'dır. İkincisi (mezar tapınak) denilen bir çok salonlardan yapılmıştır. Buraya ölünün hayattaki yakınları gelerek zaman zaman ziyaret ederler. Ona getirdikleri hediyeleri bırakırlardı. Çünkü Mısırlıların inançlarına göre (ölülerin dünyaya yapacakları sonsuz yolculuğu süresince bir çok ihtiyaçları olacağı) düşüncesi benimseniyordu.

Hazreti Süleyman Mabedi : H. Süleyman, Krallığının (4). yılında yani M.Ö. X. yüzyılda Yahova tapınağının inşaatına başladı ve bu mabede (Kudsul akdaş) yani kutsalların kutsalı adı verildi. Bu bina 50 m. uzunluğunda, 20 m. genişliğinde ve 12 m. yüksekliğinde olup dikdörtgen biçiminde idi. Mabede önce bir medhalden girilerek ikinci salon olan asıl mabede ulaşılırdı. Salonun giriş kapusunun hemen sağ ve solunda tunçtan yapılmış, içi boş iki sütun bulunuyordu. İşte bu yüce (Süleyman mabedi), çeşitli tarihlerde, çeşitli kavimler tarafından yıkılmış ve üç kezde yeniden inşa edilmiştir. Bugün Kudüste bulunan Hazreti Muhammedin göğe çıktığı yer olan Süleyman mabedinin yıkıntısından kalma ve musevilerin ağlama duvarı dedikleri duvarın yanına, sonradan Hazreti Ömer tarafından yaptırılan (Mescid-i Aksa) da kutsal bir mabedir.

Müslümanlıkta Mabed : İslâm dininin ilk ve kutsal mabedi (Kabe)dir Kabe sözcüğü Arapçadır ve küp şekli demektir. Kabeye, (Beytullah) yani Allahın evi, (salınarak, eda ile yürümek yani tavf edilecek yer anlamına gelen) (Beytül Hıram) ya da (Beyti Hıram) gibi adlarda verilir. Burası daha önceki tarihlerde put perest dinler tarafından da kutsal bir mahal sayılmıştır. Fakat müslümanlığın doğuşundan sonra

yeniden onarıldı ve düzene kondu. İslâmlıkta, bütün mescitler ve camiler kabeye dönüktür.

İlk zamanlarda burası küçük çapta inşa edildiği için adına (mescid) denilmiştir. Bu sözcük, secde edilen yer ya da mahal demektir. Sonraları daha büyük kitleleri bir araya toplayan, geniş ibadet yerlerine (bir araya toplayan) anlamına gelen camiler ya da büyük (selastin camiler) yapıldı.

Yukardaki açıklamalara göre hemen hemen bütün dinlerde, tarikatlarda kültürel, sosyal ve siyasal kuruluşlarda toplanılan (mabet) ya da (lokal) gibi binaları yani yerleri olduğu anlaşılır.

Mabet ve benzeri kavramları bulunmayan kuruluş :

Bu gurupta çok az örnek verilebilir: (Melamilik) de olduğu gibi.

Melamilik: Melamilik, tasavvufa karşı olan bir tasavvuf tarikati olup felsefesi içerisinde; mensuplarına öğrenilecek - öğretilecek hiç bir özelliği, özel kıyafeti yani giysisi, özel töreni, derecesi, tekye zaviye vb.leri gibi özel toplantı yeri yani mabedi de yoktur.

IX. yüzyılda, sünni müslüman Türkler tarafından, Horasan'da kurulduğu için adına (Horasan erenleri) de denilen Melamilikte asıl olan melamet sözcüğü Arapça olup aşağılamak ve hor görmek anlamına gelen (levm) kökünden türemiştir. Çünkü Melamiler kendilerini (hor görürler ve kınarlar), çevresindekilerden de bunu beklerler. Tersine, kendini üstün görmek, böbürlenmek, ikiyüzlülük gibi kötü eğilimlerin böylece yok edileceği kanısındadırlar. Öte yandan tanrı, Kuranı Kerimin (V) suresinde: (İçinizden dine uymayanlar çıkarsa onlara karşı öyle bir kavim getireceğim ki insanlara karşı alçak gönüllü ve kafirlere karşı yüce olacaktır) denilmektedir. İşte Melamiler bu kavimdir, bu yüzden dolayı Melami tarikatini tutmuşlardır.

Bakınız, törenleri de o kadar kısa ve o kadar sade olduğundan çok enteresandır. Tarikate girmek isteyen aday kendisini Melami tarikatine kabul edecek Mürşid'in önüne oturur ve kabul edilme şöyle devam eder :

- Mürşid, adaya (Ne istiyorsun?) diye sorar,
- Aday, (Hakkı istiyorum) yani Allahı istiyorum cevabını verir.
- Mürşid, (Hakkı isteyen haktan başka her şeyi gönülden çıkarır sende öyle yap) cevabını verir. Böylece adayın tarikate girme töreni

bitir ve dolayısıyla aday Melani olmuştur, artık başka bilgi gerekmez. Çünkü bu kısa törenden sonra ömür boyu sürecek olan (gönül dinleme) başlayacaktır.

Masonlukta Mabed Kavramı :

Masonlukta (mabed) sözcüğü, remzi localarda ya da mavi localarda olduğu gibi yüksek dereceler ya da felsefi dereceler veya kırmızı locaların ritüellerinde çok kullanılan bir terim isede ikinci gurup çalışmalarında, çoğunlukla (atelye) sözcüğü tercih edilir.

İlk zamanlarda masonların toplantı yerleri olmadığından, her hangi bir yerde buluşurlardı. Bu nedenle sabit mobilyalarıda bulunmazdı. Bugün localarda görülen, sütunlar, nurlar ve öteki semboller, yere tebeşir ile çizilir ve çalışmanın bitiminden sonra da silinirdi. Sonraları yerlere çizilen tebeşir masonik resimler bulunan (halı) veya (kilim) ile ve başka yerlerde ise bugünkü locamızda bulunan ve özel olarak yapılmış bir (çalışma tablosu) ile belirtilmiştir. Daha sonraları bu tablo locanın temel öğelerinden biri olmuştur. Böylece locada bulunan (çalışma tablosu) bir yönden de bulunduğu derecenin sembollerini açıklar ve diğer yönden de masonluğun çalışmasına katılan çırakların çalışma alanına giren kısımlarını da gösterir.

Masonların çalıştıkları yere (mabed) denilmesi ortaçağ masonlarından geleneksel olarak kalmıştır. Çünkü o tarihlerde büyük şehirlerde inşa edilmiş olan büyük binaların civarında yalnız (sır)ları bilen mensupların toplanmalarına mahsus ve mahfuz bir yere de, mabed) adını verirlerdi. Fakat masonlar sembolik olarak mabed kavramını, Davud'un oğlu Hazreti Süleyman'ın tek tanrı adına Kudûs de inşa ettirdiği (beyti mukaddes) ya da (beytil mukaddes) yani (kutsal ev) denilen (Süleyman mabedi)ni de sembolik olarak kabul etmişlerdir. (bak : konumuzda, tarihe mal olmuş başlıca büyük mabedler). Bu duruma göre mabed sözcüğünün kabul tarihini belirtmek kesin olmadığı anlaşılır. Öte yandan Masonlar çalıştıkları yerlere, hemen hemen (mabed) ile sinonim anlam taşıyan (loca), (mahfil) ve (atelye) gibi adlarda vermişlerdir. Çünkü masonlar, çalıştıkları toplantı yerine karşı duydukları sevgi ve saygıdan dolayı o mahalli kutsal olarak benimsediklerinden buraya (mabed) demişlerdir. Masonlukta, (mabed), (loca), (mahfil) veya (atelye)lerin standart ve örnek olan yapı (yani bina) özelliğini belirtirken çırak derecesindeki çalışmaların sürdüğü bu binanın mad-desel niteliklerinden de söz edeceğiz. Çünkü bazı derecelerde locaların iç kurtuluş veya dekarasyonunda gerekli değişimler olabilir. Biz

bunlara değinmeyeceğiz. Masonlar çalışmalarını tam ve kusursuz bir locada sürdürürler.

Genellikle bir loca, dikdörtgen şeklinde bir salon olup bunun yönü, doğudan batıya uzanır, güneyden kuzeye yayılır ve bu geniş hali ile (evren)'i temsil eder. Çünkü masonluğun bütün cihana şamil (evrensel) olduğuna ve günün birinde bütün insanlığı sinesinde toplayacağına delâlet eder. Hakikat ışığı güneş gibi doğudan geldiği için locada doğuya dönüktür.

Locaya girmeden önce, değişik çaplarda Parvie yani avlu bulunur. Loca batısında bulunan, tek giriş kapısından içeriye girilir ve mabed'de pencere ile yazı yoktur.

Üstümüzdeki sema yani mavi gökyüzü nasıl ufukları aşarak yeryüzünü sararsa locanın yıldızlı tavanıda ülkeleri aşarak insanlığı öyle kucaklar. Resimde hiç bir duvarın görünmeyişi, kardeşlik sevgisinin sınırsızlığını ve evrensel anlamı dile getirir.

Mabede girişin, sağ ve sol yönlerinde, dikili duran iki sütun Hazreti Süleyman mabedinin inşa edildiği zamanda Kıymetli avandalıklar ve işçinin ücretlerini ödemek için tunçtan ve içi boş yapılmıştır. İşçiler ücretlerini bu sütunların önünden alırlar. Sağdaki sütunun adı (J) sütunu ve soldakinin ise (B). (J) sütununun üstünde yer küresi ve (B) sütunu üstünde evren küresi vardır. Çıraklar ücretlerini (J) sütunundan alırlar. (B) sütununda ise süleyman mabedinin inşası sırasında kullanılan kıymetli, Masonik avandalıklar saklı idi. Bu iki sütunun felsefi anlamları şöyledir. İki sütun üstündeki küreler dünyanın yüzünü belirtmek ve yıldızların yerlerini saptamaktan çok, dönüşünden doğan olayları açıklamak ve şekillendirmektir. Bunlar önümüzdeki her konu ve teklifler için en açık fikri vermek, aynı zamanda onları çözmek için zihinlerimizi iyice kullanabilmek açısından asıl vasıtalarlardır. Bizze ilham kaynağı olacak bu küreleri seyir ederken (Tanrıya ve onun yarattığı şeylere olan saygımız ile, astronomi, coğrafya, denizcilik ve bunlara bağlı olarak toplumun çok yararlandığı sıfatları incelemeye de teşvik edilmiş oluruz.

Bu iki sütun Masonluğun evrenselliğini remzettikleri gibi Masonluğun temel ilkesi olan (yardımlaşmanın da yüceliğini remzeder). Ayrıca iki sütun birlikte olarak (kuvvet sendedir ve o devamlı olacaktır) anlamından başka sağlamlık konusunda hatırlatır. Daha geniş kapsamlı olarak (tanrım, son herşeye kadirsin ve senin kudretin sonsuzluğa kadar devam eder) anlayışını da bildirir.

Locanın doğusuna üç basamaklı merdiven ile çıkılır. Doğuda, loca çalışmalarını idare eden üstadı muhteremin makamına tek basamakla çıkılır.

Üstadı Muhteremin, sağında (sözcü), solunda (sekreter), locaya giriş kapusunun solunda (B) sütunu yanında ve doğuya dönük durumda (birinci nazır), locanın giriş kapusundan mabede girildikten sonra, biraz daha ilerde, sağ yönde, kuzey sütunundaki kardeşlere dönük duran (ikinci nazır) ve locanın doğusunda, üstadı Muhteremin önünde ve ortada (yemin) kürsüsü vardır.

Loca döşemesindeki, siyah beyaz renkli kareler sembolik olarak, gece-gündüz, iyi-kötü, sıcak-soğuk gibi karşılıkların yaşamda hakim olacağını gösterir ve insan kardeşine de (mutlulukla-mutsuzluk)un daima birbirlerini kovaladığını anlatır.

Bir Mason locasının manevi varlığını bildiren Türkiye Büyük Locasının müsaadesini haiz çalışma patentli adı da vardır. Örneğin Tolerans Muhterem Locası gibi.

Buraya kadar cırac derecesini ilgilendiren çalışmaların yapıldığı locadan söz ettik. Şimdi Masonlukta kurulmak istenilen maddesel yani bina olan (insanlık binası) ile (1°) çalışmaların daha doğrusu Masonluk binasının dayandığı ve (çalışma tablosu)unda bulunan üç sütunun, masonik ve felsefi anlamlarını açıklarken merhum hocam Naki Cevat Akkerman'ın aydınlatıcı tefsirlerine de değinilecektir.

Birinci sütunun anlamı : Bu sütun, iyoniyen başlıklıdır, (Akıl ve hikmet)'i remzeder. Bu nedenle girişeçeğimiz her çeşit taahhüt ve teşebbüsümüzde bizleri sevk ve idare etmek üzere bilgiyi tam ve sarih şekilde kullanmamızı anlatır. Bu sütunun bir adı da (Nur ve Ziya) sembolünün karşılığı olan (hürriyet)dir.

(Nur ve Ziya)nın anlamı; dış âlemin safsata ve baskılarından arınmış olarak fikri yani manevi gerçeğe yönelik bir hareket dünyasına girmiş olduğunun idrakine girişmektedir. Çünkü (Hürriyet) olmayan bir locada ne (akıl ve hikmet) ve ne de bu ilkenin aşağıda sunulacak yönleri kalır. Bunun için en çıkarlı yol Masonluğun daha (1°)'sinde kardeşlere duyurulan, (Düşünce mabedi) ya da (mefkure mabedi) anlayışı ile meydana gelmiş bulunan (gönül mabedi) ya da (sevgi mabedi) kavramları potansiyelinde bulunur. (bak: Yazımızın Tasavvufta mabed sözcüğü) Bu bakımdan her çeşit edebiyattan uzak olarak ve kısa yoldan varılacak sonuç şudur:

(Nur ve Ziya sözcükleri tanrının kendisini nitelendirdiği bir kutsallık taşıır. Bu konu, Kuranı Kerimin (Nur) suresinin (36) ayeti olan : Allah göklerin ve yerin nurudur (Allahü nurussemavatı vel arz) ile teşvik olunur. Yine bu nedenedir ki biz üç sütunun birincisini (akıl ve hikmet) değil (nur ve zıyanın) içerdiği (Hürriyet) olarak düşündük ve bu kavramda tanrının varlığı nitelendirdik.

İkinci sütunun anlamı : Bu sütun Dorik başlıklıdır (kuvveti) remzeder. (Kuvvet) ise karşılaşacağımız bütün güçlüklerde bize destek olmak için manevi imanımızdan elde olunmuştur. Bu nedenle ikinci sütunun adı (Akıl ve Hikmet)'tir. Burada, (irfan), (izan), (ahlak) ve [iman] gibi faktörler de bulunur. Bu kavramların yerine getirilmeleri ise müşterek anlayışımızın eseri olan (Masonluk mabedi) ya da (insanlık mabedi)nin localarımızdan taşarak dünyada tahakkuku ile meydana gelir. Bu ise evrensel bir Masonluğu ortaya koyar.

Üçüncü sütunun anlamı : Korent başlıklı olan bu sütuna (güzellik sütunu)da denir. Güzellik anlamı ise asıl insanı içten süslemek için gerekli olan doğruluktan meydana gelmiştir. Bu nedenle üçüncü sütunun anlamı (fazilet)'tir. Çünkü bu sütun bir yandan (Hürriyet)'in (akıl ve hikmet)'in bütün faktörlerini eksiksiz ve katkısız olarak düşünsel ve manevi iç dünyasına sindirmiş ve öte yandan birey ve toplum olarak insan ruhunun eğilim ve yönelişlerinin sırlarını kavrayarak, onlara seslenerek, yönetecek en etkin güce ve nihayet Masonluğun ruhunda yaşayan mefkure olarak hürriyetin esarete, aklın cehle, gerçeğin hatalara, hürriyetin şerre ve kısacası hayatın ölüme galebesini sağlayacak kurtarıcı (hümanist) düşüncenin önderi olacak olgunluğa ve eski terimle (fazl) ve (kemal)e erişmiş olmasının simgesidir. İşte bütün bu olgun anlayış sonunda yalnız Masonların kendi arasında değil tüm dünyadaki insanların zihinlerinde oluşan (akıl ve hikmet)'in kurduğu, (kuvvet)'in gerçekleştirdiği ve (güzellik)'in süslediği bir (dünya mabedi)de kurulmuş olacaktır.

İşte bu anlam ve tanımların ışığı altında locanın üstadı muhteremi ile nazırlar yemin kürsüsününün çevresine gelerek şöyle konuşurlar: (akıl ve hikmet) rehberimiz olsun, (kuvvet) onu tamamlasın ve (güzellik) onu süslesin... Kısacası bu üç sütunun taşıdıkları anlam ve tanım: (gerçek bilgi), (iman) ve (ahlak)dır.

Dördüncü sütunun anlamı: Önemli olan bir hususta genellike bir binanın dört sütun üzerine inşa edilmesi konusudur. O ise ki (I°)nin (çalışma tablosu)nda ve onun açıklamasında bulunan derecenin ri-

tüelinde sembolik olarak yalnız üç sütundan söz edilirdi dördüncü sütuna ait hiç bir yazı yoktur. Bu durum bilinçli olarak yapılmıştı ve istekli olarak yazılmamıştır. Çünkü bu olay biz Masonlara bir yandan çalışmayı ve gerçeğe yönelmeye verdiği önemi gösterirken yapmakta olduğumuz dördüncü sütunun inşasındaki çalışma bitmeden sonsuza kadar süreceğini anlatır.

KAYNAKLAR

- (1) Akkerman N.C.: Sembolik localarda üç temel kavramın normatif düzeni ve mabed (Konferans).
- (2) Akkerman N.C.: Mabedde dua (Şiir).
- (3) Ansiklopediler ve sözlükler.
- (4) Büyük dinler ve mezhepler 1964.
- (5) Masonik anlatım: Hür ve Kabul edilmiş Masonlar B.: L., sı 1982.
- (6) Noyan B.: Meydanda Dua (Şiir).
- (7) Ritüel (1° ve tãren).
- (8) Şapolyo E.B.: Mezhepler ve Tarikatlar tarihi 1964.

Bir Filozofun Düşündükleri ve Mason'luğun Tanımlaması Arasındaki Uyum

Samî GÜR'ÜN

Bundan 35 yıl önce; İstanbul sahaflar çarşısındaki kitapçıları dolaşırken oradan satın almış olduğum ve felsefe Profesörü Mehmet Ali Ayni'nin büyük bir hazakat ile, yoğun olarak kaleme aldığı 87 sahifelik (Şeyhi Ekberi niçin severim) adlı kitapçığın, sağ üst köşesinde (Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine ithaf) yazısı da bulunmaktadır. Bu eserin içerisinde yer alan; çok özlü olduğu kadar çok derin anlamlar taşıyan düşünceler ve açıklamalardan şimdi sizlere ancak bir bölümünü aktarmağa çalışacağım pasajlar çok kısa olacaktır.

Kitap yazarının asıl adı (Muhiddini Arabi)dir. Üstün felsefe bilgisi nedeni ile kendisine (Şeyhi Ekber) yani büyük Şeyh adı da verilmiştir. (1162) de İspanya'da doğmuş ve (1240) da yani (88) yaşında Şam'da ölmüştür.

İşte bu filozof için bakınız Mehmet Ali Ayni ne diyor (Şeyh yalnız bir İslam filozofu değil aynı zamanda Hümanist anlayışı çok iyi benimsemiş en büyük bir düşünürdür). Şimdi bu filozofun Kemal ve İrfan

nında bulunan ve onları bundan (748) yıl önce düşünerek kaleme aldığı anlayışında ayrıca (ahlâk), (insan), (kadın) ve aile gibi konular hakkındaki görüşleri çok önemlidir. Şeyh'ten sizlere sunulacak (12) Masonik değerli konularının içerisine, ufak tefek bazı eklemelerde bulunmak zorunda da kalınmıştır. Ayrıca bu yazımın bir başka ayrıcalığı da içerisindeki düşüncelerin hepimiz için Masonik eğitici - öğretici nitelik taşımasıdır. İşte şimdi Şeyhi Ekberin görüş ve bilgilerinden sizlere aktaracağım kısa pasajların konularına geçiyorum.

AHLAK : Toplumdaki kişilerin uymak zorunda kaldıkları davranış kuralları olduğuna göre Şeyhte buna önem vermiştir. Ona göre ahlak bir (lezzet) ya da bir (hayır) oldu,undan bir egoizm olmayıp bir (altürist düşünce)dir. Kısacası Şeyh ahlakı bir (vazife) niteliğinde düşündüğünden ona (vicdan yükümlülüğü olarak) bakar.

ŞEFKAT : Olgun kişi, şefkati bir (düstür) olarak kabul eder. Kısas konusunu yani öldürülenin yerine başka birisinin öldürülmesini red eder. Bu nedenle (insanda şefkat ile oluşan mutluluk başka hiçbir şeyde yoktur).

İNSAN : Şeyhe göre insan (Hikmeti ilahiye)dir. Çünkü canlıların yaratılışı sırasında insan en son yaratık olduğundan en mükemmeldir. Çünkü insan hisseder, düşünür ve yapar. Bu nedenle Şeyhe göre (insan, Allâh ile evren arasında bulunan bir köprüdür). Bu anlam Mevlana'nın mesnevisinde (berzah) sözcüğü ile belirtilmiştir.

Öteyandan Şeyh, insan kavramını herkese vermediğinden yaşamda iki çeşit insan vardır. (insanı hayvan) eşyadan bile aşağıda olanlardır. Bunlar insanlık anlayışına tecavüz ettiklerinden kendilerinde (kâmil) sıfatı da yoktur. Tasavvuf dilinde (insanı kâmil). Tanrı da yok insandır. Batınî inançlarda bu deyim; (peygamberler) ve (imamlar) için kullanılır. Çünkü Tanrıda yok olmak; Tanrı aşkı ve bilgisile dolarak kendinden geçmek ve böylece ermek ya da ermişliğe ulaşmaktır. Tasavvuf anlayışına göre; Tüm varlıklar insana ve insanlar da (insanı Kâmile) bağlıdır. Kısacası (insanı Kâmil) bu nedenle canlıların en şerefli vasıflarını toplayanlardır. Bu nedenle onlar; eczası ve evsafı lazıması yeterli olduğundan noksandan hali ve beridirler. Kuran'da ise insanları; şımarıklar, pişmançılar ve mutmainler olarak ayırır. Tasavvuf ise; Avam, havas ve havassül havas şeklinde guruplandırır. Freud'de; ID, Ego ve süperego adlarıyla gözden geçirir.

HÜMANİZM : İlk kez XIV. yüzyılda doğan hümanizma yani insanlık ya da insanîyet felsefe teorisi terimi olan (insan sevgisini) anlatan ve onu olgunluk sayan bir sistemdir. Bu görüş Şeyhte (748) yıl önce düşünülerek ortaya konmuştur. Öteyandan Spinoza (1632 - 1677) nin eserlerini okuyan Profesör M. Ayni izlenimlerini şöyle anlatıyor: (Spinoza; acaba Şeyhimizin eserlerini okumuş mudur)?

Hümanizmanın doğusunda büyük bir etken olan Auguste Conte (1798-1857) Fransa'da doğmuştur. Metafizik konulardan hoşlanmayan bu Fransız filozofu yaşamının sonlarında hümanist düşünceyi telkin ederek yaymağa başlamıştır. Oysaki bu konu (748) yıl önce Şeyh tarafından ortaya konmuştur.

KÖLELİK : Bu konuda Şeyh bakınız ne söylüyor? Paran ile satın aldığı esirlerine iyi muamele et. Çünkü bunlar senin kardeşlerindir. Onların hakkında nasıl muamele edeceğini görmek için Allah, onları sana teslim etti. Sende Allah'ın bir kulusun. Bu nedenle Allah'ın kendi hakkında nasıl muamele etmesini istiyorsan sen de; Kölene, esirine, cariye ve hizmetçine öyle muamele etmelisin ki Allah katında sen de mükafatını görürsün.

HAYVANLARA KARŞI MUAMELE : Hayvanlara şefkatle muamele et ve onlara merhametle bak. Ayrıca; taşıyacaklarından daha çok yükleme, üzerine bindiğin zaman büyüklük gösterme ve kibirlenme.

FAKİRLERE YARDIM : Varlıkta ve sevinçten itidal tavsiye ederim. Eğer ortalıkta kıtlık varsa o zaman insana şeytanı şöyle söyler: (malını kendi nefsin için sakla. Kimseye bir şey verme. Bu durumun ne zaman sona ereceğini bilemezsin. Belki de kıtlık daha artar. Sen nefsini gözet. Elinde bir şey kalmazsa kimseden sana yarar gelmez. O zaman nefret edersen). Hasis olan kişi Allah'ı itham eder ve kendi malına itimat etmiş olur. Parasına itimadı Allah'a itimadından çoktur.

EŞİT MUAMELE : Yaşamda hiç kimseye köledir fakirdir veya zengindir deme. Herkesi bir gözle gör. Bu konuda şöyle davran: Âlimin hakkı kendisine hürmet etmek, cahilin hakkı kendisine nasihat eylemek, gafillerin hakkı kendilerini uyandırmak, çocukların ve küçüklerin hakkı kendilerine yumuşak davranmak ve şefkat göstermektir.

KADINLARA SEVGİ GÖSTERİN : Toplumumuzda; Kadınları harem dairelerine kapadıkları, ev eşyasından saydıkları ve her türlü hukuktan mahsun bıraktıkları halde tersine erkekler dış âlemde istediklerini yaptıkları tarihleri de biliyoruz. Bu davranış her bir zaman doğru değildir.

AİLEYE KARŞI MUAMELE : Erkekler eşleri ile iyi geçinmelidirler. Allah katında en çok sevilen kul, eşine hoş davranan ve yararlarını koruyanlardır. Çocukların varsa; küçüklükte baba, erginlikte kardeş ve yüksek tahsilde arkadaş ol.

NEFSİNİ MUHASEBE ET : Muhiddini Arabi bu konuda diyor ki; (Benim bir şeyhim vardı, gündüzleri yaptıklarını defterine yazar ve gece olunca o sayfayı önüne koyarak yazılı olan hareketlerinden dolayı (nefsini muhasebe)ye çekerti. Böylece; Allah'tan yardım istemek gerekiyorsa (af) edilmesi diler. (tövbe)yi gerektiriyorsa onu yapar ve (hamd - şükür) icabediyorsa hamd ve şükür ederdi.

İşte (nefs muhasebesi) herkes için gereklidir. Çünkü insan yaşadığı müddetce (nefsin tahsildarı) gibidir. Sen de, onun hesabından sorumlu bir memursun: Tahsildarın hesabını görmez isen buradaki sorumluluk sana aittir. Nefsini muhasebeye çekmekten gecikiyorsan şunu bil ki (gözündeki perde kalındır). Sen bu perdeyi kaldır. Bu durumu engelleyen üç afet vardır : a) Gafletlerin yani vurdum duymazlığın uzaması, b) Nefsin vesveselerinden lezzet alınması ve c) Alışkanlıklara esir olmaktır.

YAŞAMADA ŞUNLARA DİKKAT ET : Her zaman (helal lokma ara), (az yemek ye), (vaktini boş geçirme), (herkese güzel huy ile muamele et), (fenalığa, fenalıkla muamele etme : fenalık edene yapılan fenalığa kötülük denir). (Kötülere yaklaşma, onlara mümkün ise nasihat et), (kimseye öfkelenme ve kızma), (eğer darda kalırsan Allah'ı düşün).

Şimdiye kadar sizlere aktarılmış olan pasajlardaki konular ile kıyas ya da bir değerlendirme yapabilmek için merhum hocam Naki Cevat Akkerman'ın Masonluğu tanımlamasına değineceğim. Ona göre (İskoç riti Masonluğu; inanç, akıl ve hikmet, ahlak ve fazilet prensiplerine dayalı felsefi ve hümanist bir sistemdir). Bundan anlaşılıyor ki (Masonluk; üç prensiple iki sistemin karışımından başka bir şey değildir).

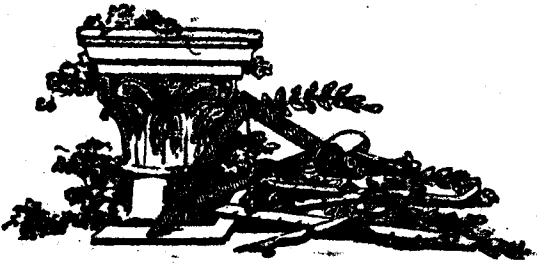
Sonuç olarak bu kısa yazı ile şeyhin doktrinlerinden ahlak, fazilet ve hümanist niteliklerdeki (10) adet konuların küçük bir bölümünü sizlere arz etmiş oldum.

Öteyandan sizlere sunulmuş konular, Naki Cevat Akkerman rahmetli hocanın Mason'luğu tanımlaması ile karşılaştırılırsa şeyhin düşünceleri ile Mason'luğun tanımlaması arasında hemen hemen tam bir

uyum bulunduğu sonucuna varılır. Ayrıca bu anlayış bendenize 1964 yılında Muh.: Arayış Lo.:ında ikinci nazırlık görevini yaparken hazırlamış olduğum (Muhiddini Arabi Mason mudur)? adlı konuşmamıda anımsattı.

Bilginin en yüksek basamaklarına ulaşarak Kemalın doruk noktasında bulunanlarda, zaten insancıl konular da en olgun meyvalarını vermeğe başlar. İşte bu anlayışa göre Muhiddini Arabi gibi bilgi ile beraber Kemal, İrfan ve Fazilet gibi üstün manevi sıfatları nefsinde toplamış bulunan yüce kişiler zaten mesleğimize nur katmaktadırlar. Bunlara törensiz, önlüksüz, tam ve mukemmel Mason adını verdiğimizi hepiniz biliyorsunuz.

Şeyhten sunulmuş olan kavramlar hepimize, her yerde, her zaman ışık tutarak örnek olsun ve sevgi bağı aramızdan eksik olmasın.

Masonik Eğitim ve Öğretim

Raşid TEMEL

Evvela hepimizin bildiği bazı tarifleri tekrarlamak istiyorum.

Eğitmek bir kimseyi önceden saptanmış amaçlara göre bilgi ve görgü aşılayarak belirli bir yönde işlemek, davranış yatkınlıkları kazandırmak, yani terbiye etmektir. Eğitmek işi de eğitimidir.

Öğretim ise belli bir amaç için gereken bilgileri verme işidir.

Öğrenim ise, herhangi bir meslek için gereken bilgileri edinme işidir.

Bunların müşterek tarafı insanların geliştirmek ve daha yararlı olmalarını sağlamak için birşeyler öğretmektir.

Masonluğu öğrenmek ve öğretmek günlük yaşamımızı zen-

ginleştirir, kendi görünüşümüzü düzeltir ve başkalarıyla olan ilişkilerimizi daha iyi yapar. Ama çaba olmadan öğrenme olamaz.

Masonluk, alagori perdesi arkasına gizlenmiş, sembollerle tarif edilen kendine has bir ahlak ve fazilet sistemi olarak tarif edildiğine göre, neleri öğrenmemizin cevabını bu tarifin içinde aramamız icabeder. Yani bizim derslerimiz, öğrenmemiz ve eğitilmemiz icabeden şeyler, başta semboller olmak üzere seremoniler, ritüeller ve alagorilerin içindedir.

Bunlara nekadarda zaman harcanırsa azdır. Bunlar üzerine binlerce kitap yazılmış, ansiklopediler basılmıştır. Bu konuda araştı-

ma ve öğrenme işini rahatça tamamlayıp bitirmek kolay birşey değildir.

Masonluk bir ilimdir. Diğer ilimlerde olduğu gibi kapıları da her zaman öğrenime açıktır. İsteyen istediği kadar öğrenebilir. Öğrenmek Masonlukta iki türlü olur. Birincisi kendi kendimize öğrenmektir ki, bu daha ziyade okumakla olur. Diğeri ise dışarıda vakit bulamayanlar için localarda yapılan çalışmalarından öğrenmektir. Bunda ise öğretmenlerin yetenekli olmaları şarttır.

İnsan tabiatının ve onun evrenle ilişkisinin iyice anlaşılması için, Masonluğun kutsal hazinesinde bulunan ve bizlere yol gösterici olan bazı sırlar, derneğe girirken hepimize verilmektedir. Ancak asıl büyük sırlar ve hakikatler halâ localarımızın sütunlarında ve etrafımızdaki âlemde kullanılmadan durmakta ve tozlanmaktadır.

En güzel şey fazilet, en kolay şey nasihat, en güç şeyinde kendini bilmek olduğunu hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamalıyız.

İnsanların en büyük düşmanları ihtiras, taasup ve cehalettir. Bu üçünden en eskisi ve en kötüsü de cehalettir. Cahil kaldıkça Masonluğun ilerlemesi ve gelişmesi için bütün imkânlar engel-

lenmiş olacaktır. Bir locanın içine en büyük kötülük cehaletin kapısından girer. Az bilmek ise, hiç bilmemekte daha tehlikelidir.

Kardeşlerimizin «Locaya muntazam devam edemiyorum, işler malum, meşguliyetim çok fazla.» dediklerini sık sık duymaktayız. Günlük ihtiyaçlarımızla ilgilenmemiz gayet doğaldır. İşimizi gücümüzü ihmal edip hayatımızı estetik düşüncelere vermemiz doğru olmayabilir. Aslında bütün kardeşlerin Masonlukta birer alim olmaları beklenemez. Ama toplantılara katılmayan bir kardeş orada öğretilen derslerden nasıl yararlanacaktır?

Şimdi bir insan ve bir Mason olarak değerimizin ölçüsü olan şu soruları kendimize soralım: Tanrının büyük hakikatler yasa-sından bugün ne kadarını öğrendim!

Bu öğrendiğimi günlük yaşamıma uygulaya bildim mi?

Bunları karşılık beklemeden arayanlara verebildim mi?

Locada da kendimize şunları sorabiliriz: Her zaman uyguladığımız ve hemen hemen otomatik bir şekilde bize bilgi veren ritüeller nedir? Bunların derin anlamını ve güzelliğini kardeşlerimize nasıl hissettirebiliriz?

Her Mason adayı etkili bir sere-

moniden geçmektedir. Ama bunun felsefesinden ziyade şekline önem verilmekte ve bu iş tamamladıktan sonra anlamını anlamak ekseriya adayın kapasitesine bırakılmaktadır.

Masonluk felsefesinin etüdünün kolay olduğu, veya sadece loca ritüelleri ile öğretilebileceği de iddia edilemez. Şayet Masonluk yaşayacaksa, loca bir öğretim yeri olmalıdır. Masonik hakikatlerin en büyük hocası ise yaşamın kendisidir. Asıl önemli nokta bu işin önemini kendimizin kavramamızdır.

Varlığı hakkında bir ip ucu verildiği takdirde, hakikat ve anlayış üzerine inceden inceye etüdlere yapacakların çıkacağı doğaldır. Bir çoklarımız bu işi tek başına yapamaz. Yaşamın zor yollarında birlikte yürümekte olduğumuza göre, elele verirsek Masonluğun hedefi olan hakikat ve güzelliğe ulaşma şansımız artacaktır. Bütün iyi insanlar Masonlar olarak toplanıp beraber çalışma fırsatını paylaşırlarsa, daha iyi insanlar olurlar.

Tanrı, insan ve doğa arasında büyük ayrımlar bulunduğu, yaşamında maddi bir yük olduğuna dair zihnimizde yerleşen görüşler, belki de peşin yargılar, birşeyi öğrenme yoluyla anlamaya karşı gelebilir. Yani adam sende bu yaşam kavgasında

bununlamı uğraşacağım, boşver dedirebilir. Gerçeği anlamaya başlamadan evvel kendimizin ve yaşamımızın bu sakat taraflarını bir hal ve yola koymamız lazımdır. Bu ise karşılıklı yardımla olur. Bunun ritüelimizde ifadesi (Ara sıra günlük hayatın kaygılarından...) diye başlar.

Öyleyse localarımız, sadece koridorlarında aksi sedası dahi olmayan paha biçilmez bilgilerin sembolik hazinesi olmaktan çıkaralım. Bir kere daha Masonluğun ve yaşamın aynı şey olduğunu ve hepimiz için en büyük mabedin gök kubbenin altında bulunduğunu kavrayalım. Localarımızda da nur ve ziya arayıcıların öğrenci ve öğreticilerinin elele çalıştığı atelyeler haline getirelim.

Masonluğun büyük hakikatleri, eğer anlaya bilirsek, sembollerimizle apaçık bir şekilde ifade edilmiştir. Masonluğa girdiğimizden beri sembollerden birçok dersler alınacağını gördük ve öğrendik. Durduğumuz yerde ise Masonluğun öğretilerini kavrayamayız. Bunları öğrenmek için zaman ve çaba harcamak zorundayız. Bu da eğitim ve öğretime verdiğimiz zamanla orantılı olarak gerçekleşecektir.

Eğitim ve öğretimin Masonluğun bütününe ne kadar yararı olacağını hiç düşünüyormuyuz?

Unutmayalımki Masonluğun içindeki bir kardeş ancak bütün kardeşlikle birleştiği zaman tamamlanır. Bizim hedefimiz çok büyüktür, çok önemlidir ve çok lüzumludur. Bölünmüş olarak kalamayız. Masonlukta birlik ve ahenk şarttır.

Mesleğin bir parçasını diğer parçalarından ayrı olarak bozarsak, tüm Masonluğun zayıflamasına ve bölünmesine sebep oluruz. Yani cehaletten bahsediyorum. Bir gurup cahil kalarak ötekilerden koparsa, bütün guruplar bundan etkilenir, ve sonunda Masonluğun temeli olan sembolik locada bundan etkilenir.

Hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamalıyızki sembolik loca mesleğimizin özüdür ve Masonluğun tabii olduğu herşeyin temelidir. Üç derecenin esasını teşkil eden evrensel ve sonsuz dersler üze-

rine hayatımızı kurduğumuz sağlam temeli loca meydana getirir. Localarımızda kalbimizde Mason oluruz. Öğrendiğimiz prensipler bize doğruluk, sağlam karakter, itibar ve saygı getirir.

Buna karşılık çabalarımızla elde ettiğimiz hürriyet ve hür düşünceler yoluyla, başkalarına hizmet vermeye çalışırız.

Kardeşlerim bir daha aynaya baktığınız zaman çok dikkatli bakın ve kendinize şunları sorun: Ben sadece ismen mi Masonum? Yoksa çalışan bir Mason muyum? Kendimi bir Mason gibi idare edebiliyor muyum?

İşte kardeşlerim işimizin neler olduğunu, eğitim ve öğretime önem verilmediği takdirde cehaletten başımıza neler gelebileceğini sunmaya çalıştım.

Disiplin + Hoşgörü = Kuvvet + Güzellik

Naif GÜRELİ

Disiplin, hoşgörü, kuvvet, güzellik...

Bu dört sözcük, masonluğun önem verdiği kavram ve ilkelerden dördünü betimliyor. Yalnızca dördünü... Elbet daha başka sözcükler ve kavramlar da var, masonluğun önem verdiği, ilke edindiği... Örneğin kardeşlik, özgürlük, akıllı hikmet, yardımlaşma v.d. gibi.

Biz bu kısa çalışmada yalnızca, yukarıda sözünü ettiğimiz dört kavram üzerinde durmaya çalışacağız. Hemen belirtmeliyiz ki, bu dört kavramı, yalnızca masonik çerçeveleri içinde değil, haricî âlemdeki anlamlarıyla ve algılanışlarıyla da ele almayı düşünüyoruz. Böylece, bu sözcükler üzerinde daha serbest yorumlar yapma olanağı bulacağımızı umuyoruz. Nitekim «Disiplin + Hoşgörü = Kuvvet + Güzellik» biçiminde bir denklem kurmaya cesaret edişimiz de, haricî âlemin serbestliğine ve masonik hoşgörüye sığınma düşüncesinden kaynaklanıyor.

Haricî âlemde de çokça kullanılan bu sözcükler üzerinde yine haricî âlemin anlayışlarıyla dururken, zaman zaman elbet masonluğun sınırlarına da yaklaşacak, onun doğruyu gösteren engin ve zengin kaynaklarından da yararlanmaya çalışacağız.

Böyle bir çalışmaya girerken ilk düşündüğümüz başlık «**disiplin ile hoşgörüyü bağdaştırmak**» idi. Çünkü, haricî âlemde disiplin ile hoş-

görü, biribiriyile bağdaşmaz gibi görünen iki zıt kavram olarak algılanmaktaydı daha çok... Oysa aslında, disiplin ile hoşgörünün birleştiği noktalar vardı ve bunlar biribirini tamamlayan kavramlardı. Akl-ı hikmetiyle her kavramın aslına en doğru tanıyı koymada eşsiz bir güce sahip olan masonlukta işe disiplin ile hoşgörü daha belirgin biçimde biribirlerini tamamlayan kavramlardı. Ve bu tamamlayış, bu bütünleşme, bir yerde insanlığın kuvvetini oluşturuyordu. Bu kuvvet bir kaba kuvvet değildi, bir olgun, bir güzel kuvvetti. Yaşamın güzelliklerini yaratan bir güctü, kısacası güzellikti...

İşte, bu belli belirsiz, uçuşan kar tanecikleri gibi çok köşeli ve hemen biçim değiştirmeye hazır düşünce kırıntıcıklarının verdiği esinle, konumuzun başlığı olan denklem ortaya çıktı: «Disiplin + Hoşgörü = Kuvvet + Güzellik.»

Bu denklemin bir mantığı olması iddiası yoktur. Dediğimiz gibi, insan aklının sınırsız ufuklarında oradan oraya uçuşan düşünce kabarcıklarını yakalamaya çalışma cimnastiğidir bu...

Bu dört kavram üzerinde, özellikle hoşgörü / **tolerans** konusunda masonik çalışmalarda çok şey söylenmiştir. Biz tekrardan kaçınmaya özen göstererek bu dört kavramın biribirleriyle ilintileri arasında kısa bir gezinti yapıyoruz.

Önce hoşgörü ile disiplin üzerinde biraz duralım.

Hoşgörü, daha çok haricî âlemden kullanılan bir sözcük... Masonik yazında ise çoğunlukla fransızcadan gelme tolerans sözcüğü kullanılıyor ve bu, masonluğun en karakteristik hasletlerinden biri olarak kabul ediliyor.

Toleransın Türkçe'de tam karşılığını bulmak ise oldukça zor. Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ü toleransı şöyle tanımlıyor: «Her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiğince hoş görme durumu, hoşgörü.»

Bu bağlamdaki bir hoşgörü değil elbet masonik ilke olan tolerans... En azından bundan ibaret değil...

Hoşgörüyü zaman zaman, yer yer ve de yanlış olarak aldırmazlık, kâlenlik, hatta vurdumduymazlık gibi anlamların da verildiği görülür. Hoşgörüyü yakın anlamlı olarak kullanılan Arapça kökenli sözcükler de bizim toleransımızın ya da hoşgörümüzün tam anlamını kapsamaz. Daha çok «göz yumma» anlamına gelen «müsamaha», karşılıklı

kusura bakmama anlamını taşıyan «tesamüh» ve her işte kolaylık, yumuşaklık gösterme demek olan «müsahele» gibi...

Dış dünyanın terminolojisinde tolerans ya da hoşgörü kavramlarının içinde belki bunların herbirinden birer parça bulmak mümkündür ama, bizim ilkelerimiz arasındaki toleransın / hoşgörünün anlamı her halde bunlar değildir.

Bir de toleransın teknik terim olarak anlamı var, o da şu: «Teknik resim üstündeki boyutun uygulamada ne kadar farklı yapılabileceğini gösteren sayı.»

Burada, önlenmesi olanaksız bir olguyu kabul etmek, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor.

İşte bu noktadan hareketle, bir takım uyumsuzluklar karşısında hoşgörüyle bir zorunluluk olarak kabullenen görüşlere de rastlanabiliyor. Yani tolerans / hoşgörü, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor.

Bu anlayışı, bu tanımları masonik tanımlara da uyarlayabilme düşüncesi akla gelirse, ola ki gelebilir, önce şu soruyu sormalıyız:

«Bu zorunluluk bir erdem midir?»

Ve bu soruya yanıt arayanlara bir «ipucu» olarak hemen şunu ekleyebiliriz :

Masonlukta tolerans / hoşgörü bir erdemdir.

Ama teknik terminolojiden yola çıkarak, insan yaşamına ve günlük davranışlarımıza da uyarlanmak istenen bu zorunluluk ise, yani istenmeyen bir şeyin olmasını kabul etmek, onu hoşgörüyle karşılamak ise bir acz değil midir? Acz ise elbet bir erdem sayılamaz. Zaten teknik de, o başdöndürücü bir hızla gelişen teknoloji de bu aczi aşma yolunda değil mi?

Neyle aşma yolunda?

Disiplin diyebileceğimiz bir teknik nizam ile, **düzen** ile aşma yolunda... Neyle aşmaya çalışıyor?

Çalışarak... Bir başka terimle, bizim sözcük dağarcığımızdan bir sözcüğü alıp burada kullanarak söyleyelim, **ham taşı yontarak** teknik bu aczini aşma çabasında...

Şu halde, istenmeyeni ya da yapılmaması gerekeni kabul zorunluluğu

anlamına gelen ve bir bakıma aczin ifadesi olan, bu nedenle de **erdem** sayılamayan tolerans, masonluğun ilkelerinden olan toleransı / hoşgörüyü karşılayamaz, kapsayamaz, kavrayamaz.

Masonluğun bir erdem olarak benimsediği tolerans / hoşgörü ise nedir?

Masonlukta tolerans / hoşgörü, ummanlar kadar engin hasletlerin birikimidir. Disiplinle, çalışmayla, kuvvetle, güzellikle, akl-ü hikmetle, kardeşlikle, özgürlikle, iyilikle, yardımseverlikle, aydınlıkla ve daha nice hasletle örülmüş bir zengin kanavicedir.

Mason tarihine baktığımızda, mesleğimizin kuruluş yıllarında tolerans / hoşgörü kavramının daha çok «mezhep ve âyin serbestliği» anlamına ağırlık verilerek yorumlandığını görüyoruz. Çünkü, masonluğun kuruluş yıllarında mezhep ve âyin serbestliği büyük önem taşıyordu; sağlanması, ulaştırılması gereken hedeflerden biriydi. Bugün ise, yine mesleğimizin başlıca ilkesi olan tolerans, ilk konulduğu zamanki anlamıyla sınırlı kalmamış, kapsamını genişletmiştir. Toleransın / hoşgörünün bu kapsam genişlemesi içinde, icadı yadsıyan, ama tekamülü / gelişmeyi kabul eden masonluğun, kendi ilke ve kavramlarının yorumlarına da aynı toleransı / hoşgörüyü göstermesi, ya da yeni ufuklar açması doğal değil midir?

Tolerans ya da hoşgörüyü, kardeşler arasında hata ve kusurların hoşgörülmesi, kabahat ya da suçların bağışlanması anlamında kabul etmek doğru mudur?

Bu soruya öncelikle kesin bir yanıt vermeden, bazı anımsatmalarla ve sorularla sonucu sizlerin değerlendirmelerinize bırakmak istiyorum.

Masonluğa kabul töreninde üstadı muhteremin mason adayına yönelttiği şu soruyu anımsayınız :

«Siz hata ve kusurlarınızdan birini bize itiraf edebilir misiniz?»

Ve aday konuşmaya başlarken, üstadı muhterem çekici vurarak sözünü kesip şunları söyler :

«Teşekkür ederim, her yanlışın cesaretle açıklanabilmesi, nefsimize karşı bir başarı ve hakikate doğru bir adımdır.»

Bu tablo, kusur ve hatayı itiraf etmenin, mason ahlakında bir erdem

olduğunu betimler. Hataları ve kusurları itiraf etmek, bu itirafı herhangi bir aşağılama, küçümseme tavrına girmeksizin olgunlukla kabul edip, onları elbirliğiyle, kardeşçe yardımlaşmayla düzeltmeye, iyileştirip geliştirmeye girişmek bir hogörünün eseri değil midir? Ama bunun tam tersine, hata ve kusurları görmezden gelmeyi, örtbas etmeyi hoşgörü sayabiliriz miyiz?

Birinci yol insanı nasıl erdeme, nura, olgunluğa götürürse; ikinci yol insanı karanlıklarda bırakır, hatalardan ve kusurlardan arınmasını önler

Masonlar birbirlerinin hata ve kusurlarını örtmekle değil, kardeşçe uymakla ve yol göstermekle yükümlüdürler. Uyarıya ve yol göstermeye teşekkür etmek, toleransın / hoşgörünün gereği olduğu gibi; yılmadan, çekinmeden uyarı ve yol gösterme görevini yapmak da yine hoşgörünün ve olgunluğun eseridir.

İşte bu noktada, hoşgörü ile disiplinin birbirlerine çok yaklaştığını, hatta üst üste çıktığını söyleyebiliriz.

Bir hatayı, kusuru söyleyip onu düzeltmeye yardımcı olmak hem hoşgörünün gereğidir, hem de disiplini sağlamanın ereğidir.

Kötülüklerle ve kusurlara tepki göstermemekle belirtilen hoşgörü ise, her halde masonik değildir.

Dış dünyada kabaca algılandığı gibi, disiplin ile hoşgörü birbirlerinin zıddı kavramlar değildir. Amaç ya da sonuç yönünden disiplinle hoşgörü birbirlerinin tamamlayıcısı olmak gerekir, özellikle masonik anlayışta bu böyledir. Yani, disiplin ve hoşgörünün amaçları birbirlerinden çok farklı değildir. İkisinin de amacı uyumlu ve gelişmiş bir bütünü sağlamaktır. Tüm insanlık için mutluluk yuvası olacak bir ülkü mabedini yapmaktır.

Disiplini hoşgörü ve özgür düşünceyle bağdaşmaz görmek yanlıştır. Disiplin —burada sözünü ettiğimiz özellikle masonik anlamda disiplindir— bizi bir bakıma hoşgörünün de öngördüğü güzellikler bahçesine götürür. Disiplin uyumu ve belli bir ölçüyü sağlar. Ölçülü, uyumlu, bir başka deyişle disiplinli davranılırsa hoşgörüye sığınmaya da gerek kalmaz.

Hoşgörüü bir düzen ve uyum ölçüsü olarak görmek olasıdır.

Aynı şeyi disiplin için de söyleyebiliriz. Yani disiplini bir düzen ve uyum ölçüsü olarak görebiliriz.

Önce hoşgörüyü bakalım bu açıdan. Kendi düşünce ve davranışlarınızı toplumun değer ölçülerine göre disipline almak olgunluğunu gösterirseniz, bu bir bakıma kendinize karşı hoşgörülü davranmanız demektir. Yani hoşgörüyü yalnızca karşınızdakinden ve toplumdan değil, kendinizden de beklemek gereğini kabul etmektir bu. Aynı zamanda bu, **bencil** olmamak demektir. -

İşte bu bağlamda, disiplinle hoşgörünün kesiştiği o harikulâde geometrik noktayı keşfedersiniz; bunun olgunluğunun verdiği huzur dolu, digergam mutluluğu yaşamış olursunuz.

Masonik disiplini, dış dünyadaki anlamlarından ayırarak değerlendirmemiz gerektiğini söylemeye bile gerek yoktur.

Masonik ilkelerimiz, ülkümüz, çalışmalarımız, çabalarımız açısından baktığımızda **disiplin**, akl-ü hikmetin gereğidir; davranışlarımızın olgunluğa, iyiliğe, uyuma ve güzelliğe yönelik olarak eğitilmesidir. Disiplin, olgun, gelişmiş bir düzenin vazgeçilmez parçasıdır.

Burada kendi açımızdan şunu da aklımızdan çıkarmamız gerekir: Biz bu mesleğe kendi özgür irademizle girmiş, bir takım yükümlülükleri üstlenmiş bulunuyoruz. Bu nedenle bu yükümlülüklere, bu ilkelere uymamak, bunlara karşı hoşgörünün ardına sığınmaya kalkmak her şeyden önce masonluğumuzu zedeler.

Ham taş yontmak, olgun bir insan olmak, insanlık mabedinin yapımına katkıda bulunmak için buraya geldik. Ve biliyoruz ki, masonluk, öğretilerini daha çok semboller ve sembolik hareketler yoluyla veriyor. Bu **verilenden** en çok ve yararlı biçimde **almanın** yolu ise disiplinden geçer.

Buradaki disiplini ne dış dünyanın disiplini ile kıyaslayabiliriz, ne de özgür düşünceyle bağdaşmaz görebiliriz. Aslında, salt özgür ve yaratıcı düşünce de, kendi içinde, kendi mantığı ve sistemi içinde, bir düzenin, bir uyumun, bir **disiplinin** yarattığı bir cevher değil midir?

Dış dünyanın düzeninde de özgürlüklerin korunması için, düşüncenin özgürce üretebilmesi için, bir kurallar sistemi, bir bakıma toplumsal bir disiplin kabul edilmiyor mu? Özgür düşünce, bağınaz saldırılardan ancak böyle korunmuyor mu?

Çeşitli biçimlerde söylenmiş klasik bir tanımdır: Bir insanın özgürlüğünün sınırı, bir başka insanın özgürlüğünün başladığı yerde biter.

Özgürlükleri sağlamak ve yaşatmak, bir bakıma, ancak bir takım sınır taşlarına / landmarklara gönül rahatlığıyla uymakla olanaklıdır. Bu

sınırlar, bu kurallar, —bizim bu çalışmamıza konu olan sözcüklerden biriyle söylersek— bu **disiplin**, ortadk bir anlayışla sağlanmıştır. Bu ortak anlayışın ya da anlaşmanın en veciz tanımı ise, tek sözcükle tolerans / hoşgörüdür?

İşte **disiplin** ve **hoşgörünün** birbirini tamamlayan, gelişmeye ve olgunluğa yönelik bu üretkenliğini terazinin bir kefesine, ya da konumuzun başlığındaki gibi denklemin bir yanına koyduğumuzda, öte yanına da **kuvveti** ve **güzelliği** yerleştirebiliriz. Ama hemen belirtelim ki, denklemin bir yanında yalnızca **disiplin** ve **hoşgörü** değil, daha bir çok hasletler olabileceği gibi, denklemin öte yanında da yalnız **kuvvet** ve **güzellik** değil, aynı şekilde daha bir çok üstün / seçkin kavramlar bulunabilirdi. Ve bunların da birbirleri arasında yerlerini değiştirmek olasıydı. Ama biz bir yerde sembolik olarak, yalnız dördünü aldık ve böylece yerleştirdik.

Bu bakımdan, disiplin ve hoşgörünün vereceği de elbet yalnızca kuvvet ve güzellik değildir. Bunları seçmemizin nedeni, yine aış dünyada kuvvet ile güzelliğin birbirlerine aykırı kavramlar gibi algılanmış olmalarıdır. Pek yaygın günlük bir benzetmeyle söylersek, güzelliğin simgesi kadın, kuvvetin simgesi erkektir.

Aslında biraz derinlemesine bakıldığında, burada birbirini tamamlayan öğeler hemen göze çarpar. Kadınla erkekte olduğu gibi, güzellikle kuvvette de bir uyum, bir birlikteliğe yönelik söz konusudur. Kadınla erkeğin birbirini tamamlayarak doğada bir kuvvet oluşturmalarının, güzellikler, mutluluklar yaratan birer üretkenlik objesi olmasının yanısıra, ondan da öte, bu kavramların birbirlerine ters düşmeyen, birbirlerini tamamlayan anlamları vardır.

Kuvvet, yapabilmenin bir öğesidir. Akl-ü hikmetle, hoşgörülü bir disiplinle (iki sözcüğü kaynaştırarak söylüyorum artık) kuvvet kullanıldığında ortaya çıkan eser elbet **güzel** olacaktır.

Sonuç olarak; dörtlü denkleminizdeki kavramlar için, hepsini birden kapsayan şu tanımları yapabilir miyiz, ne dersiniz?

Tolerans / **hoşgörü**, ayrılıkları ve farklılıkları akl-ü hikmetin gereklerine uyararak **kuvvet** ve **güzellikle** iyiliğe, sevgiye, kardeşliğe dönüştürebilme **disiplinidir**.

Ya da şunu söyleyebiliriz :

Varolmanın özü, - mutluluğun özü, - gelişmenin özü, - olgunluğun özü, **disiplin** ve **hoşgörüyü** yaşamın her aşamasında **kuvvete** ve **güzelliğe** dönüştürebilmektedir.

Antik Çağ Bilgileri ve Masonluk

Mesut TUNÇEL

Biz Masonlar her hakikattan ders çıkartmayı iyi bilmeliyiz. Felsefemizi : = Kendini bilmek = Kendine karşı saygılı olmak = Kendimizi kontrol etmek = temeli üzerine kurmalıyız.

M.Ö. VII. ve VI. yüzyıllarda yaşamış Antikçağ Felsefesinin Yedi Bilgesi, çağdaş bilgeliğin babasıdır. Bu bilgiler, evrenin en güçlü gerçeği olan —Kendimizi kontrol etmeyi— kısaca ölçü'yü sezmişlerdir. Yaşamakta ölçü, bilimde ölçü, felsefede ölçü, sanatta ölçü... İnsanlık ilk öğütlerini bu yedi bilgenin özdeyişlerinden almıştır.

Rodos'lu Kleobulos, ölçü en iyi şey, diyor, babayı sevmek gerek. Dinlemeyi sevmeli, geveze-

liği değil. Hazza hükmetmeli. Zorla hiç bir şey yapmamalı. Yurttaşlara en iyi öğütleri vermeli. Çocukları eğitmeli...

Atina'lı Solon, hiçbir şeyde aşırı olma, ölçülü kal, diyor. Keder doğuran hazdan kaç. Çabuk dost edinme, edindiklerini de çabuk gözünden düşürme. Hükmedilmeyi inceleyerek hükmetmeyi öğren. Yurttaşlarına, en hoşlarına gideni değil, en iyiyi söyle. Görünmeyenleri görünenlerden çıkar.

İsparta'lı Khilon, tutkularını dizginle, ölçülü ol, diyor. Dostlarının iyi günlerine yavaş yavaş git, kötü günlerine koş koş, kendinden yaşlıyı say, kanunlara uy. Haksızlığa uğrarsan barış, hakarete uğrarsan öç al.

Ölmüşleri öv. Kendini bil. (Delp-hoi'deki Apollon tapınağının kapısında yazılı olan, Sokrates'in alıp işlediği bu sözü Platon şöyle açıklamaktadır: Sadece bir insan olduğunu bil.)

Lesbos'lu Pittakos, uygun zaman kolla, ölçüyü göz önünde tut, diyor.

Yapmak istediğini söyleme, başaramazsan gülerler. Başkasında hoşgörmediğini kendin yapma. Kazanç doymak bilmez, sana uyanı kazan. Bir kimseyi affeden onun üstüne yükselir, ondan öç alan onun haline düşer.

Pirine'li Bias, çok dinle yerinde konuş, ölçüyü kaçırma, diyor. İnsanların çoğu kötüdür. İşe yavaş giriş, başladıktan sonra sıkı sarıl. Çabuk konuşmaktan sakın, yanılırsın. Yaptığını düşün. Güzellikle al, zorlayarak değil. Korinthos'lu Periandros, bahtlılıkta ölçülü ol, diyor, bahtsızlıkta düşünceli. Atılganlık aldatıcı bir şeydir. Kazanç çirkin bir şey. Ana babana lâayık olduğunu göster. Dostlarına karşı mutluluklarında nasılsın, bahtsızlıklarında da öyle kal. Bütünü düşün, sessizlik en güzel şeydir. Kanunların eski, yemeğin taze olsun. Milet'li Thales, ölçülü ol diyor. Kötü yoldan zengin olma. Babadan kötü şeyi kapma. Kefaletin yoldaşı felâkettir. Ana babana

ne etmişsen çocuklarından onu bekle. Kendini dizginliyememek kadar kötü şey yok. Acınmaktan çok kıskanıl.

Ölçü, ölçü, hep ölçü... Yedi Bilge'nin yedisi de ölçüyü öğütüyorlar. M.Ö. VI. yüz yılda doğulu Bilgelerden biri Çin'li (Kong-Fu-Tseu) Konfüçyüs'tür. Şöyle diyor: Atalarınıza saygı gösterin, ana babanıza sevgi gösterin, ödevlerinizi baba-çocuk ilişkisine kıyaslayarak belirleyin (Çırak-Usta), (Karı-Koca vb.) insanlarla iyi geçinin, sâdık bir dost olun, kötülüğe iyilikle karşılık verin, insanları sevin, size yapılmasını istemediğiniz bir şeyi başkalarına yapmayın. —İnsan, bildiği şeyi bildiğini ve bilmediği şeyi bilmediğini bilmelidir, gerçek bilgi budur.—

Aynı yüzyılda Hindistan'da yaşayan Gotama Buda'dır. O da şunları öğütüyor: Öldürmeyin, başkalarının malını ve karısını almayın, yalan söylemeyin, acıya katlanın, başkalarının acılarını ve sevinçlerini paylaşın, iyicil ve merhametli olun, kin gütmeyin, size yapılan kötülükleri bağışlayın. Ancak elde edebileceğinizi isteyin. Acı çekmenin nedeni istektir. İstekse bilgisizlikten doğar.

Büyük öğütçülerden bir başkası da Sokrates'tir. (M.Ö. 468 - 400) Elinde, Delf tapınağındaki yazı

lardan aldığı bir bayrak tutmaktadır: —Kendini bil— —Bir şey biliyorum, o da hiç bir şey bilmediğimdir— Ona göre tek kesinlik, erdem bilgisidir. İnsan, kendini bilmeli, tanımalıdır. Erdem, insanın kendini bilmesi, tanınmasıdır. Erdem, bizim yapımızda saklıdır. Bu bilgi, elde edebileceğimiz tek bilgidir. Erdemsizlik, bilgisizliğin sonucudur. Bilgiye kollarını açan her insan, erdeme doğru ilerler. Sokrates'e göre iyi, insanı mutluluğa götürür, iyi insan ölür, iyi davranış unutulur ama, iyilik ölmez, unutulmaz. İyinin özü nedir?.. Platon, Sokrates'in ağzından, bunu açıklamaya çalışıyor: İyilik, yetkin olmalıdır, kendi kendine yeter olmalıdır. İyilik üstüne söylenmesi gerekli olan şey, her akıllı insanın onun aradığı, onu istediği, onu elde etmeye çabaladığıdır. Akıllı insanlar, iyilik getiren şeylerin dışındaki öteki şeylerin hiç bir çabaya değmediğini bilirler. İyilik, güzelliği kapsar ama, güzelliğe sığmaz, ondanda yüksektir. Çünkü güzelliğin ölçüleri, iyiliği biçimlendirmek.

Antikçağ felsefe tarihinin bu Bilgeleri, öğütleri ile, bütün insanlığa, insancıl olmayı öğütlemiyor mu? Bunlar Masonluk fel-

sefesi ve öğretisi ile bizlerin ilk günden itibaren öğrendiğimiz ve tatbikine çalıştığımız özdeyişler değil mi?

«Kendine güven» «Kendini kontrol et» «Kendine saygın olsun» biz masonların kendimizi yontmaya başladığımız ilk günden beri devam eden felsefemiz değil mi?

«Kilişliğimizin bütünlüğünü sağlamayı» «Kendimize saygılı olmayı» «Kendimize yetmeyi» devamlı olarak araştırmıyor muyuz?

Masonluk bize «Kendinizi sayınız, kendinizi biliniz, kendinizi kontrol ediniz, bu sizi ilâhi kudrete götüren üç yoldur» demiyor mu?

Dileriz ki öyle olsun.

KAYNAKLAR

— Walter Kranz, Antik Felsefe Metinleri.

— Hense - Leonard, Hellen - Latin Eskiçağ Bilgisi.

— Philebos - Picton.

— The Short Work, Bulletin of The Masonee Service Association of the United State cilt XLIX ocak 1971.

— Düşünce Tarihi, Orhan Hançerlioğlu. Dördüncü Basım: 1983.

XXI'nci Asrın Girdabında Masonluk

Sinan GÜR MEN

Son yüzyılda ve de yüzyılın ikinci yarısında, insanlık giderek artan çelişkiler içinde kalmakta, süregelen Dünyasının statik yapısı dalga dalga gelen şoklarla sarsılmakta, bilincinde iki değişik akım girdaplar oluşturmaktadır. Bu dengesizlik geçici mi? Durulmayacak mı? İnsan yeniden daha iyisini bilmediği için o pek iftihar ettiği, ahenkli, küçük adımlarla değişen gelenekli ve istikrarlı dönemlere dönemiyecek mi? Galiba hayır. Şükürki geleceğin insanı için ne mutluki hayır.

Uyanık ve dikkatli olmalıyız. Büyük bir çağ değişiminin kavşağında bulunuyoruz. Geleceğin insanları yakınlarımızdaki bir tarihe çok derin bir çizgi çekecekler. Bilemeyiz neyi, belki yüzyılımız ortasındaki atomun parçalanışını, belki bilgisayar dönemeci için iki bin yılını, ya da hemen sonralardaki bir büyük uzay keşfini çağlar ayırımının simgesi yapacaklar. Bu çağ değişimi şimdiye değin varsaydığımız siyasal ayırımlardan çok daha radikal olacak. Belkide insan tarihini ikiye bölerek bu günlere ulaşan tüm geçmişini bir çağda toplıyacak ve bir adla anabilecek; kimbilir belki ampirik, belki spekülaf, belki ampirospekülaf dönem diye tanımlayabilecek. Bu çok derin, adeta koparılarak birbirinden ayrılabilir iki dönem arasında, insan bilinci idealleri, kavramları, değer yargıları ve öncelikleri, insanlığın hedef, yönetim ve yönlendirimi açısından o kadar büyük farklar olabilecek ki, adeta çok katlı bir roketin görevini tamamlayan ilk bölümünün

boşluğa bırakılması gibi, bir çağ altında toplanacak birinci dönem, insanlığın tüm geçmişi, uygarlığın yeniden yapılaşım ve yönelimiyle ilişkisini giderek yitirebilecek; sahip olduğu kurum sistem ve özelliklerin büyük çoğunluğu ile terkedilmişliğin karanlığına çekilebilecek.

Peki geçmiş ile gelecek arasındaki bu köklü ayırım, bu gün hissedilmeye başlanılan ve yakın gelecekte daha açık görülecek bu uçurumun sebebi ne? İnsanlık tarihinde ilk defa ortaya çıkan bu kadar büyük boyutlu, bu kadar ciddi değişimin kaynağı nedir?

Yıl dediğimiz zaman hacminin her bir yenisinin giderek daha çok bilgi atomu ile dolduğunu görüyoruz. Öyleki bu atomlar bir kaç yılda ilk insandan o yıllara kadar elde edilenleri ikiye katlıyarak çoğalıyorlar. Şu an, aramızdaki en gencimizin yaşadığı zaman döneminde oluşan bilgi, insanlığın tüm zamanlarda ulaşabildiğinin % 90'ından fazlasını kapsıyor. Bu bilgi atomları geçmişin zaman hacimlerinde de, Galileler, Keplerler, Newtonlar, Lavoisier'lerle önce eser miktarda görülmeye başlamış, ve modern fiziğin, kimyanın ve biyolojinin başlangıç dönemi sayılan 19. yüzyıl araştırmacılarının devreye girmesiyle giderek çoğalmışlardı. Oysa daha önceleri, el yordamı ile elde edilen, yüzeysel, operatif ve pratik bilgileri ihmal edersek, insanlık zamanı sırf diyelimki esir ile kaplı idi. Esir, insan kafasının boşlukta olduğunu varsaydığı bir ortam. Bilgi yokluğundan, sorduğu sorulara kafasınca verdiği bir cevap. Tıpkı insanın içinde yaşadığı fizikle ilgili tüm soruları doğaya değil kendine sorup, yine kendinden almış olduğu diğer tüm cevaplar gibi... Kardeşlerim, insan, yaşadığımız asra yaklaşınca kadar, doğaya nüfus etmesini beceremedi. İnsan, ilk zamanından beri aynı Evren içinde, aynı fizikle çevrili, aynı metafizikleydi. Çevresinde tüm gerçekler, tüm yalınlık ve açıklıkları ile, her zaman çözülmeye hazır anlaşılmayı beklerken, tek, tek zekaların yetersiz kalışı ve kollektif araştırmaya geçilemeyişinden, insanlık için evrenin gerçeklerini aydınlatıcı ip uçlarını yakalayamadı. Onun yerine daha ucuz, kolay, kestirme bir yol seçti: Kendi tasavvurlarında yarattığı spekülatif, içinde kendini merkez yaptığı sahte bir evreni, gerçek evrenin içine, bir felsefe ve inanç zarı içinde yerleştirdi. Gerçek fizikle temasını kesti, onu sormayı bıraktı, bırakmak istemeyenlerse zorla bıraktırdı. İnsan artık o zar içinde mahkûm yaşayacaktı. İnsanın en büyük değeri köreltilmiş, evrenin gerçeğini sorabilme ve onu araştırmak için bilimsel yollar geliştirebilme yeteneği bir uzun süre için daha uyutulmuştu. Gerçeklerle içiçe iken, onlardan çok uzakta, giderek kalınlaşan bir inanç ve felsefe zarı içinde, gizler ve misterlerle

dolu bir âlemin sahte dekoru içinde yaşamaya mahkûm edildi. Gerçeği soran insanlar, o gerçeği aramaya, ya da deşarj olmaya, inanç, felsefe ya da sanat taşocaklarına yönlendirildi, sürgün edildi; razı olmayan, tatmin olmayan; o zardan kurtulmaya çalışanlarınsa kafası ezildi. İnsan adeta eksik duyularla bir âlem yaratmıştı. Düşünce ve diyelimki iki duyu, aşırı gelişmiş koklama ve tad alma duyuları ile, o duyulara bağlı algıların önem ve öncelik kazandığı o âlemde uzun süre yaşadı. O âlemdeki, hakkındaki en iyi değerlendirme ve yargıyı geleceğin insanı verecek, bazı değerler gereğinden fazla abartılmış, en öncelikli bazı değerler ise ihmal edilmişti. Ama hemen ilave edelimki, insanın kendisini gerçek fizikten izole ettiği bu zar içinde, sayısız savaşlar, devrimler, iktidarlar, esaretler, yasaklar, açlık aşk, acılarla yaşadığı, inanç, felsefe ve sanatla avunduğu bu fanus içinde, bir değer hiç ihmal edilmedi ve hakettiği ilgiyi yeterince gördü: İnsan kendini inceledi, zaaflarından arınma, iyi özelliklerini geliştirmenin yollarını aradı. Hak ve ödev bağlamaları ile insanlar arası ilişki normları, giderek nüfusu artan toplumlarda uyum ve düzen içinde yaşamaya çözümler aradı. Bu gelişim her asırdaki her toplum ve insana o gün varılan düzeyiyle gerektiğince yansımadıysa, bu gün dahi yansıyamadıysada, bir öz olarak, insanlığın bir zar, bir fanus içinde yaşadığı çağdan, gerçek evrende yaşayacağı çağlara aktaracağı soylu bir birikim oldu, ki masonlukta bu birikimin bir unsurudur.

Derken, insanlık o zar, o fanus içinde avutulurken, düşüncelerini ve sorularını o fanusa hapsedemiyenler, dürbünlerinin, kalemlerinin, mikroskoplalarının uçları ya da deney araçları ile o zarda delikler açtılar. Zar bekçileri derhal o delikleri yamamaya ve onları açanları zaman ve zemine göre cezalandırmaya yeltendilersede, Galileden Darwine, bir dizi zar düşmanının bir kere açmış bulunduğu deliklerden içeri gerçek evrenin bilgi atomları girmeye ve yeni araştırmacılara ulaşmaya başladılar. Bu geleceğin öncüleri insanlar giderek araştırmalarını birleştirdiler, onlara ulaşan bilgi atomlarından sağladıkları ip uçları ile ve daha büyük yetenek ve güçle zar bekçilerini aciz ve çaresiz bırakan daha geniş ve daha çok delikler açtılar. Bu gün artık o zar liğme liğme ve dışardaki gerçek evrenden içeri bereket yağmuru gibi bilgi yağıyor. Çökmekte olan bir zardan cddir, onun içine göre uyarlanmış adeta iki duyuyula oluşmuş eksik bir uygarlığı tanımlayan kapanmakta olan bir çağ; bilgi ve bilim ile aydınlığa çıkmakta olan gerçek evren, ve onu öğrenerek fizik ve metafiziğin gerçekleri, yapıları, özelliklerinin gözler önüne serileceği mutlak çözümünün sadece zaman mese-

lesi olacağı, bu defa adeta beş duyu ile oluşmakta olan ve kullanılacağı malzemeler arasında geçmiş çağın bazı unsurlarından da yararlanarak, özellikle insan ve toplumla ilgili geliştirilmiş değerler ve kurumları da harcına katarak kurulacak yeni ve evrensel uygarlık... Peki bu çağ değişimindeki insanın hali nedir? İnsanlar birbirinden belirgince ayrılan üç değişik grupta tanımlanabilirler: 1 — İsrarla eski çağı yaşamak isteyenler. 2 — Çağ değişiminin anaforunda bulunanlar. 3 — Yeni çağa geçenler.

Eski çağda yaşamaya çalışanlar hepimizce izlenmekte. Eski çağın üstümüze gerdiği zarı parçalanmamış saymakta, açılan deliklerden içeri yağın bilgi ve sonuçlarını ya inkâr etmekte, ya da çaresiz kaldıklarında çarpıtmaktalar. Televizyonu dahi reddederek bilgi iletişiminin dışında kalmaya, ayrı mahallelerde birikerek, Dünyanın değişik yerlerinde kapalı yerleşim birimleri kurarak, hiç birini yapamazlarsa, toplum içinde ama onunla temas dışı yaşamaya çalışmaktalar. Kafalarını kuma gömmeye daha ne kadar devam edebilirler? Asırlarca değil. Gerçi yazı icat edileli binlerce yıl oldu ve halâ okuma yazma bilmeyen yüzmilyonlarca insan varsada bu kapanmakta olan durağan çağın ayıybıydı. Bu birinci gurup insanlar daha bir süre izole yaşayabilselerde, giderek hızlanacak bilgi ve teknolojinin aydınlığa çıkaracağı gerçeklerin baskısına bir kaç nesilden fazla dayanamayacaklarını düşünebiliriz.

İnsanlığın çoğunluğu ikinci grupta toplanmakta. Statik geçmişin geleneksel kavramlarına göre yapılan eğitim, şekillenen kültür, ve her şeyi sarsan, çok şeyi anlamsızlaştıran ya da çelişkide bırakan bilgi çağının rüzgârı. Aklın yeniye, duygu ve küçüklükten şekillendirilerek kalıplaşmış inancın eskiye çekiştirmesi. Bir kesilen rüzgârın ölü dalgalarının, bir yeni yönden esen rüzgârın etkisinde, içlerinde savaş vermekteler. Eski, yerleşik, alışılmış düşünceler, kavramlar, inanç ve değerler, duygularında desteğinde kimi insanda güçlü ve avantajlı, kimi insanda son kalelerinde direnmekteler. Çok şeyin yeni baştan değerlendirilmesi, yeni temellere oturtulmasını gerektiren, bilgi ve bilimle ortaya çıkan gerçekler, aklıda kişiden kişiye değişen ölçüde arkalarına alarak eski surların üzerine yürümekteler, ve bu savaş ve bilinç evriminde, düşen eskinin son kaleleri ile, insanlar üçüncü gruba geçmekteler.

Üçüncü grup insan henüz azınlıkta. Onlar artık, ikinci grup gibi geçmiş ve geleceğin temelden doğan farklılık ve çelişkilerini yorumlarla

giderme, farklı temelleri zoraki irtibatlama kaygısından, spekülâtif çağ ile bilgi çağı arasındaki boşluğu, uzlaşma köprüleriyle birleştirmek çabısından kurtulmuşlardır. Geçmişin tüm şartlanmalarından arınmış özgür bir bilinçle, herşeyin bilgi ve bilim yolu ile yeni baştan, yeni temel üzerine, bilimsel araştırmaların gerçeği ve yalnız gerçeği aydınlatığı ölçü ve tempoda inşa edileceği yeni uygarlığın ilk usta ve çırakları olarak, zardan kubbenin deliklerinden dışarıya süzülerek, ipek böceği kozasından kurtulan kelebekler gibi gerçek Evren'e açılmaktalar. Sayıları hızla artmakta olan bilim adamları, bir kısım düşünürler ve onların açtığı ufku kavramış, geleceğin kamu oyunun giderek güçlenmesine katkıda bulunacak her meslekten özgür bilinçli insanlar. Onlar bu yolculuğa tüm ağırlıklarını geride bırakarak çıktılarsada yanlarında özel eşyalarını taşıdıkları çantaları var. İçinde ise, zardan bir kubbe altında oluşan eski çağın tüm unsurlarını geleceğin kritikçi dedektörü ile gözden geçirip ayıkladıktan sonra, yeni uygarlık inşasında, mimari plana göre gerekirse yeni biçim ve yerlerde kullanmak üzere yanlarına aldıkları insan değerleri, insan ve toplum için geliştirilebilen en ileri yasa ve yönetim örnekleri, bazı değerli kurumlar var ki başında da dilerizki masonluk olmalı Masonluk, üzerinde titrediğimiz kurum. Günümüzde yaşayabilen geçmiş çağın en değerli eserlerinden biri. Yüzlerce yıl, insanları, o içinde yaşanan kapalı âlemde koparılan inanç ve siyaset fırtınalarının üzerine çıkararak, onlarda geliştirdiği tolerans, sevgi ve kardeşlik kavramlarında birleşmelerini ve toplumları etkilemelerini sağlayan, egoizm, hırs ve zaaflarından kurtulmaları için onlara ışık tutan büyük yapı. Gerçeği arayış hedefinin, o günkü insanların bilinç düzeyi gereği spekülâtif izler taşımaktaysada, zamanla gerçeği bilimle arayan ve içinde esir yaşanan âlemin zarını parçalayan öncülere verdiği güç, masonluğun insanlığa en şerefli katkısı. Ve bu gün, masonluğumuzda bizler gibi çağları ayıran kavşağa gelmiş, kavram kargaşasından nasibini almış durumda. Dışarıdan duyulan «Masonluğun misyonu bitti içi kof bir kabuk kaldı» sloganları; içeride ise aceleyle, düzensizce geleceğe köprü başı arayışları, «düşünmesi bana düşmez, masonluk nasılsa kendi kendine yaşar» sorumsuzluk ve umursamazlığı, ya da Samson'un gücünün beynin komutasındaki kaslarında, yani insanda değil saçlarında olduğunu sananların, masonluğun geçmiş çağ insanınının yarattığı bazı yön ve özelliklerini, Evren'in Ulu Mimarının değişmez fizik kanunu sanarak, üzerlerindeki toza bile dokunmama saplantıları. En çok yanılanlar masonluğun iflas ettiğini iddia eden hariciler. Hayır, hiç şüpheniz olmasınki masonluğa hiç el sürmesek,

taze kan vermese dahi, yeni çağa, ileriye atılacak insanlığın giderek geride ve daha geride kalanlarına, daha nesillerce insanlık, kardeşlik ve toleransı öğretecektir. Bu kadarı yetmez mi? Hayır mı? Daha fazlasını mı istiyorsunuz? Masonluğu insanlığın geleceği ile eşleştirmek ve de gelecek nesillerde masonluk çatısında insanlığın seçkin öncülerini mi görmek istiyorsunuz? Öyleyse işimiz zor. Masonluğun yarınlara çok iyi hazırlanması gerekiyor. Yeni yüzyılda, masonluğun, yeni çağ insanlığının en ön safına, gelişecek yeni hedef ve ideallerinin çekici gücünü olarak geçmesi, yarının sosyal katlarının belkide en üstünü oluşturacak olan bilim adamları, uygarlığın yükselişine yol hazırlıyacak olan Dünya yöneticileri ve bu yükselişin ateşi ve bilinciyle dolu en seçkin kamu oyunu oluşturacak insanların güçlerini arttıran odak noktası olarak, masonik değerlerinin en üst katına gerçeği ve yalnız bilimsel gerçeği arayışı geçirecek masonlukta birleşmelerini sağlamak için, Dünya masonluğunu, her türlü tutucu bağımlılıklardan uzak ve arınmış, yalnız ve yalnız akılla gösterilebilecek büyük bir çaba bekliyor. Peki kardeşlerim, insanlığı ve kurumlarını saran bu çağ değişim sancıları içinde bizler ne yapmalıyız, nasıl davranmalıyız?

Kardeşlerim bizler her zamankinden daha fazla saflarımızı sıklaştırmalı, birlik içinde olmalıyız. Bu birlikle yapacağımız çalışmalarda kavramlarımızı, düşüncelerimizi, bilincimizi, gerçekle açılan yeni ufukların ışığında gözden geçirmeli, bilimin aydınlığında batıla dönüşen ya da anlamını yitiren tüm kalıplardan bilincimizi temizlemeli ve bu kurtuluşa birbirimize etkili ve yardımcı olmalıyız.

Düşüncelerimizde insanlığın geleceğine giderek daha çok yer vermeli, Evrensel ölçüde insanlığın değeri uygarlığının hızına, uygarlığın hızı ise geleceği düşünen insanların nicelik ve niteliğine bağlı olduğundan, sonunda geleceği yaratacak gelecek kavramını oluşturan ortakbilinçte birleşerek yaşamışlığımıza anlam katmalıyız.

Nefs kontrol ve terbiyesini elden hiç bırakmamalı, kardeş sevgisinin en kalıcı bağ olduğunu unutmamalıyız.

Masonluğun, mason olarak tanımlanan insanların bilinci ve o bilinçten kaynaklanan düşünceler, söz ve hareketler olduğunu, masonluğun yakadaki etiket, matriküldeki kayıtla sağlanmadığını, çalışmalara katılmanın ve katkıda bulunmanın temel şart ve amaca giden yol olduğunu iyi bilmeliyiz. Suskun bir izleyici değil, zamanı geldikçe şu ya da bu platformda aktif bir kalımcı olmalıyız. Masonluğun varlığı, düzeyi ve geleceği masonların düşünceleri ve bu düşünceleri birbir-

lerine yaymaları ile sağlanır. Birlikte olalım ve ses verelim, kendimizi yenilerken, çocuklarımızı yeni çağa hazırlarken, bu dinamizmi masonluktan esirgemiyelim. Ona yön verişte akıllı ve bilinçli, sulanarakta çoğalmaktansa gerekiyorsa azalıp yoğunlaşarak, yarınların en seçkin insanlarını cezbedecek ve etkileyecek güce ulaşmakta kararlı olalım.

Çalışmalarımızda birbirimize başarı dileyelim.

Ve dileyelimki insanlığın yıldan yıla çoğalarak sonsuza doğru yoğunlaşp sıkışacak bilgi atomları, büyük bilgi patlaması ile bizi Evren'in Ulu Mimarinin tüm gerçeğine ulaştırsın ve bu özlem, yaşamımızın ve gerçeğe yönelişimizin güç kaynağı olarak çağlar boyu bizimle olsun.

Derleyen : S. ERMAN

Bir L. neyi ifade eder?

«Masonluğun kalbi Mavi L.L.da atar. Her Mason, masonluğun temel faaliyetlerinin icra edildiği bir mavi L.ya mensuptur.... Orta çağda taşçı ustaları büyük bir katedralin inşasında yıllarca çalışırlardı... Bu inşaat onların L. idi. Âletleri orada bulunur, yeni çıraqlara orada mesleği öğretirler, işlerin iyi yapılmasına orada nezaret ederlerdi... Bu şartlar altında aralarında bir kardeşliğin doğmuş olması, bir takım sırların yerleşmiş bulunması şartırcı olmamalıdır...»

(The New Mexico Freemason, Kasım - Aralık 1988, 4).

Mason nasıl konuşmalıdır?

«Bazı durumlarda söylediğim sözlerden daha sonra pişmanlık duyduğum olmuştur. Bazı konuşmalar, içinde bulunduğumuz ortam itibarıyla uygun sayılabilirse de, diğer bazı ortamlarda gereksiz hatta tamamiyle uygunsuz sayılabilirler. Bayram toplantılarında samimi ve eğlenceli hikâyelerin anlatılması hoş karşılanır. Ancak bir takım hikâyelerin anlatılmasından mesleğimizin şerefi rencide olur. Size bütün samimiyetle söyleyebilirimki bazı hikâyeleri duyduğum zaman, bir Nâzır olduğum için değil, fakat masonik toplantılarda gündelik hayatta tenkid ettiğimiz şeylerin yapılmaması gerektiğine inanan bir mason olduğum için üzüntü duymaktayım. Bence masonlar mason olmalıdır.»

(Grand Lodge Bulletin —Alberto BL yayın organı— Şubat 1989)

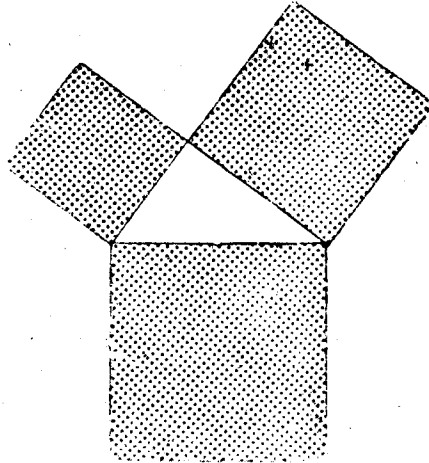
Avrupa Masonluğu

«Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde masonların sayıca az olmaları Kardeşlerin birbirlerine bağlanmalarına yol açmaktadır. Bir çok ülkede müessesemiz popüler bir teşekkül halini almamıştır; buna rağmen kuvvetli kaynaklardan gelen hücumlara yine de karşı koyabilmektedir... Bundan başka Avrupa'da KK.den çok şey beklenmektedir. Belki bir K.in ilerleyebilmesi için bir hayli sene geçmesinin gerekli olması bunda rol oynamaktadır. Keza Dünyanın bu kısmında masonluğun felsefesinin öğrenilmesi bakımından büyük bir tehalık göze çarpmaktadır.

Güney Amerika'daki ve Avrupa'daki masonlar, masonik ideal ve değerlere çok büyük bir önem vermektedirler... Oralandaki Kardeşler sadece birer üye olmayıp, birer mason, kendi ülkelerinde bağımsızlık ve fikir hürriyeti için mücadele vermiş olan atalarının evlâtlarıdır.

Bütün bu hususlar biz Amerikalı masonlar için teşvik edici ve öğretici olmalıdır».

(Francis PAUL - A beacon for the 21 st century «21. yüzyıl için yakılan bir meşale» - **The Northern Light** Kasım 1988, 6 - 7).

Localarda Verilen Konferanslar

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İdeal	Nusret Elgin	Şekil Sayı Sembol	6.3.1989
Kültür	Şevki Nezihi Aykut	İnanmak ve Bilmek	17.2.1989
	Mehmet Sağıroğlu	Teizm - Deizm - Panteizm	3.2.1989
Ülkü	Adnan Sütmen	Sembollerin Getirdiği ve Mutluluk	2.3.1989
Kardeşlik	Ediz Hun	İnsan ve Çevre	26.1.1989
	Ali Dinçol	Kutsal Topraklardaki Halklar, Diller, Kentler	9.3.1989
Hürriyet	Seyhan Çelikoğlu	Akciğer Kanseri Tedavisinde Yeni Metodlar	10.1.1989
	Erol Civan	M.: 'nik Sevgi	24.1.1989
	İsmail Sayıt	M.: 'nik Ahlak	7.2.1989
Sevgi	Esat Güven Celil Layıktez Ziya Umur	Türkiye'de Masonluğun İnkışafını Geciktiren Sebepler	30.1.1989
Atlas	İsak Jakob Abudaram	Ortaçağdan Günümüze Sevgi Geleneği	14.2.1989
	Yakup Baruh	Önlük	22.2.1989
Müsavet	Cumhur Ferman	21. Yüzyılın Düşündürdükleri	27.1.1989
	Ruşen Dora	Mason Gözü ile A - Mimarlık I.	10.2.1989

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ruşen Dora	Mason Gözü ile A - Mimarlık II.	24.2.1989
Hakikat	Yani Kalamaris	s. : Muh. : ve Ma. : L. : 'sı	26.1.1989
	Lambro Psarapoulos	Kraliyet Sanatı	26.1.1989
Ahenk	Faruk Erengl	Nereden Geliyor Nereye Gidiyoruz	1.2.1989
Fazilet	Cavit Yenicioğlu	Tartışılan Bir Konu ve Farklı Bir Görüş	3.1.1989
	Taylan Sezer	İnsanlık Ruhu ve HamtaŐın Tarihçesi	14.2.1989
Erenler	Nusret Semi	ç Basamağın Yorumu	10.2.1989
S. Dostlar	Necmi Karakullukçu	Teklif ve Tahkikat	9.3.1989
lke	Sabih Karahanoğlu	Sembolizma	24.1.1989
	Nejat Atahan	Sembolizma	24.1.1989
	Murat Salma	Sembollerin muhtelif izahı	7.3.1989
Şefkat	Pulat Verbas	Kalfanın Mabet Anlayışı ve Mabet Yapımındaki Görevi	9.1.1989
	Yksei İnel	Hermetik Alkimyasal ve Masonik Sembolizma zerine İnceleme	23.1.1989
Hmanitas	Mehmet Akif Akev	Uzak Doğunun Büyük Dinlerine BakıŐ I. Hinduizm Yahut Brahmanizm	28.2.1989
Hulus	Lefter KarakaŐ	Dünyada ve Türkiye'de Masonluk	18.1.1989
	Lefter KarakaŐ	Masonluğun Temel Felsefesi	1.2.1989
	Lefter KarakaŐ	Birinci Derecede Tyler Tablosu	15.2.1989
Freedom	Burhan Karahan	Masonlukla İlgili İlginç Olaylar	2.2.1989
	MiŐel Margulies	Masonluğun Yapısı Speklatiflikten te	2.2.1989
	Ertuğrul GmŐlgiil	Masonluktan Beklentiler	16.2.1989
	Haluk Dedehayır	Namık Kemal ve Masonluğu	2.3.1989
Devrim	Türker Aslan	İnsan Sevgisi ve Spor	14.2.1989
	Galıp Dolun	İlim ve Masonluk	28.2.1989
	Berç Kuzikoğlu	M. : 'nik Ahlakı	11.1.1989
	Semir Abbasoğlu	Asya'dan Afrika'dan Anılar ve M. : 'lar	25.1.1989
	Zihni Güler	Türk Musikisi ve Masonluk	8.2.1989

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Salim Rıza Kırkpınar	Sanat Şiir ve Sevgi	22.2.1989
Pınar	Muzaffer Egesoy	Türk Dilinde ve M.: 'nik Dildeki Gelişmeler	10.1.1989
	Aytaç Manço	Anderson Yasaları ve Landmarklar	7.3.1989
Sevenler	E. Necdet Egeran	M.: 'luk Rotaryanlık	20.1.1989
	Tufan Türeñç Özer Yelçe İhsan Özgen Ali Kalıpçı	Masonluk ve Basın	3.2.1989
	Aydın Uluyazman	M.: 'luk ve Semboller	17.2.1989
Hisar	İhsan Özdoğan	M.: 'luk ve İlkeleri	17.1.1989
	Reşit Ata	Her M.: 'nun Eğitime İhtiyacı Vardır	28.2.1989
Üçgen	Hikmet Turat	M.: 'nik Teşkilat Ritler ve İntizam	13.1.1989
	Muammer Aygözer	Uzay ve Hız	10.2.1989
Üçışık	Nail Güreli	Disiplin Hoşgörü Kuvvet Güzellik	19.1.1989
	Teoman Sukuti	Ketumiyet	30.1.1989
	Cemal Ererdi	İttihat ve Terakki ve İlk Türk Masonları	27.2.1989
Gün	Turgay Koçak	M.: 'luk Tarihinden Kronoloji Notlar	11.1.1989
	Abdurrahman Erginsoy Turgay Koçak	Anderson Nizamnamesi ve Landmarklar	8.2.1989
Başak	Ergun Önen	Atatürk ve Hukuk Reformu	5.1.1989
	Suha Aksoy	Masonik Anılar (1965 Olayları)	19.1.1989
	Suha Aksoy	1965 - 1966 Olaylarını Hazırlayan Faktörler	2.2.1989
İrem	Tevfik Türker	Fransa'daki Masonluğun Harici Hayattaki Güncelliği	20.1.1989
	Yüksel Umuter	Çıracak Masonun Görevleri	3.3.1989
Evren	Albert J. Bahar	M.: 'luğun Doğuşu Obediyanslar Ritler	
	Rafeel Arditi	ve Dünya'da Bugünkü M.: 'luk	12.1.1989
Leon Mitrani, Sayhan Çelikoğlu, İzak Behar, Selçuk Yılmaz, Somer Öneş, Osman Altuğ, Ali Sait Sevgener		Sosyal Bir Görevimizin Genel Tanıtımı	26.1.1989

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Aydın Uluyazman	Feylosof ve M.: Rıza Tevfik K.: Hakkında Söylev	9.2.1989
	Sahir Talat Akev	M.:luğumuzda Yakın Tarih	23.2.1989
Piramit	Onur Ayangil	Resim Sanatında Akımlar ve Bu Akımların Aralarında Yatan Felsefeler	20.1.1989
	Ömer Faruk Kurt	Din Müessesine Psikolojik ve Sosyolojik İki Ana Faktör ile Yaklaşım	3.2.1989
	Cumhur Ferman	Bilim Çağında Masonluk	3.3.1989
Nilüfer	Metin Sabuniş	Taşçı Kalemî	10.1.1989
	Metin Bozkurt	Cetvel	10.1.1989
	Mehmet Arif Çubuk	Çekic	10.1.1989
	Halil Gümüş	Zakkum ve Mesleğimize	28.2.1989
Burç	Kutsal Tülbentçi	Cehalet İhtiras Taassub	27.2.1989
Sembol	E. Necdet Egeran	Ritüeller	20.2.1989
Meşale	Sedat Toydemir	Bektaşilikte Tekris Töreni ve Hristiyan Bektaşiler	1.2.1989
	Metin Güngör	Felsefi Açından Dua	1.3.1989
Anadolu	Cahit Bergil	Çırak Kardeşlere Söyleşi	27.2.1989
	Tezcan Demiröz	4 Büyük Fazilet İtidal, Metanet, Basiret, Adalet	7.3.1989
Sezgi	Ahmet Akkan	Çırak Ritüelinin Açıklaması ve Ezoterik Yorumu	31.1.1989
	Nusret Semi	3 Basamağın Yorumu	14.2.1989
	Bedrettin Güven	Özlediğimiz Dünya	28.2.1989
Akıl ve Hikmet	Nusret Semi	Üç Basamağın Yorumu	24.2.1989
Boğaziçi	Necdet Egeran	M.:lukta Aradığımız Hakikat	22.2.1989
Yeditepe	Erol Tamfranko	Ruh Akrabalığı	16.2.1989
	Kemal Ayata	Her Zin.: en Cürük Halkası Kadar Dayanıklısıdır	16.2.1989
G. İstanbul	E. Necdet Egeran	Masonlukta Yaşam Felsefesi	24.2.1989
Güneşığı	Nejat Atahan	L.: Üzerine	6.3.1989

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Uyanış	Bozkurt Güvenç	İnsan Nedir	3.2.1989
	Fuat Tuygan	Ben Neyim	3.3.1989
Doęuő	Ziya Tanalı	Güzellik	25.12.1988
	Hsn Göksel	Güzellik Onu Sslesin	10.1.1989
Yükseliő	Seyhun Tunaőar	Kur'an ve Darwin'nde Yaratılıő ile Evrim	21.12.1988
	Ali Kemal Egesoy	Bilgi ve Bilgi Bankaları	5.1.1989
	Ural Ada	Zenginliği Erdemli Bir Şekilde Kullanmak	16.2.1989
	Ufuk Bulut	Spergo'nun Yararları ve Zararları	2.3.1989
İnanıő	Zühal Erkmen	Konuşma Tekniği ve Adabı	23.1.1989
Bilgi	Münir Berik	Düzenli Masonlukta İnanç	1.2.1989
Barış	Bozkurt Güvenç	İnsan Nedir?	6.3.1989
Yıldız	Necdet Egeran	Masonlukta Yaşam Felsefesi	12.1.1989
ankaya	Gündüz Glőar	Konuşmak ve Susmak	9.1.1989
Arayış	nsal Yavuz	İnsan Hak ve özgürlükleri Açısından Türk ve Dünya Masonluğu	6.1.1989
	okően Zerenler	İnsan Olmak ve Mason Olmak zerine Düşünceler	7.3.1989
	Necip Aziz Berksan	Zamanın Değeri	21.2.1989
Ahiler	Sait Akalinoğlu	Aklın Hakim Olmadığı Hisler Tehlikelidir	23.2.1989
gl	Yahya K. Zabunoğlu	Baskı Gurupları ve Masonluk	8.2.1989
ağ	Mete Törüner	İnsan Hakları	25.1.1989
	Necdet Ksmez	Fikir İnanç ve Ahlak Sistemi Olarak Masonluk	8.2.1989
G. Mimarları	Őener Koyıldırım	İnsan Aile lke İnsanlık	21.2.1989
Eşitlik	nal Gökalp Orhan Aslanoğlu	Masonluk ve Őövalye	14.2.1989
Yunus Emre	Edward Bero	Altar	18.1.1989

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Sevinç Kaynak	Yunus Emre'nin Kuruluşu ile İlgili Söyleşi	15.2.1989
Atanur	Kamil Sözen	Çıracak Derecesinin Semboleri	30.1.1989
	Salih Tugay	Spekülatif Masonluğun Kısa Tarihçesi ve Cumhuriyetten Önceki Türk ve Osmanlı Masonluğu	20.2.1989
Erdem	Cavit İcnen	Kendini Bilmek	31.1.1989
Denge	Ali Kibritçioğlu Ruhi Güler Murat Artu Ergün Alkan	Gerçekçi Düşünce	10.1.1989
	Kenan Cankılıç Cihan Candemir Levent Sengir Orhan Genç	Büyüme ve Sanat	24.1.1989
	Akın Kınıklı Levent Baykal Müjdat Karaca Süphan Gaffaroğlu	Kültür ve İdeoloji	14.2.1989
Kutup Yıldızı	Oktay Emed	Boş İnançlar	6.1.1989
	Ethem Sena Çınar	Mesleğimizde Olgunlaşma ve Düşüncenin Yeri	2.3.1989
Üçnur	Erdem Özşınmaz	Ölümün Düşündürdükleri	20.2.1989
	Metin Aydemir	Kendini Tanıyan Masonun Harici Âlemdaki Rolü	27.2.1989
İZMİR			
İzmir	Argun Çançar	M.: 'nik Semboller ve Anlamları	8.12.1988
	Mehmet Başev	1717 Öncesi Masonluk	16.2.1989
	Necdet Çolakoğlu	M.: 'luğun Statü ve Yapısı	2.3.1989
Nur	Osman Saim Evren	Ketumiyet ve Gizlilik	21.2.1989
İrfan	Gürkan Kefeli	M.: ve Mabet	16.1.1989
	Müştak Caymaz	Masonik Anılar	13.2.1989
Ümit	Yüksel Kazmiroç	Dünyada ve Türkiye'de Ana Hatları ile Masonluk Tarihi	10.1.1989

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Türkhan Slem	İnsan ve Tanrı	7.3.1989
Ephessus	Yusuf Kökdamar	Allah ve Din Hakkında Anderson 1723'den Günümüze Mason Düşüncesinde Teizm ve Deizm'in Yeri	9.1.1989
Eylem	Özkan Aras	Martı	23.1.1989
	Suat Aydar	Sabırımız ve Törelermiz	20.2.1989
Manisa	Özkan Aras	Tanrı Anlayışı	18.1.1989
Ege	Erol Musaoğlu	Hakikatin Araştırılması	26.1.1989
	Haldan Levent	M.: 'lukta Tanrı Kavramı	9.2.1989
	Rasin Kudret Uğur Kırbeyi Bülent Var	EVRİM	16.3.1989
	Y. Aydın Ay	Renk, Sembolizması	23.3.1989
Işın	Fahrettin Şengel Mehmet Ergüven	Hekimde ve Sanatta Masonluk	23.1.1989
	Önder Kayın Erdal Özişik	Berat	20.2.1989
	Kemal Adıyaman Behzat Okay	Türk Tarihinin Bir Kesitinde M.: 'luk	6.3.1989
Üçsutun	Halim Erker	Akil ve Hikmet	19.1.1989
	Tahsin Yaşamak İlhan Keresteci	M.: 'un Kişiliği ve Masonluk Mason Olacakları Seçmek	16.2.1989 2.3.1989
Karşıyaka	Güven Zeyrek	Estetik Varlık Alan Kavramı ve Masonluk	24.1.1989
	Tacettin Ürkmen Üner Birkan	Eski Karşıyaka Locaları Bir Çırağa Mektuplar	21.2.1989 7.3.1989

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ ve TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB.: MAŞ.: TARİHİ
Abdurrahim Bayraktar	Burdur 1892	15.6.1959	Sevgi	20.11.1988
Edip Kuşdemiroğlu	Karaisalı 1915	26.5.1959	Ülke	26.11.1988
O. Baki Levent	İstanbul 1921	25.10.1962	İzmir	29.11.1988
İlter Ciğeroğlu	Dkrtyol 1938	26.10.1984	Çankaya	8.11.1988
Nurettin Gürsoy	Kırşehir 1906	18.12.1960	Gönül	30.11.1988
Aydın İnal	Ankara 1939	29.11.1974	Uyanış	10.6.1988
Güneri Tecer	Ankara 1933	21.10.1977	Uyanış	16.10.1988
M. Necdet Demiryol	İzmir 1923	14.10.1977	Burç	23.1.1988
Fethi Atasagun	İstanbul 1914	11.3.1975	Ülke	16.11.1987
Bogos Cideciyan	İstanbul 1908	10.6.1954	Hisar	17.8.1988
Şevket Emin Or	Ordu 1924	24.11.1978	Hisar	22.6.1988
Osman Nuri Şanlıer	Refahiye 1921	6.4.1965	Anadolu	26.1.1989
Yılmaz Tüzer	Giresun 1927	17.4.1958	Yıldız	3.11.1988
Nesim Benba	İstanbul 1923	24.4.1974	Atlas	21.12.1988
Nurhan Taşcıoğlu	İstanbul 1934	16.2.1983	Devrim	26.12.1988
Ethem Okcuoğlu	Söke 1919	5.11.1963	Erenler	24.12.1988
Saip Tulpar	Lapseki 1921	20.5.1957	Sevgi	28.1.1989
Semih Erem	İstanbul 1916	6.12.1966	Hisar	3.2.1989
Emin Doğan	İzmir 1935	15.4.1980	Nur	15.5.1988

EBD.: MAŞ.: 'a intikal eden KK.: 'mize E.U.M.'dan sonsuz mağfiret ve kederli ailelerine ve bütün KK.: 'mize sabırlar dileriz.

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

C O N T E N T S

4. An Anniversary at W.L. Mısavet Ziya UMUR
11. Documents About Turkey, in the
Archives of the G.L. of England Cella LAYİKTEZ
19. History of Masonry in Hungary Yusuf YOAF
25. Once Again About «Opening Up
to the Outer World» Ahmet AKKAN
30. To Be a Man Ziya FİÇİCİOĞLU
39. Gods, Symbols, Rituals in
Ancient Egypt Orhan TANRIKULU
44. The Temple Sami GÜR'ÜN
53. The Accord Between the Thoughts of a
Philosopher and the Definition
of Freemasonry Sami GÜR'ÜN
59. Masonic Education Rıdvan TEMEL
62. Discipline + Tolerance = Strength +
Beauty Nail GÜRELİ
69. The Wise Men of Antiquity and Masonry Mesut TUNCEL
72. Masonry in the Whirlpool of the
XXI. Century Sinan GÜRMEK
78. Currents Events Sahir ERMAN
81. News From Our Lodges Mimar SİNAN
88. In Memoriam Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruosmaniye Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1989

NO : 71

